UCHWAŁA Nr IV/30/11
Rady Miejskiej w Dobrej
z dnia 17 lutego 2011 roku

w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.) oraz w związku z uchwałą Nr XXII/179/09 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 30 kwietnia 2009 r. o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra dla obszaru w granicach administracyjnych gminy

Rada Miejska w Dobrej uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra, zwane dalej „Studium".

§ 2

Załącznikami do uchwały Rady Miejskiej w Dobrej są:
1) część tekstowa Studium, zawierająca uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy stanowiąca załącznik Nr 1,
2) część tekstowa Studium zwierająca kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy stanowiąca załącznik Nr 2,
3) część tekstowa Studium zawierająca prognozę oddziaływania na środowisko stanowiąca załącznik Nr 3,
4) część graficzna Studium – mapa w skali 1:10 000 zawierająca uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy stanowiąca załącznik Nr 4,
5) część graficzna Studium – mapa w skali 1:10 000 zawierająca kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy stanowiąca załącznik Nr 5,
6) część graficzna Studium – mapa w skali 1:10 000 zawierająca prognozę oddziaływania na środowisko stanowiąca załącznik Nr 6,
7) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych do wyłożonego projektu Studium stanowiące załącznik Nr 7.

§ 3

Traci moc uchwała Nr IX/63/99 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 29 lipca 1999 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobrej.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADA MIEJSKA W DOBREJ

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej
Wojciech Błażełek

Uzasadnienie
do uchwały Nr IV/30/11
Rady Miejskiej w Dobrej
z dnia 17 lutego 2011 roku

w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra

Uchwalone w 1999 roku studium sporządzone zostało na podstawie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Pomimo zmiany ustawy, zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium to zachowało moc.
Zgodnie z art. 9 ust. 2 aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się politykę przestrzenną gminy i lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Od 1997 roku oprócz przepisów bezpośrednio dotyczących planowania i zagospodarowanie przestrzennego zmianie uległo także wiele innych aktów prawa w sposób pośredni wpływających zarówno na kształt i zakres dokumentów planistycznych jak i na sposób prowadzenia gospodarki przestrzennej. Należy uznać, że ze względu na zmianę przepisów dotyczących kształtowania zagospodarowania przestrzennego i gospodarki przestrzennej oraz niezależnie od innych uwarunkowań, o których mowa poniżej, opracowane ponad 10 lat temu studium wymagało zmian dostosowujących je do obowiązujących przepisów. Od czasu uchwalenia studium znacząco zmieniły się także uwarunkowania społeczne, gospodarcze i prawne, a które wpływają na kształtowanie polityki przestrzennej oraz rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Kolejne argumenty przemawiające za zmianą uchwalonego w 1999 r. studium stanowią inwestycje, które realizowane były na obszarze gminy Dobra w trakcie ostatnich kilku lat, a które lokalizowane były na podstawie nie ustaleń planów miejscowych, ale decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium nie jest aktem prawa miejscowego i jego ustalenia nie są wiążące przy sporządzaniu i wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (zgodnie z art. 9 ust. 4. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia studium są wiążące jedynie przy sporządzaniu planów miejscowych). Konsekwencją tego jest fakt, że na obszarze gminy powstały w ten sposób formy zagospodarowania, których nie uwzględnia opracowane w 1999 r. studium. Konieczność uwzględnienia ich przy planowaniu i prowadzeniu właściwej gospodarki przestrzennej stanowiła kolejną przesłankę do zmiany obowiązującego studium.
Tak więc uchwalone w 1999 r. studium zdecydowanie wymagało dostosowania do obowiązującego porządku prawnego oraz współczesnej sytuacji gminy, Polski i regionu.
Niniejsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra opracowane zostało w oparciu o obowiązujące przepisy, a w szczególności:

- Ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118 poz. 1233).

W związku z powyższym przyjęcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra jest uzasadnione.

BURMISTRZ
DOBREJ
Andrzej Piątkowski

GMINA DOBRA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

uwarunkowania

DOBRA 2010 r.

GMINA DOBRA

dyrektor Biura:
Marek Bryl

główny projektant:
Jerzy Zalewski
upr. urb. ZOIU NR Z-185

projektant prowadzący:
Wojciech Zabawa

zespół projektowy:
Ewa Arabas-Piotrowska
Bartosz Burzyński
Agata Jakubowicz
Elżbieta Kozłowska
Grażyna Łyczkowska
Agnieszka Podgórska

konsultacje:
Małgorzata Czerniak
Stefan Dutkowiak
Ewa Pietz

opracowanie graficzne:
Andrzej Jarzembowski
Jadwiga Lechicka

DOBRA 2010 r.

SPIS TREŚCI:

WSTĘP **6**
Podstawa opracowania 6
Materiały wejściowe 6
Zadania studium 7
UWARUNKOWANIA **8**
1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu **8**
1.1. Położenie i powierzchnia 8
1.2. Powiązania zewnętrzne 8
1.3. Układ osadniczy 10
1.3.1. Gmina Dobra na tle województwa wielkopolskiego 10
1.3.2. Gminna sieć osadnicza 10
1.3.3. Funkcje jednostek osadniczych 11
1.4. Ludność 13
1.5. Stan planistyczny 13
1.6. Uwarunkowania zewnętrzne 16
1.6.1. Koncepcja polityki przestrzennej kraju 16
1.6.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego 17
1.6.3. Strategia Rozwoju Gminy Dobra 18
1.6.4. Program Ochrony Środowiska Gminy Dobra 18
2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony **19**
2.1. Miasto Dobra – struktura funkcjonalno-przestrzenna 19
2.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Dobra 20
2.3. Stan ładu przestrzennego terenów otwartych 24
3. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego **25**
3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego 25
3.1.1. Położenie fizycznogeograficzne 25
3.1.2. Ukształtowanie terenu 25
3.1.3. Budowa geologiczna 26
3.1.4. Wody powierzchniowe 26
3.1.5. Gleby i stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej 28
3.1.6. Szata roślinna, w tym stan leśnej przestrzeni produkcyjnej 31
3.1.7. Świat zwierząt 32
3.1.8. Warunki klimatyczne 32
3.2. Stan środowiska 33
3.2.1. Jakość wód podziemnych 34
3.2.2. Wody powierzchniowe 34
3.2.3. Powietrze 36

3.2.4. Klimat akustyczny środowiska 38
3.2.5. Powierzchnia ziemi 39
3.2.6. Gleby 39
3.2.7. Szata roślinna 41
3.2.8. Zamiany środowiska spowodowane oddziaływaniem Zbiornika Jeziorsko 41
3.3. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną 42
3.4. Obszary nieobjęte ochroną prawną, istotne dla zachowania różnorodności biologicznej 43
3.5. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu i ochrony środowiska przyrodniczego 44
4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 46
4.1. Historia Miasta i Gminy Dobra 46
4.2. Zasoby obiektów kulturowych 52
4.2.1. Zasoby archeologiczne 52
4.2.2. Zasoby architektoniczne 53
4.3. Obiekty podlegające ochronie 56
4.3.1. Obiekty objęte rejestrem zabytków 56
4.3.2. Zestawienie obiektów objętych ewidencją zabytków 57
4.3.3. Obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej 58
4.4. Działalność kulturalna 59
4.5. Miejsca pamięci narodowej 60
5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony zdrowia 60
5.1. Demografia 60
5.2. Zatrudnienie i stan bezrobocia 64
5.3. Wiodące funkcje pozarolnicze 66
5.3.1. Mieszkalnictwo 66
5.3.2. Usługi celu publicznego 68
5.3.3. Usługi sakralne 70
5.3.4. Przemysł, bazy, magazyny oraz pozostałe usługi 71
6. Zagospodarowanie turystyczne i baza sportowa 74
6.1. Baza noclegowa 74
6.2. Baza gastronomiczna 75
6.3. Baza towarzysząca – urządzenia turystyczne 76
6.4. Turystyczne urządzenia komunikacyjne 77
6.5. Obiekty sportowe 77
6.6. Informacja turystyczna 78
7. Ochrona przeciwpowodziowa oraz inne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia 79
8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy 81
8.1. Uwarunkowania gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania 81
8.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenów 82
8.3. Uwarunkowania rozwoju wynikające z zagospodarowania turystycznego 82

8.4. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy 83
8.5. Ocena występujących uwarunkowań 84
9. Stan prawny gruntów 85
10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 85
11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 86
12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych 86
12.1. Kopaliny 86
12.2. Wody podziemne 88
12.3. Tereny wymagające rekultywacji 88
13. Występowanie terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych 89
14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej 89
14.1. Sieć drogowa 89
14.2. Komunikacja zbiorowa 94
14.3. Koleje 94
14.4. Infrastruktura techniczna 95
14.4.1. Zaopatrzenie w wodę 95
14.4.2. Odprowadzanie ścieków 96
14.4.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną 97
14.4.4. Zaopatrzenie w energie cieplną 98
14.4.5. Rurociągi paliwowe 99
14.4.6. Zaopatrzenie w gaz 99
14.4.7. Gospodarka odpadami 99
14.4.8. Telefonizacja i Internet 100
14.4.9. Urządzenia Hydrotechniczne 100
15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym stopnia uporządkowania gospodarki ściekowej, energetycznej i gospodarki odpadami 102

WSTĘP

Podstawa opracowania

Podstawą niniejszego opracowania jest Uchwała Nr XXII/179/09 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 30 kwietnia 2009 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.

W 2009 roku dokonana została również ocena aktualności istniejącego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w której przeanalizowano ustalenia dotychczasowego studium i określono potrzeby zmian.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra sporządzono w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r., Nr 80 poz. 717 z późn. zm.), która nakłada na gminy obowiązek posiadania aktu planistycznego, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowy zakres tego dokumentu określony został w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Materiały wejściowe

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalone uchwałą Rady Miejskiej nr IX/63/99 z dnia 29 lipca 1999 roku – część graficzna, którą stanowi plansza w skali 1:10 000,
- Strategia Rozwoju Gminy Dobra na lata 2005-2014 (grudzień 2004r.),
- wnioski o zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- wydane decyzje o warunkach zabudowy oraz wydane decyzje celu publicznego,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego,
- mapy ewidencyjne gruntów w skali 1:5000,
- mapy topograficzne w skali 1:10 000,
- Program ochrony przyrody - Nadleśnictwo Turek,
- Raport oddziaływania na środowisko oczyszczalni ścieków w Dobrej,
- Baza wypoczynkowo- hotelowa na obszarze działania „Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jeziorsko”,
- Wspólny plan gospodarki odpadami dla gmin – członków Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA (maj 2004r.),
- Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Dobra na lata 2005-2009 (luty 2005r.),
- Plan Odnowy miejscowości Dobra (wrzesień 2008r.),
- Plan rozwoju lokalnego gminy Dobra (maj 2005r.),
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Dobra (czerwiec 2004r.),

- Raport o stanie gminy Dobra (maj 2004r.),
- Raport o stanie zabytków w gminie Dobra (2004r.),
- Dobra. Zarys dziejów miasta (St. Stasiak, 1994r.),
- informacje uzyskane w Urzędzie Miejskim w Dobrej,
- Ocena aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Dobra,
- Inwentaryzacja urbanistyczna gminy Dobra (2009r.).

Zadania studium

Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym zasad zagospodarowania przestrzennego. Studium jest dokumentem planistycznym sporządzanym dla całego obszaru gminy.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, a jedynie aktem kierownictwa wewnętrznego, wiążącym organa gminy. Jako takie powinno wydobyć związki między rozwojem przestrzennym gminy a podstawami jej rozwoju społeczno- gospodarczego.

Studium jest najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynacyjnych dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie tylko w sensie formalnej zgodności tych dokumentów, ale także w zakresie konsekwentnej realizacji obranych w studium kierunków rozwoju przestrzennego gminy.

Innym zadaniem studium jest promocja rozwoju gminy. Ponieważ studium jest dokumentem zawierającym bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki, może stanowić podstawę dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych oraz opracowania ofert ukierunkowanych do potencjalnych inwestorów.

W obecnie obowiązującej ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233), został ściśle określony zakres opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy. W studium opracowanym w 2010 roku zakres opracowania pozostaje zgodny z ww. ustawą.

UWARUNKOWANIA

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

1.1. Położenie i powierzchnia

Gmina miejsko- wiejska Dobra jest jedną z 9 gmin powiatu tureckiego. Położona we wschodniej Wielkopolsce na styku z województwem łódzkim. Graniczy z gminami: Kawęczyn, Turek i Przykona w województwie wielkopolskim oraz Uniejów, Poddębice, Pęczniew, Warta i Goszczanów w województwie łódzkim.

Gmina zajmuje powierzchnię 132 km^2, w tym miasto Dobra 1,8 km^2. Jest to 2 pozycja pod względem wielkości w powiecie tureckim i 131 w całym województwie wielkopolskim.

Użytki rolne zajmują 70% powierzchni gminy, lasy około 20%, a tereny pozostałe, w tym zurbanizowane pozostałe 10%.

1.2. Powiązania zewnętrzne

Gmina Dobra wykazuje powiązania z otoczeniem w zakresie społeczno-przyrodniczo- gospodarczym. Jako podstawowa jednostka administracyjna związana jest funkcją administracyjną z Poznaniem, gdzie siedziby mają najważniejsze instytucje oraz urzędy w województwie. Z Poznaniem, Turkiem i Koninem gmina powiązana jest funkcjami usługowymi i gospodarczymi. Gmina Dobra posiada również istotne powiązania z Łodzią, Uniejowem i sąsiednimi gminami zarówno w województwie wielkopolskim, jak i łódzkim.

Gmina Dobra charakteryzuje się dużym potencjałem przyrodniczym, który nie zamyka się w granicach administracyjnych i jest ściśle powiązany z ponadlokalnym systemem przyrodniczym. Powiązania te zaprezentowano w formie graficznej na pobocznej mapce na planszy uwarunkowań.

W systemie przyrodniczym szczególną rolę odgrywają następujące elementy środowiska:

- dolina rzeki Warty pełniąca funkcję krajowego korytarza ekologicznego, będącego jednocześnie krajową drogą migracji, rozprzestrzeniania się i wymiany genetycznej organizmów żywych. Jest to również bezpośredni łącznik pomiędzy obszarem Natura 2000 „Zbiornik Jeziorsko”, a obszarem Natura 2000 „Dolina środkowej Warty”.
  Dolina Warty przez swój prawobrzeżny dopływ Ner łączy cały system przyrodniczy gminy z OCHK Pradolina Warszawsko – Berlińskiej oraz OCHK Pradoliny Neru (w województwie łódzkim);
- dolina rzeki Teleszyny, lokalny korytarz ekologiczny;

- Zbiornik Jeziorsko łączący Nadwarciański OCHK, położony w województwie łódzkim, z Uniejowskim OCHK, w granicach którego leży prawie cała gmina Dobra, łączącym się dalej, z przebiegającą przez gminę krajową drogę migracji, rozprzestrzeniania się i wymiany genetycznej organizmów żywych, ze Złotogórskim OCHK, leżącym na północny zachód od Gminy Dobra;
- wodonośny, kredowy Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 151 Konin – Turek – Koło, na fragmencie którego położona jest gmina Dobra;
- jurajskie wody termalne występujące w szerokim pasie biegnącym z kierunku południowo wschodniego (województwo łódzkie) przez teren gminy Dobra na północny zachód Wielkopolski.

Najważniejsze elementy infrastruktury technicznej i sieci drogowej na terenie gminy to przede wszystkim droga krajowa nr 83 Turek – Dobra – Sieradz oraz dwie drogi wojewódzkie nr 471 i 478, które tworzą układ powiązań wschód – zachód i północny- wschód – południe.

Drogi powiatowe, przebiegające przez obszar gminy umożliwiają dogodne powiązania z gminami sąsiednimi, jak również wewnątrz gminy. Najważniejsze z nich to:

- droga powiatowa nr 4494 (Mikulice – Potworów – Kawęczyn),
- droga powiatowa nr 4497 (Dobra – Długa Wieś – Żeronice – Przykona),
- droga powiatowa nr 4502 (Wygoda – Rzechta – Zagaj – Dąbrowica – Smulsko),
- droga powiatowa nr 4503 (Dobra – Piekary),
- droga powiatowa nr 4504 (Skęczniew – Piekary – Józefów – granica województwa wielkopolskiego).

Na terenie gminy znajdują się linie elektroenergetyczne 220kV relacji GPZ Turek (Elektrownia Adamów) – Poddębice i 110kV relacji GPZ Turek (Elektrownia Adamów) – Pabianice. Linie te są elementem Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Przez obszar gminy Dobra przebiega również fragment rurociągu paliwowego relacji Płock – baza paliw w Ostrowie Wlkp.

Gmina Dobra jest powiązana z sąsiednimi gminami urządzeniami hydrotechnicznymi związanymi z funkcjonowaniem Zbiornika Jeziorsko. Jest to przede wszystkim zapora czołowa we wsi Skęczniew.

Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw” to kolejny element powiązań infrastrukturalnych. Znajdujący się w miejscowości Prażuchy Nowe w gminie Ceków Kolonia ZUOK jest miejscem, gdzie zwożone są odpady z obszaru Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA”, do którego należy Dobra.

1.3. Układ osadniczy

1.3.1. Gmina Dobra na tle województwa wielkopolskiego

Miejsko-wiejska gmina Dobra jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jednocześnie jedną z 90 gmin miejsko-wiejskich Wielkopolski. Wraz 8 innymi gminami tworzy również powiat turecki.

Pod względem zaludnienia gmina zajmuje 6 miejsce w powiecie tureckim i 85 miejsce wśród gmin miejsko-wiejskich województwa wielkopolskiego, natomiast biorąc pod uwagę powierzchnię – 8 miejsce w powiecie i 59 miejsce wśród gmin miejsko-wiejskich Wielkopolski.

1.3.2. Gminna sieć osadnicza

Gminna sieć osadnicza składa się 34 jednostek, w których mieszkało w 2008 roku (wg informacji Urzędu Miejskiego) 6365 osób, z czego 1473 w mieście (23% populacji gminy). Miejscowości podzielone zostały na 27 sołectw oraz wydzielone miasto gminne - Dobra.

Podstawą układu osadniczego jest miasto Dobra położone w północno-zachodniej części gminy. Jest to ośrodek handlowo-usługowy pełniący również funkcję administracyjną, który dzięki położeniu przy drodze krajowej nr 83 obsługuje potrzeby całej gminy. Kolejne w hierarchii osadniczej są największe wsie sołeckie: Skęczniew, Mikulice, Długa Wieś. Większość wsi ma rozproszony charakter zabudowy. Powoduje to utrudnienia między innymi w wyposażaniu gminy w infrastrukturę wodną i kanalizacyjną.

Sieć osadnicza w gminie jest rozdrobniona, składa się z wielu małych wsi i przysiółków. Przeciętna wielkość wsi na terenie gminy kształtuje się na poziomie 140 mieszkańców. Największe sołectwa, liczące 300-500 osób to Skęczniew, Mikulice i Długa Wieś. Obrazuje to tabela poniżej, gdzie pokazano wszystkie sołectwa wraz z analizą wielkości poszczególnych wsi.

Tabela 1. Gmina Dobra – Informacja o liczbie mieszkańców sołectw i miejscowości

L.p.	Nazwa sołectwa	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Liczba mieszkańców wsi
1.	Chrapczew		mała
2.	Czajków		mała
3.	Dąbrowica	*Dąbrowica Kolonia*	średnia
		Dąbrowica	mała
4.	Długa Wieś		duża
5.	Januszówka		mała
6.	Józefów		mała
7.	Linne		duża
8.	Łęg Piekarski		mała
9.	Mikulice		duża

10.	Miłkowice		średnia
11.	Moczydła		mała
12.	Ostrówek		mała
13.	Piekary		mała
14.	Potworów		mała
15.	Rzechta	*Rzechta*	średnia
		Zborów	bardzo mała
16.	Rzymsko	*Rzymsko*	mała
		Dąbrowa	średnia
17.	Rzymsko BG		mała
18.	Skęczniew		duża
19.	Stawki	*Stawki*	bardzo mała
		Młyny Piekarskie	bardzo mała
		Kaczka	bardzo mała
20.	Stefanów		mała
21.	Strachocice Kolonia	*Strachocice Kolonia*	średnia
		Kościanki	mała
22.	Strachocice Wieś	*Strachocice*	średnia
23.	Szymany		mała
24.	Ugory		średnia
25.	Wola Piekarska		średnia
26.	Zagaj	*Zagaj*	mała
		Czyste	bardzo mała
27.	Żeronice		średnia
28.	Miasto Dobra		-

Źródło: Urząd Miejski w Dobrej

Wyróżniono:
- wsie bardzo małe - poniżej 50 mieszkańców,
- wsie małe - 51- 150 mieszkańców,
- wsie średnie - 151 – 250 mieszkańców,
- wsie duże - 251 – 600 mieszkańców.

Liczba ludności na terenach wiejskich kształtuje się następująco:
- 5 wsi bardzo małych skupia 3,3% ogółu ludności na obszarach wiejskich,
- 16 wsi małych skupia 32,9% ogółu ludności na obszarach wiejskich,
- 9 wsi średnich skupia 34,0% ogółu ludności na obszarach wiejskich,
- 4 wsie duże skupiają 29,8% ogółu ludności na obszarach wiejskich.

Wielkość wsi sołeckich pod względem liczby mieszkańców waha się od 45 w Stawkach do 519 w Skęczniewie.

1.3.3. Funkcje jednostek osadniczych

Po przestudiowaniu stanu zainwestowania gminy określono wiodące funkcje w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Większość sołectw ma charakter typowo rolniczy. Sołectwa zlokalizowane w pobliżu Zbiornika Jeziorsko oraz w kompleksie leśnym w centrum gminy ze względu

na walory krajobrazowe i rekreacyjne oraz znajdującą się tam zabudowę letniskową aspirują do miana turystycznych. Inne funkcje, które dopełniają podstawową funkcję rolniczą w gminie to:

- mieszkaniowa (Dobra, Długa Wieś)
- rolniczo- leśna (Januszówka, Linne),
- rolniczo- przemysłowa (Chrapczew).

Układ przestrzenny sieci osadniczej wykształcony w dotychczasowym rozwoju został przekształcony poprzez budowę zbiornika retencyjnego Jeziorsko pod koniec XX wieku. Część obszarów sołectw Strachocice Kolonia, Miłkowice i Skęczniew została zalana wodą, pod wodą znalazły się zabudowania we wsi Strachocice Młyny i Miłkowice. Również układ drogowy w tej części gminy został zmieniony poprzez likwidację drogi Miłkowice – Popów.

Rozwój przestrzenny pozostałych jednostek osadniczych potwierdza zarysowany podział obszaru gminy na strefę związaną bezpośrednio z oddziaływaniem miasta Dobra oraz pozostałą część, tj. strefę rolniczą.

Wpływ na funkcjonalny podział przestrzeni osiedleńczej mają także przebiegające przez gminę drogi: krajowa nr 83 oraz wojewódzkie nr 471 i 478, które dzielą obszar gminy na cztery części. Być może planowana obwodnica miejscowości Dobra wpłynie również na modyfikację dotychczasowego podziału.

Układ sieci osadniczej, jej powiązanie z układem zewnętrznym, potencjał społeczny i gospodarczy to czynniki decydujące o funkcjach wsi i ich dalszym rozwoju.

Ośrodek gminny – miasto Dobra obsługuje wszystkich mieszkańców gminy. Jest on położony w północno – zachodniej części obszaru gminy, przy drodze krajowej nr 83, co zdecydowanie ułatwia dostępność do niego. Mieszkańcy gminy korzystają z placówek i obiektów usługowo- handlowych w mieście zaspokajając swoje podstawowe potrzeby. Natomiast potrzeby o znaczeniu ponadlokalnym, zaspakajają w innych jednostkach jeżdżąc najczęściej do: Turku, Konina, Kalisza, Poznania, Łodzi.

Funkcje pozarolnicze występują nie we wszystkich wsiach, również ich intensywność jest zróżnicowana. Na uwagę zasługują wyróżniające się funkcją rekreacyjną wsie: Miłkowice, Skęczniew, Strachocice Kolonia, Kościanki, Zagaj i Czyste. Coraz większe znaczenie tej funkcji wpływa aktywizująco na rozwój całej gminy.

Funkcje gospodarcze poza Dobrą koncentrują się przede wszystkim w: Długiej Wsi i Chrapczewie.

Dotychczasowe funkcje rolnicze pozostałych wsi nie ulegają poważniejszym przekształceniom.

Funkcje rolnicze dominują przede wszystkim w tradycyjnych ośrodkach produkcji rolnej, jakim są wsie Czajków, Dąbrowica, Józefów, Łęg Piekarski, Mikulice, Moczydła, Ostrówek, Piekary, Potworów, Rzymsko BG, Szymany, Ugory, Wola Piekarska, Żeronice.

Jednostki o najintensywniejszym rozwoju funkcji mieszkaniowej to Dobra i Długa Wieś. Jest to przede wszystkim zabudowa jednorodzinna lub zagrodowa.

1.4. Ludność

W 2008 roku gmina liczyła sobie 6285 mieszkańców, z czego 1471 osób w mieście, a 4814 osób na obszarach wiejskich.

Pod względem zaludnienia gmina zajmowała 159 miejsce w województwie wśród wszystkich gmin i 85 z pośród gmin miejsko-wiejskich. W samym powiecie tureckim gmina Dobra zajmuje 6 miejskie pod względem liczby ludności, stanowiąc 7,5 % jego potencjału demograficznego. Miasto Dobra jest najmniejszym miastem województwa wielkopolskiego.

Najważniejsze informację na temat ludności zostały zawarte w rozdziale 5.1.

1.5. Stan planistyczny

Gmina Dobra dysponuje obecnie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zostało uchwalone przez Radę Miasta uchwałą nr IX/63/99 z dnia 29 lipca 1999 roku, a więc przed wejściem w życie Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Realizacja polityki przestrzennej gminy opiera się wyłącznie na podstawie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego. W ostatnich latach nie sporządza się miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obecnie obowiązuje tylko jeden plan miejscowy. Jest to zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dobra, która została uchwalona uchwałą Rady Miejskiej w Dobrej nr XI/76/99 z dnia 21 października 1999 roku. Zmiana ta jest de facto planem miejscowym, a dotyczy przebiegu trasy rurociągu paliwowego Płock - Ostrów Wielkopolski przez teren gminy.

Na podstawie rejestru decyzji można stwierdzić, że: w latach 2004 – 2009 w gminie Dobra wydano łącznie 279 decyzji o warunkach zabudowy. Najwięcej decyzji wydano w mieście Dobra – 64, czyli ze średnią 11 na rok. We wszystkich pozostałych sołectwach było 215 decyzji (najwięcej w Miłkowicach, Skęczniewie i Ugorach), średnio 36 rocznie. Statystycznie każdego roku wydawano średnio rocznie 47 decyzji, co dzieląc przez ilość sołectw daje wynik 1 decyzję rocznie! Trzeba pamiętać, że są to wartości uśrednione. W rzeczywistości występowały różnice pomiędzy liczą decyzji w poszczególnych miejscowościach, które przedstawione zostały w tabeli 2.

Tabela 2. Gmina Dobra - Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2009

L.p.	Sołectwo/ lokalizacja decyzji	Ilość decyzji	Przeznaczenie terenu
1.	m. Dobra	64	- 33 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 6 (budownictwo usługowe) - 6 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 6 (infrastruktura techniczna i komunikacja)

			- 4 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo letniskowe) - 8 (inne/mieszane)
2.	Chrapczew	7	- 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (inne/mieszane)
3.	Czajków	2	- 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
4.	Dąbrowica	11	- 4 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 2 (budownictwo letniskowe) - 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 3 (inne/mieszane)
5.	Długa Wieś	9	- 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo usługowe) - 1 (inne/mieszane)
6.	Januszówka	7	- 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (budownictwo letniskowe)
7.	Józefów	6	- 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
8.	Linne	11	- 6 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (budownictwo letniskowe) - 1 (budownictwo usługowe) - 1 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja)
9.	Łęg Piekarski	2	- 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
10.	Mikulice	12	- 6 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 2 (inne/mieszane)
11.	Miłkowice	21	- 10 (budownictwo letniskowe) - 4 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (inne/mieszane)
12.	Moczydła	2	- 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (inne/mieszane)
13.	Ostrówek	2	- 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (infrastruktura techniczna i komunikacja)
14.	Piekary	6	- 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (inne/mieszane)
15.	Potworów	1	- 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
16.	Rzechta	11	- 4 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo letniskowe) - 2 (inne/mieszane)
17.	Rzymsko	9	- 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (budownictwo usługowe) - 1 (inne/mieszane)
18.	Rzymsko BG	2	- 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami)

19.	Skęczniew	28	- 11 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 9 (budownictwo letniskowe) - 3 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 5 (inne/mieszane)
20.	Stawki	6	- 3 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (inne/mieszane)
21.	Stefanów	3	- 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami)
22.	Strachocice	9	- 4 (budownictwo letniskowe) - 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
23.	Strachocice Kolonia	10	- 7 (budownictwo letniskowe) - 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej)
24.	Szymany	4	- 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (inne/mieszane)
25.	Ugory	15	- 8 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo usługowe) - 1 (budownictwo produkcyjne i magazynowe) - 1 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (inne/mieszane)
26.	Wola Piekarska	5	- 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (inne/mieszane)
27.	Zagaj	5	- 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 1 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 1 (infrastruktura techniczna i komunikacja)
28.	Żeronice	9	- 3 (budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej) - 2 (budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami) - 2 (budownictwo usługowe) - 2 (infrastruktura techniczna i komunikacja) - 1 (inne/mieszane)

źródło: opracowanie własne

Najwięcej decyzji ze względu na rodzaj inwestycji dotyczyło budownictwa mieszkaniowego (łącznie z garażami) – 102 decyzje. Decyzji odnoszących się do budownictwa dla potrzeb produkcji rolniczej było w badanym okresie 56. Znacząca liczba decyzji, 38 dotyczyła budownictwa letniskowego. 25 decyzji dotyczyło infrastruktury technicznej i komunikacji. 14 decyzji dotyczyło budownictwa produkcyjnego i magazynowego, a 12 budownictwa związanego z usługami. Pozostałe 32 decyzje dotyczyły funkcji mieszanej (głównie budownictwa mieszkalnego i dla potrzeb produkcji rolniczej oraz związane z usługami).

Rysunek 1. Gmina Dobra - Liczba wydanych decyzji w latach 2004 - 2009

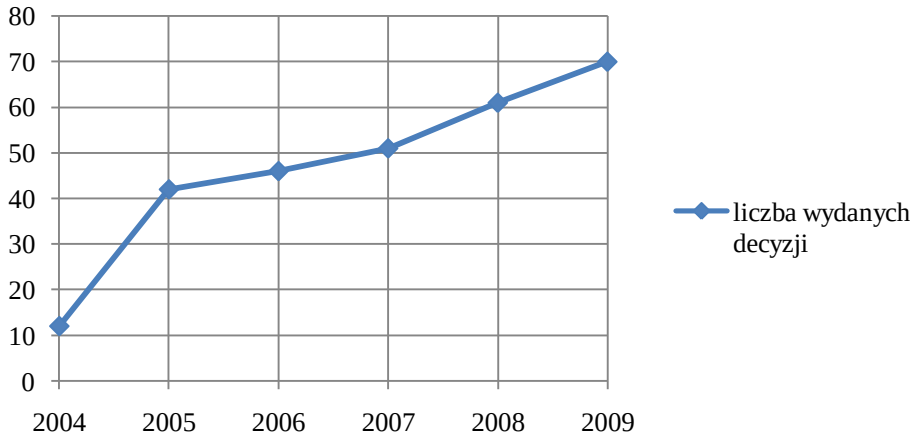

Źródło: opracowanie własne

Na powyższym wykresie widać, jak wzrasta liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy. W roku 2004 było to zaledwie 12 decyzji, a w 2009 jest już 70. Ilość i rodzaj nowych decyzji świadczą o rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz zabudowy letniskowej w gminie.

1.6. Uwarunkowania zewnętrzne

1.6.1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju

Najważniejszy dokument rządowy, który powstał 05 października 1999 roku (ogłoszony obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów w M.P. Nr 26, poz. 432 z dnia 26 lipca 2001r.) to Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Od dłuższego czasu trwają prace nad nową koncepcją w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Obecnie obowiązujący dokument de facto przedstawia stan planowania dla 1999 roku (publikacja w 2001 roku nastąpiła bez bieżącej aktualizacji). „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" nie uwzględnia zatem wielu uwarunkowań zaistniałych później, takich choćby jak uzyskanie przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

Koncepcja wskazuje na możliwości zagospodarowania polskiej przestrzeni oraz ogólne kierunki rozwoju poszczególnych struktur i elementów przestrzennych, uwzględniające uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polskiej przestrzeni, priorytety przestrzennego zagospodarowania kraju oraz sektorowe założenia rozwojowe wypracowane w poszczególnych resortach i urzędach centralnych w perspektywie do kilkunastu lat.

Ustalenia zawarte w Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju są transponowane do planu zagospodarowania przestrzennego województwa, a zapisy planu są wyznacznikiem odpowiednich zapisów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy.

1.6.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęty uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 roku operuje zapisami o dużym stopniu ogólności.

Z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wynika, że gmina Dobra znajduje się w strefie wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych oraz w systemie obszarów chronionych. Dodatkowo gmina zaliczona została do stref rekreacji, a w północno- wschodniej części znajduje się strefa rolno- leśna.

Strefa wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych obejmuje tereny o warunkach niesprzyjających intensywnej produkcji rolnej, niekwalifikujące się dla rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu, położone na uboczu głównych tras komunikacyjnych i tym samym o ograniczonych szansach na rozwój działalności gospodarczej. Bez wsparcia z zewnątrz gminy położone w tych strefach, nie są w stanie przełamać bariery opóźnienia cywilizacyjnego, gospodarczego i technicznego. Oprócz rolnictwa – obecnie głównej gałęzi gospodarki, konieczne jest wspieranie pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, aktywizacji lokalnego potencjału, kulturowego i społecznego, w tym z wykorzystaniem lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego. Wielofunkcyjność tych stref, wynikająca z istniejącego zagospodarowania, jak i potencjalnych możliwości rozwoju przestrzennego stanowi podstawę dla dalszego ich rozwoju. Rejony charakteryzujące się mniejszą przydatnością dla produkcji rolniczej powinny stanowić potencjalne obszary prowadzenia polityki zwiększania lesistości.

Jedną z możliwości rozwoju w tej strefie jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Rozwój tego rodzaju działalności musi uwzględniać istniejące uwarunkowania dotyczące ochrony przyrody, kultury i krajobrazu. Dotyczy to w szczególności lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Określone w Planie strefy rekreacyjne to obszary, które ze względu na swoje cechy dają podstawy dla rozwoju rekreacji w różnych formach. Dla obszarów położonych z dala od dużych ośrodków miejskich, o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, przewiduje się rozwój wypoczynku pobytowego, zarówno masowego, jak i indywidualnego. Obecnie coraz większego znaczenia nabiera agroturystyka, która z powodzeniem może rozwijać się również na obszarach mniej ciekawych pod względem przyrodniczym.

Na terenach leśnych rozwijać się mogą popularne formy wypoczynku, takie jak łowiectwo i zbieractwo.

Największe jeziora województwa kwalifikują się do uprawiania sportów wodnych oraz uprawiania żeglugi na jachtach motorowych, a rzeki – do spływów kajakowych.

Obszary o urozmaiconej rzeźbie oraz obszary pokopalniane w okolicach Konina i Turku pozwalają na przystosowanie ich do uprawiania turystyki kwalifikowanej i ekstremalnej.

Strefa rolno – leśna to tereny ze znacznym udziałem lasów oraz objęte różnymi formami ochrony przyrody, z urozmaiconą rzeźbą i jeziorami, z malowniczym krajobrazem. Kierunki rozwoju powinny być zorientowane na utrzymanie dotychczasowych ograniczeń dla urbanizacji oraz na funkcję rekreacyjną, która wprawdzie nie będzie wiodącą, ale w istotny sposób może wspomóc finansowo mieszkańców. Przyczynić się do tego może przekształcenie obecnie funkcjonującego rolnictwa w ekologiczne, dostosowane z jednej strony do oczekiwań rekreantów, z drugiej – do wymogów ochrony cennych walorów środowiska przyrodniczego.

Plan województwa wielkopolskiego w zakresie zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych na terenie gminy Dobra wymienia:

- w zakresie dróg krajowych:
  - dostosowanie do klasy drogi głównej (G) drogi krajowej nr 83,
  - planowanie obwodnicy miejscowości Dobra,
- w obszarze działania ENERGA S.A.:
  - budowę GPZ Dobra (gmina Dobra).

1.6.3. Strategia Rozwoju Gminy Dobra

Strategia Rozwoju Gminy Dobra na lata 2005 – 2014 to dokument, który powstał w 2004 roku. Określa się w nim plany zamierzeń pokazujące kierunki rozwojowe gminy.

W Strategii zawarto misję rozwoju gminy, która określa jaki powinien być kierunek rozwoju gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Misja składa się z wyznaczonych celów strategicznych, programów strategicznych oraz projektów realizowanych i zadań do wykonania.

Zdefiniowana deklaracja misji gminy to: *„Gmina Dobra dba o podnoszenie standardu życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz stworzenie korzystnych warunków dla partnerów gospodarczych. Priorytetem w tej działalności jest ochrona środowiska, przy jednoczesnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych dla propagowania turystyki i rekreacji”.*

1.6.4. Program Ochrony Środowiska gminy Dobra

Obowiązek opracowania „Programu ochrony środowiska” wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska. Zakres opracowania obejmuje szczególnie takie zagadnienia jak:

- opis działań podejmowanych w celu ochrony środowiska,
- krótko i długoterminowe cele i kierunki działań,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu.

W „Programie...” przedstawiono stan środowiska przyrodniczego, a także aktualną politykę gminy z zakresie jego ochrony i listę zadań służących do jej realizacji.

W polityce gminy z zakresu ochrony środowiska szczególną uwagę zwrócono na modernizację dróg i realizację kanalizacji sanitarnej z przykanalikami. Istotną kwestią jest również rozwój turystyki i rekreacji w pobliżu Zbiornika Jeziorsko oraz w kompleksie leśnym w rejonie Dąbrowy. Promuje się również rozwój gospodarstw ekologicznych i agroturystyki.

Wyznaczono listę zadań służących realizacji polityki. Poszczególne dziedziny ochrony środowiska przewidziane do realizacji zadań to:

- ochrona wód i zasobów wodnych,
- ochrona powietrza, w tym pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł,
- gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody i stan estetyczny.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

2.1. Miasto Dobra – struktura funkcjonalno-przestrzenna

Głównymi elementami charakteryzującymi plan miasta jest plac z kościołem w centrum miejscowości oraz ulice Jana Kilińskiego i Dekerta o kierunku północ – południe oraz Gabriela Narutowicza i 1 maja o kierunku wschód – zachód. Decydowały one w przeszłości o organizacji życia społecznego w mieście, a także o jego racjonalnym rozwoju. Ich oddziaływanie trwa nadal.

Obecnie centrum miejscowości nie ma skończonej formy urbanistycznej i nie stworzyło oczekiwanego ładu przestrzennego. Zabudowa postępuje przy drogach wylotowych oraz w południowo- wschodniej części (osiedle Wiatraki). Pewnym ograniczeniem w zachodniej części miejscowości są nie najlepsze warunki fizjograficzne (cieki wodne, tereny podmokłe).

Od początku rozwoju komunikacji i transportu główna ulica miasta straciła swój charakter strefy o dużym znaczeniu społecznym dla miasta i stanowi odtąd linię tranzytową o istotnym stopniu uciążliwości i zagrożenia.

Od tradycyjnej tkanki miejskiej, która charakteryzuje się brakiem harmonii ze względu na rodzaj i skalę budynków oraz dowolne ich usytuowanie względem dróg odbiega rejon ulic Mickiewicza i Wiatraki z zabudową mieszkaniową jedno i wielorodzinną, który jest wyznaczony zgodnie z przyjętymi planami zagospodarowania.

Przemysł istnieje przede wszystkim na obrzeżach miasta, przy drodze krajowej oraz wśród zabudowy mieszkaniowej przy ulicy Dekerta (droga powiatowa nr 4497P). Na zachodzie stosunkowo nieuciążliwe zakłady zlokalizowane są w pobliżu zabytkowych obiektów przemysłowych, stanowi to pozytywny efekt pod względem urozmaicenia odbioru wrażeń emocjonalnych obserwatorów. Inną kwestię stanowi problem uciążliwości obiektów przemysłowych, który w tym rozdziale nie jest przedmiotem analizy.

Nie występują charakterystyczne linie ograniczających rozwój przestrzenno-funkcjonalny.

Dominantami układu przestrzennego w skali architektonicznej i urbanistycznej jest wieża kościoła p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, założenia parkowe, grupy zieleni cmentarnej, plac Wojska Polskiego z przyległymi budynkami.

Główna jednostka osadnicza gminy, jaką jest miasto Dobra pełni przede wszystkim funkcje usługowo- administracyjne oraz funkcje działalności gospodarczej. Podstawową funkcją miasta jest funkcja mieszkaniowa.

2.2. Struktura funkcjonalno- przestrzenna gminy Dobra

W przestrzeni całej gminy Dobra dominują tereny rolnicze. Krajobraz gminy urozmaica dodatkowo Zbiornik Jeziorsko oraz dolina Warty, która w tym rejonie charakteryzuje się licznymi starorzeczami, łąkami i podmokłościami.

Tereny zurbanizowane zajmują niewielkie fragmenty przestrzeni gminy, przede wszystkim w postaci skupionej w miejscowościach zabudowy mieszkaniowej siedliskowej i jednorodzinnej, związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz letniskowej.

Na terenie gminy nie brak zabudowy drewnianej i z kamienia poddębickiego, która to zabudowa jest charakterystyczna dla tego rejonu Wielkopolski.

Generalnie gminę pod względem na funkcjonalnym można podzielić na:

- część południową związaną ze Zbiornikiem Jeziorsko,
- część północno- zachodnią z miejscowościami Dobra, Linne, Długa Wieś, Chrapczew, Mikulice, gdzie dominuje funkcja mieszkaniowa, rolnicza oraz występuje działalność gospodarcza,
- część centralno- wschodnią, gdzie dominują lasy wraz z rolnictwem oraz dolina Warty na wschodzie.

Chrapczew – wieś na wschód od miejscowości Dobra, ulicówka z zabudową mieszkaniową luźną wzdłuż głównej drogi. Od południa las i łąki, co nie sprzyja kształtowaniu zwartego układu przestrzennego. We wsi działają dwa zakłady: producent wód gazowych i producent okien i drzwi z PCV i aluminium. W pewnym

oddaleniu od zagród na terenie sołectwa zlokalizowane jest zamknięte składowisko odpadów komunalnych.

Czajków – wieś o typowo rolniczym charakterze, ze zwartą zabudową, położona na wschód od doliny Teleszyny (łąki, obszary mokradłowe). We wsi zlokalizowana jest ferma. Przez wieś przebiega szlak rowerowy.

Czyste – jest ukształtowane przez rozproszoną zabudowę siedliskową o charakterze mieszkaniowym i letniskowym. Otoczona lasami i łąkami. W pewnej odległości od zabudowy zlokalizowane są pozostałości cmentarza ewangelicko- augsburskiego z XVIII/XIX wieku. Wieś nie posiada warunków do rozwoju.

Dąbrowa – wieś wzdłuż drogi krajowej, z częściowo zwartą zabudową. Od zachodu i południa ograniczona lasami. We wsi znajduje się ujęcie wód podziemnych. Na skraju pobliskich lasów występują tereny zdegradowane eksploatacją kruszywa. Przy drodze wojewódzkiej, w sąsiedztwie wsi funkcjonuje zajazd „Zapiecek".

Dąbrowica – wieś o zwartym układzie zabudowy wzdłuż drogi, z częścią usługową przy skrzyżowaniu dróg gminnych z powiatową. We wsi znajduje się szkoła. Przez wieś przebiega korytarz infrastrukturalny, w skład którego wchodzi linia elektroenergetyczna 110kV i 220kV.

Dąbrowica Kolonia – jest ukształtowana przez rozproszoną zabudowę siedliskową i mieszkaniową wśród pól. Podobnie, jak w przypadku Dąbrowicy przez wieś przebiegają linie elektroenergetyczne 110kV i 220kV.

Długa Wieś – otacza miasto Dobra z trzech stron. Wśród zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wzdłuż dróg dojazdowych do Dobrej, zwłaszcza od północy usytuowanych jest szereg firm produkcyjnych, handlowych i usługowych różnych branż. Tutaj także zlokalizowana jest największa w gminie szkoła, obok której buduje się hala sportowa. W Długiej Wsi znajduje się też zabytkowy dwór Schweikertów i park przydworski z aleją kasztanową. Dalej na wschód zlokalizowany jest zespół folwarczny wpisany do ewidencji zabytków, a jeszcze dalej stadion sportowy.

Kaczka – niewielkie siedlisko wśród lasów w sołectwie Stawki. Brak możliwości rozwojowych.

Kościanki – charakteryzuje dynamicznie, często w sposób chaotyczny rozwijająca się zabudowa letniskowa, indywidualna związana z bliskością Zbiornika Jeziorsko. W Kościankach funkcjonuje jedyny ośrodek wypoczynkowy na terenie gminy. Ośrodek ten posiada nieuporządkowany układ zabudowań. Plusem jest natomiast przystań żeglarska.

Januszówka – częściowo zwarta zabudowa wzdłuż drogi, ale występują też siedliska rozproszone oraz domki letniskowe. Malowniczo położona miejscowość z widokiem na dolinę Warty. W pobliżu wsi działają 3 elektrownie wiatrowe.

Józefów – wieś położona w dolinie Warty, wśród łąk i pól o bardzo harmonijnym krajobrazie rolniczym. Zabudowa siedliskowa, rozproszona, drewniana lub kamienia poddębickiego. Przez wieś przebiegają linie elektroenergetyczne 110 kV i 220 kV, przy drodze oznakowany jest szlak rowerowy.

Linne – wieś na południe od Dobrej, o poprawnym układzie przestrzennym. Gospodarstwa rolne skupione w centrum wsi, ale występują również pojedyncze siedliska w oddaleniu od centrum i przy drodze krajowej. Tam też w pobliżu miasta zlokalizowane zakłady przemysłowe oraz przydrożny zajazd. W lesie w oddaleniu od innej zabudowy znajduje się leśniczówka w przedwojennej willi.

Łęg Piekarski – siedliska wzdłuż drogi, przy wale przeciwpowodziowym rzeki Warty. Przez wieś przebiega szlak rowerowy, w pobliżu zabudowań zlokalizowane jest cmentarzysko szkieletowe.

Mikulice – zwarta zabudowa w centrum, z dobrym układem przestrzennym oraz liczne zabudowania rozproszone na całym obszarze sołectwa. Od południa barierą rozwojową jest dolinka cieku porośnięta łąkami oraz ropociąg paliwowy. W miejscowości znajduje się zabudowa po PGR oraz dworek z przełomu XVIII i XIX wieku. W pobliżu wsi boisko sportowe, a także tereny zdegradowane eksploatacjami kruszywa. Występują tutaj dobre warunki rozwojowe. Zwłaszcza w kierunku północnym.

Miłkowice – znajduje się tutaj charakterystyczny kościół XIX- wieczny kościół neogotycki z górującą nad okolicą wieżą. Lokalizacja w pobliżu Zbiornika Jeziorsko spowodowała rozwój zabudowy letniskowej. W centrum miejscowości znajduje się też piętrowy budynek po szkole podstawowej. W niewielkiej odległości od zabudowań zlokalizowano nowy cmentarz, który został przeniesiony w związku z budową zbiornika.

Młyny Piekarskie – kilka siedlisk na skraju lasu wśród łąk doliny Warty. Bardzo malowniczy krajobraz. W pobliżu pozostałości po cmentarzu ewangelicko-augsburskim oraz cmentarzysko ciałopalne.

Moczydła – rozproszona zabudowa rolnicza wśród pól o typowo rolniczym charakterze. Od północy rozwój zabudowy ograniczają przebiegające linie elektroenergetyczne 110kV i 220kV.

Ostrówek – zabudowa o zwartym układzie przestrzennym zlokalizowana na skraju lasu, w pobliżu kompleksu łąk i rzeki Teleszyny. We wsi jest strażnica OSP. Na terenie sołectwa w oddaleniu od siedlisk złoża piasków i żwirów. Występują tutaj dobre warunki rozwojowe.

Piekary – zabudowa zwarta, wzdłuż ulicy (łączy się od północy z Januszówką, a od południa z Wolą Piekarska w jeden ciąg. Wymieszane budynki jednorodzinne z zagrodami rolniczymi. Od wschodu występują łąki i starorzecza rzeki Warty. We wsi znajduje się ujęcie wód podziemnych, szkoła wraz z boiskiem sportowym oraz wiatrak

koźlak, który obudowano i służy, jako część zabudowy produkcyjnej. Jeden z budynków z kamienia wapiennego po środku wsi to budynek dawnego Urzędu Gminnego. W okolicy znajduje się również gródek stożkowaty z XIII – XIV w. Układ zabudowy został zapisany w ewidencji zabytków gminy.

Potworów – zabudowa zwarta, wzdłuż ulicy. We wsi znajduje się ujęcie wód podziemnych oraz OSP. W bezpośrednim sąsiedztwie wsi przebiega ropociąg paliwowy. Rozciąga się stąd malowniczy widok na Dobrą.

Rzechta – zabudowa rozproszona, od zachodu sąsiadująca z lasami. We wsi znajduje się dwór, który był wykorzystywany w XX wieku, jako szkoła oraz wiatrak typu koźlak. Starsze budynki ustawione szczytowo do drogi, nowsze już nie. We wsi działa OSP W pewnej odległości od zabudowy, wśród pól przebiega rów przeciwpancerny wybudowany przez Niemców do obrony przeciwko Armii Czerwonej podczas II wojny światowej.

Rzymsko – zabudowa częściowo zwarta, pomiędzy terenami leśnymi oraz wśród cieków i oczek wodnych. We wsi znajduje się maszt telefonii komórkowej.

Rzymsko BG – zabudowa mocno rozproszona, zlokalizowana częściowo na dobrych glebach. Na północ od zabudowań znajduje się miejsce eksploatacji piasków i żwirów.

Skęczniew – zwarta zabudowa z dobrym układem przestrzennym w centrum miejscowości oraz pojedyncze zabudowania rozsiane na terenie całego sołectwa. Dodatkowo liczna zabudowa letniskowa wraz z budownictwem jedno i wielorodzinnym przy Zbiorniku Jeziorsko. Tam też bloki RZGW z portem wodnym na zbiorniku oraz Dom Pomocy Społecznej. W pewnym oddaleniu od tych zabudowań zlokalizowana jest stacja paliw i dwie siłownie wiatrowe.
We wsi znajduje się kościół z XIX wieku, wraz z pobliskim cmentarzem oraz park dworski z XIX wieku. Na zachód i północ od miejscowości przebiegają pozostałości rowu przeciwpancernego z II wojny światowej. Układ zabudowy został zapisany w ewidencji zabytków gminy.

Stawki – leżą w dolinie rzeki Warty. Występują tu poniemieckie zabudowania z XIX wieku. Zabudowa otoczona lasami i dodatkowo ograniczona przebiegającymi tędy liniami elektroenergetycznymi 110kV i 220kV. W pobliżu zabudowań są tereny zdegradowane eksploatacją kruszywa, resztki cmentarza ewangelickiego i stanowisko archeologiczne.

Stefanów – zabudowa zagrodowa rozproszona po całym sołectwie. Ze Stefanowa rozciągają się widoki na typowy rolniczy krajobraz pobliskich obszarów. Widać stąd również Elektrownię w Turku.

Strachocice Kolonia – wieś o dobrym układzie przestrzennym. Zabudowa składa się z obiektów mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i siedliskowej. Na północ od zabudowy przebiega rów przeciwpancerny z czasów II wojny światowej.

Występują tu dobre warunki rozwojowe, zwłaszcza w kontekście obsługi turystyki związanej ze Zbiornikiem Jeziorsko.

Strachocice Wieś – wieś z częściowo zwartą zabudową, obiektami handlowymi i szkołą podstawową przy drodze krajowej oraz grupą siedlisk porozrzucaną na pobliskich terenach uprawnych. W sąsiedztwie części zabudowań występuje teren zdegradowany przez eksploatację kruszywa. Na wschód od zwartej zabudowy przebiega rów przeciwpancerny z czasów II wojny światowej. Strachocice leżą w bliskiej odległości od Strachocic Kolonii. Obie wsie wykazują powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Szymany – rozproszona zabudowa siedliskowa i letniskowa wzdłuż drogi gminnej pośród terenów uprawnych. Od południa dalszy rozwój utrudnia las. We wsi znajdują się zabytkowe, XIX- wieczne chałupy drewniane i z gliny.

Ugory – zabudowa zwarta, z trzech stron ograniczona zabudowaniami wsi Żeronice. Obie wsie są powiązane funkcjonalno- przestrzennie.

Wola Piekarska – zabudowa na krawędzi doliny Warty, po wschodniej stronie ograniczona łąkami i ciekami. Układ zabudowy został zapisany w ewidencji zabytków gminy. Zabudowa wsi łączy się z zabudową wsi Piekary.

Zagaj – zwarta zabudowa przy drodze powiatowej. Występują też domki letniskowe na południu od siedlisk wiejskich. W lesie w pewnej odległości od zabudowań zlokalizowana jest obserwacyjna wieża przeciwpożarowa.

Zborów – kilka siedlisk położonych na skraju łąk.

Żeronice – jest przykładem nieprawidłowego kształtowania zabudowy. Występują tutaj dwa oddzielne układy zabudowy niepołączonych ze sobą przestrzennie, przedzielone wsią Ugory. W Żeronicach zlokalizowanych jest kilka punktów usługowych, Środowiskowy Dom Samopomocy, OSP oraz ferma gęsi. W bliskiej odległości od zabudowy przebiega rurociąg paliwowy, a w trochę dalszej elektrownia wiatrowa.

2.3. Stan ładu przestrzennego terenów otwartych

Obszar Gminy Dobra według ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego zaliczony został do strefy wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych. Charakter wiejski przestrzeni gminy stanowi wartość przestrzeni otwartej nie tylko w skali województwa, stanowi walor godny ochrony, w której powinny być stosowane zasady dotyczące ochrony tej przestrzeni.

Fakt ten winien być uwzględniony w uporządkowaniu prawnym zapisów dotyczących Uniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się zasady:

- przekształceń krajobrazu obszaru gminy przez preferowanie rozwoju terenów zadrzewionych i zakrzewionych wokół zbiorników, cieków i rowów, wododziałów oraz dróg i miedz,
- zachowaniu wyróżniających się granic między ekosystemami naturalnymi,
- preferowanie rozwoju infrastruktury technicznej w korytarzach infrastrukturalnych,
- ograniczenie zabudowy w pobliżu cieków wodnych i zbiorników oraz ograniczenie rozproszenia zabudowy,
- wykorzystaniu zieleni w komponowaniu krajobrazu.

3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

3.1.1. Położenie fizycznogeograficzne

Według regionalizacji fizycznogeograficznej J. Kondrackiego obszar gminy Dobra położony jest w granicach makroregionu o nazwie Nizina Południowowielkopolska, który jest rozległym regionem obejmującym około 17 tys.km^2, położonym na wysokości 100 – 200 metrów n.p.m. Na terenie gminy Dobra występują 3 spośród 13 mezoregionów Niżu Południowowielkopolskiego:

- Wysoczyzna Turecka – zajmująca wyniesioną zachodnią i środkową część gminy
- Kotlina Kolska – zajmująca nisko położoną północnowschodnią część gminy (dolina Warty)
- Kotlina Sieradzka – południowowschodnia część gminy.

3.1.2. Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu jest urozmaicona, chociaż różnica wysokości pomiędzy najwyżej położonym punktem, którym jest pagór morenowy w okolicy Dąbrowy (147 m n.p.m.), a najniżej położonym w dolinie Warty koło Józefowa (107 m n.p.m.) wynosi jedynie 40 m. W ukształtowaniu terenu wyraźnie wyróżnia się dolina Warty (wschodnia część gminy), której dno wyniesione jest około 108 - 114 m n.p.m., z gęstą siecią starorzeczy i cieków błądzących oraz dolina rzeki Teleszyny (zachodnia część gminy), z dnem położonym 112 – 120 m n.p.m. z rozległymi powierzchniami torfowisk. Są one rozdzielone formami plejstoceńskimi związanymi z akumulacyjną działalnością lodowca takimi jak płaskie i faliste powierzchnie wysoczyznowe, wyniesione ok.130 – 140 m n.p.m.

Z akumulacyjno – erozyjną działalnością wód rzecznych związane są widoczne w rzeźbie terasy Warty: wysoka (117 m n.p.m.- 130 m n.p.m.) wyniesiona około 10-20 m ponad średni poziom wody w rzece, środkowa (112 – 122 m n.p.m.) wyniesiona około 5 – 12 m ponad poziom średniej wody w rzece, niska nadzalewowa wyniesiona około 2 – 6 m.

W centralnej części gminy na powierzchni wysoczyzny morenowej płaskiej w krajobrazie wyróżniają się paraboliczne i wałowe wydmy o długości dochodzącej do 4,5 km, wysokości kilku – kilkunastu m i spadkach rzędu 5 – 20%.

3.1.3. Budowa geologiczna

Gmina Dobra położona jest w obrębie jednostki geologicznej o nazwie Synklinorium szczecińsko – łódzko – miechowskie, na odcinku mogileńsko – łódzkim (niecka łódzka). Synklinorium mogileńsko – łódzkie jest niesymetrycznym obniżeniem, pofałdowanym na całej długości, w obrębie którego można wyróżnić szereg struktur drugiego rzędu, takich jak antykliny, synkliny i wysady solne.

Synklinorium mogileńsko – łódzkie wyścielone jest osadami permsko – mezozoicznymi (utwory permu, triasu, jury, kredy), które osiągają tu największą w całym synklinorium miąższość dochodzącą do 6000 m.

Utwory kredy górnej wykształcone są w postaci margli, wapieni, opok oraz gez. Przykrywający je trzeciorzęd występuje szczątkowo w postaci iłów mioceńskich, mułków i piasków z węglem brunatnym oraz piasków plioceńskich i dlatego utwory czwartorzędowe bardzo często zalegają bezpośrednio na utworach kredowych.

Wśród plejstoceńskich osadów czwartorzędowych dominują piaszczyste gliny zwałowe budujące wysoczyzny morenowe a ich lokalne kulminacje w postaci pagórków zbudowane są z glin i piasków akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej.

Powierzchnie terasowe Warty i Teleszyny mają charakter akumulacyjny i zbudowane są z mad i piasków rzecznych. Jedynie w dolinie Teleszyny przeważają torfy i namuły organiczne.

W rejonie Rzechty, Zagaja i Chrapczewa występują piaski wydmowe, w większości zalesione.

Osady holoceńskie to głównie aluwia dolin rzecznych wykształcone w postaci drobnych i średnich piasków, namułów i torfów.

3.1.4. Wody powierzchniowe

płynące

Cała gmina położona jest w zlewni Warty, która przepływa wschodnim skrajem gminy na odcinku 15 km, co stanowi zaledwie 1,8 % jej całej długości. Natomiast dolina tej rzeki zajmuje prawie 20 % powierzchni gminy osiągając w najszerszym miejscu szerokość ok. 2,5 km.

Tak jak większość polskich rzek, rzekę Wartę charakteryzuje śnieżno – deszczowy ustrój zasilania z dwoma wysokimi stanami w ciągu roku. Kulminacje stanów występują na ogół między lutym i kwietniem oraz na przełomie czerwca i lipca.

Budowa zbiornika retencyjnego Jeziorko zmieniła roczny przebieg stanów wody. Zaznacza się dominacja stanów niskich, która prowadzi do wysychania starorzeczy w dolinie rzeki, zarastania torfianek, zmniejszania się powierzchni zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych oraz lęgowisk ptaków. Z powodu przepuszczalnego podłoża misy zbiornika sytuacja ta w małym stopniu dotyczy gminy Dobra gdzie obserwuje się okresowo wyższy poziom wód gruntowych niż w latach minionych.

Głównym dopływem Warty na terenie gminy jest Teleszyna, wyznaczająca południowozachodnią granice gminy. Naturalny bieg tej rzeki został zmieniony a jej ujście położone jest poza granicami gminy Dobra. Prawie na całej długości rzeka ta ma wyprostowane i obudowane koryto. Płynie ona w zachodniej części gminy, dnem szerokiego (miejscami ok. 3 km) zabagnionego obniżenia, poprzecinanego rowami melioracyjnymi.

Inne drobne cieki przepływające przez teren gminy zostały również wyprostowane i pogłębione, i włączone w system melioracji.

stojące

Naturalnymi zbiornikami wodnymi są jedynie nieliczne oczka wodne oraz starorzecza w dolinie Warty.

Zbiornik Jeziorsko, to sztuczny zbiornik zlokalizowany w środkowym biegu Warty, na granicy województwa wielkopolskiego i łódzkiego. Powstał on po przegrodzeniu doliny Warty w 484,3 km biegu na linii Skęczniew – Siedlątków zaporą ziemną o maksymalnej wysokości 20 m i długości 2730 m. Długość zbiornika wynosi przy minimalnym spiętrzeniu 7,0 km a przy maksymalnym 16,3 km, szerokość ok. 4 km, a średnia głębokość 4,5 m.

Jego powierzchnia podczas całkowitego wypełnienia (wiosną) wynosi ok. 42,3 km ^{2} (pojemność 202,8 mln m^3), a w czasie jesienno- zimowym ok.17,6 km^2 (pojemność 30,2 mln m^3) . Zbiornik Jeziorsko zajmuje południowowschodnią część gminy.

Przesłankami, które zadecydowały o jego budowie było:

- zmniejszenie zagrożenia powodziowego dla Uniejowa, Koła, Konina i Poznania;
- zabezpieczenie wody dla Koła, Konina i Poznania (infiltracja do ujęć wodociągowych);
- zabezpieczenie wody dla celów przemysłowych (m.in. Zespół Elektrowni PAK);
- zabezpieczenie wody dla nawodnień rolniczych;
- prowadzenie gospodarki rybackiej;

- produkcja energii elektrycznej w elektrowni Jeziorsko;
- utrzymanie warunków siedliskowych dla ptactwa;
- stworzenie bazy rekreacyjnej dla Łodzi i okolicznych miejscowości.

Drugim sztucznym zbiornikiem wodnym na terenie gminy jest zbiornik magazynowo – awaryjny Elektrowni Adamów utworzony na rzece Teleszynie w Żeronicach. Ma on kształt litery L, a jego powierzchnia wynosi 0,08 km^2.

3.1.5. Gleby i stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleby omawianej gminy są słabe. Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg klasyfikacji IUNG w Puławach wynosi 51,6pkt., przy średniej województwa wielkopolskiego 63,4 pkt. oraz średniej krajowej 66,6pkt.

Największą wartość produkcyjną mają gleby kl. IIIa – IIIb kompleksu pszennego dobrego, 0,7% powierzchni gruntów rolnych. Zlokalizowane są one przede wszystkim w rejonie Mikulic i Potworowa oraz na południu gminy (Rzymsko BG, Strachocice, Miłkowice).

2/3 gleb na terenie gminy stanowią słabe gleby napiaskowe, kl. V – VI, zaliczane do kompleksów żytnich, występujące głównie na terasach nadzalewowych Warty i Teleszyny oraz fragmentach wysoczyzny, gdzie występują również gleby rolniczo nieprzydatne (kl. VIz) i nieużytki.

Na obszarze wysoczyzny morenowej większe połacie terenu zajmują gleby słabego kompleksu żytniego a w rejonie Woli Piekarskiej, Żeronic, Ugorów, Potworowa, Stefanowa i Strachocic Kolonii gleby kompleksu żytniego dobrego i pszenno – żytniego.

W dolinach Warty i Teleszyny duże fragmenty terenu zajmują mady rzeczne i użytki zielone.

W gminie jest ok. 9,2tys. ha użytków rolnych. Stanowi to około 70% całej powierzchni gminy. Najsłabsze gleby (klasy V i VI) to 67% wszystkich gruntów ornych.

Użytkowanie gruntów i struktura użytkowania zostały przedstawione w zestawieniach tabelarycznych 3. i 4.

Największe powierzchnie zajmują grunty orne, lasy oraz łąki. Na uwagę zwraca wysoki, ponad 75% użytków rolnych w mieście Dobra (ponad 50% to łąki).

Tabela 3. Gmina Dobra - Użytkowanie gruntów w ha w 2008 roku

Obszar	Użytki rolne ogółem	w tym				Lasy	Pozostałe grunty
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
Gmina Dobra	13180	6556	85	1746	708	2633	1452
Miasto	184	54	2	25	41	0	62
Obszar wiejski	12996	6502	83	1721	667	2633	1390

Źródło: GUS, BDR

Tabela 4. Gmina Dobra - Struktura użytkowanie gruntów w 2008 roku

Obszar	Użytki rolne ogółem	w tym				Lasy	Pozostałe grunty
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
Gmina Dobra	100%	49,7%	0,6%	13,2%	5,4%	20,0%	11,0%
Miasto	100%	29,3%	1,1%	13,6%	22,3%	0%	33,7%
Obszar wiejski	100%	50,0%	0,6%	13,2%	5,1%	20,3%	10,7%

Źródło: GUS, BDR

Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego wynosi około 12ha (wg szacunków Urzędu Miasta).

Spis Powszechny z 2002 roku pokazał, że na terenie gminy jest 1414 osób utrzymujących się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (22% ogółu pracujących).

W gminie było w 2002 roku ponad 1000 gospodarstw rolnych. Z tego najwięcej o powierzchni między 1 – 5ha i 5 – 10ha, czyli stosunkowo małe. Łącznie zajmowały one ponad 40% powierzchni wszystkich gospodarstw.

Gospodarstwa o powierzchni powyżej 15ha były mniej liczne, ale posiadały 35% ogólnej powierzchni. Liczbę gospodarstw rolnych w gminie przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Gmina Dobra - Gospodarstwa rolne w 2002 r.

Grupy obszarowe gospodarstw w ha	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw w ha		
		Ogólna	Użytków rolnych	Lasów i gruntów leśnych
do 1 ha	172	79,6	58,1	5,4
powyżej 1 do 5 ha	328	1034,7	871,8	99,1
powyżej 5 do 10 ha	298	2499,2	2170,7	232,5
powyżej 10 do 15 ha	138	1869,6	1656,8	154,6
powyżej 15 ha i więcej	127	3008,6	2737,5	201,1
Ogółem	1063	8491,7	7494,9	692,8

Źródło: Spis Powszechny, US Poznań 2004

W przeważającej wielkości właścicielami gruntów na terenie gminy są osoby prywatne. Inni właściciele to: kościół (27ha), Agencja Nieruchomości Rolnych (25ha), spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (20ha) oraz Zespół Elektrowni PAK (7ha).

Uprawy na terenie gminy to przede wszystkim uprawa żyta (ponad 2200ha), a następnie ziemniaków (530ha) i pszenicy (490ha). Wszystkie uprawy zostały przedstawione w tabeli 6. Dodatkowo warto nadmienić, że na terenie gminy występuje plantacja truskawki (o powierzchni 4ha) oraz plantacja wikliny (o powierzchni 3ha).

Tabela 6. Gmina Doba - Zasiewy w 2002 roku

Uprawy									
w ha									
Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Pszenżyto	Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Warzywa	Pastewne
489,3	2205,5	66,7	157,1	347,4	532,5	9,5	3,0	22,4	157,5

Źródło: GUS, NSR 2002

Z informacji uzyskanych w Urzędzie Miasta wynika, że w 2009 roku wśród zasiewów dominowało żyto (2720ha). Również stosunkowo duże były zasiewy pszenżyta ozimego (495ha) oraz pszenicy ozimej (350ha). W porównaniu do danych z 2002 roku zmalała wielkość zasiewów ziemniaków (obecnie 150ha).

W hodowli dominuje drób, trzoda chlewna i bydło (tabela 7.). Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 1ha użytków rolnych wynosi 0,55.

Tabela 7. Gmina Dobra - Zwierzęta gospodarskie w sztukach w 2002 roku

Wyszczególnienie	Ogółem
Bydło:	3445
w tym krowy	*1684*
w tym krowy mleczne	*1677*
Trzoda chlewna:	7862
w tym lochy	894
Owce:	599
w tym maciorki 1-roczne i starsze	*124*
Kozy:	106
w tym samice 1-roczne i starsze	*48*
Konie:	111
w tym 3-letnie i starsze	*66*
Króliki (samice)	598
Pozostałe zwierzęta futerkowe (samice)	69
Pnie pszczele	140
Drób ogółem:	22478
w tym drób kurzy	*18788*
Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 1 ha użytków rolnych	**0,55**

Źródło: Spis Powszechny, US Poznań 2004

Na terenie gminy funkcjonują 4 fermy bydła (Czajków, Wola Piekarska, Józefów, Rzymsko BG). Wszystkie fermy znajdują się na terenie Uniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i posiadają obsadę zwierząt przekraczającą 40 DJP (Duże Jednostki Przeliczeniowe). Fermy te zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 10.05.2005r. (Dz.U. Nr 92, 769,2) mogą wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Dodatkowo na ternie Gminy znajduję się około 15 gospodarstw z oborami powyżej 20 krów.

Gospodarstwa prowadzące chów trzody chlewnej rozrzucone są na ternie całej gminy. Obsada w chlewniach nie przekracza 100 sztuk.

Ponadto w gminie funkcjonują dwie fermy gęsi: w Żeronicach oraz w Mikulicach. Jedno gospodarstwo w Żeronicach specjalizuje się w chowie owiec.

Do największych przedsiębiorstw działających w branży rolniczej przetwórstwa rolno- spożywczego należą:

- Ubojnia Zwierząt Linne sp. z o.o.,
- Ubojnia Zwierząt w Dobrej,
- Zakłady Mięsne Smoliński,
- młyn w Piekarach,
- piekarnia Gminnej Spółdzielni w Długiej Wsi,
- piekarnia MARK w Dobrej.

3.1.6. Szata roślinna, w tym stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Na terenie gminy Dobra w 2008 roku było 2963,5ha gruntów leśnych z czego ponad połowa (1519,3ha) to grunty leśne publiczne. Grunty leśne prywatne zajmowały 1444,2ha. Lesistość gminy wynosi 22%.

Potencjalną roślinność naturalną na terenie gminy stanowią:

- siedliska grądów środkowoeuropejskich – najbardziej przekształcone antropogenicznie, obejmujące niektóre powierzchnie wysoczyznowe,
- kontynentalne bory mieszane, charakterystyczne dla powierzchni terasowych,
- subkontynentalne bory sosnowe, typowe dla zwydmionych fragmentów teras,
- łęgi i olsy, występujące w dolinie Warty, Teleszyny oraz ich dopływów.

Potencjalna roślinność naturalna gminy skrajnie odbiega od roślinności rzeczywistej tego terenu. Jest to po części wynikiem gospodarki leśnej, większość siedlisk została bowiem przekształcona i dominują siedliska zastępcze. Dominującymi siedliskami leśnymi na terenie gminy są: bór świeży, bór mieszany świeży oraz las mieszany.

Kompleksy leśne w północno-wschodniej części gminy zdominowane są przez drzewostan sosnowy borów świeżych i borów mieszanych świeżych. Większym udziałem gatunków liściastych charakteryzują się lasy położone w centrum gminy, gdzie występują również zespoły lasu mieszanego, lasu świeżego i lasu mieszanego wilgotnego. Urozmaiconym drzewostanem wyróżniają się lasy mieszane i bory w rejonie wsi Dąbrowa i Linne.

Dna dolin Warty i Teleszyny porośnięte są lasami zróżnicowanymi siedliskowo, w dolinie Warty przeważają łęgi wierzbowo – topolowe i jesionowo – olszowe a Teleszyny również olsy. Oprócz nich występują też – las mieszany wilgotny, las wilgotny, bór mieszany wilgotny.

3.1.7. Świat zwierząt

Świat zwierząt jest typowy dla Polski nizinnej; w lasach żyją dziki, jelenie, daniele i sarny. Rzeka Warta stanowi korytarz ekologiczny dla wydry. Na nadwarciańskich łąkach bytują bobry. Podmokłe lasy w dolinie Warty w północno – wschodniej części gminy do niedawna były ostoją łosia. Prawdopodobnie bliskość odkrywki Kopalni Węgla Brunatnego Adamów spowodowała trwałą nieobecność tego gatunku na tym obszarze. Z drapieżników żyją tu lisy, borsuki i kuny; z ssaków najczęściej można spotkać zające, dzikie króliki, jeże, ryjówki, krety, nietoperze. Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy, które potrzebują drobnych ekosystemów ostojowych a takich jest sporo na terenie tej gminy.

Najlepiej poznana jest tu fauna ptaków. Budowa Zbiornika Jeziorsko stworzyła dogodne warunki dla żerowania i gniazdowania ptaków wodno – błotnych oraz drapieżnych. Najliczniejsze są – mewy śmieszki, rybitwy, kaczki krzyżówki, płaskonosy, cyranki, czernice, łyski, perkozy, czajki, rycyki, kormorany i czaple. Okresowo spotyka się tu do 230 gatunków ptaków, w tym tak rzadkich, jak: ślepowron, czapla biała, żuraw, ostrygojad, kulik, bekas, siewnica, siewka złota.

W gminie występują cenne przyrodniczo ostoje, należą do nich m.in. stanowisko lęgowe żurawia w dolinie Teleszyny, ostoja ropuchy szarej w okolicy Chrapczewa i wiosenna ostoja żaby moczarowej w rejonie wsi Linne. Dokładne lokalizacje tych ostoi jak również stref ochronnych utworzonych w miejscach regularnego przebywania gatunków chronionych jest informacją niejawną.

3.1.8. Warunki klimatyczne

Według Gumińskiego gmina Dobra leży w Dzielnicy Środkowej, która charakteryzuje się najmniejszymi w Polsce opadami rocznymi – poniżej 500mm. Dni z przymrozkami w tym regionie jest od 100 do 110. Pokrywa śnieżna zalega od 50 do 80 dni. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Największy udział stanowią wiatry z kierunku zachodniego (około 27%), najmniejszy udział stanowią natomiast wiatry północne (około 4%).

Dla gminy Dobra można przyjąć dane meteorologiczne uzyskane w IMiGW w Warszawie dla Stacji Meteorologicznej w Kole, która jest w stosunku do rozpatrywanego terenu najbardziej reprezentatywną ze stacji znajdujących się w aktualnie obowiązującym „Katalogu danych meteorologicznych”.

Tabela 8. Gmina Dobra - Rozkład wiatrów

Numer sektora	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Częstość %	5,97	5,96	10,36	7,71	7,27	7,98	7,23	10,32	16,59	8,54	6,95	5,03
Średnia prędkość m/s	2,89	3,55	3,80	3,75	2,84	2,80	2,89	3,55	3,80	3,75	2,84	2,80

Tabela 9. Gmina Dobra - Charakterystyka klimatu

Dni przymrozkowe	Dni mroźne	Dni bardzo mroźne	Ostatnie przymrozki	Opad	Pokrywa śnieżna	Okres wegetacyjny
100-110	30-35	Średnio 3	20.04 do 1.05	500 - 600 mm	poniżej 40 dni	210-220 dni

Tabela 10. Gmina Dobra - Temperatury powietrza

Średnia temperatura			Najniższa temperatura
Roku	**okresu letniego**	**sezonu grzewczego**	**Sezonu grzewczego**
+ 7,9ºC (281,0 K)	+14,0ºC (287,1 K)	+ 1,8ºC(274,9 K)	-18,0ºC (255,1 K)

Tabela 11. Gmina Dobra - Temperatury miesięczne

T [ºC]	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
49-97	-2,5	-1,9	+1,4	+7,8	+12,3	+16,7	+18,0	+17,3	+13,5	+8,6	+3,6	-0,5	+7,0
94 Koło	+2,5	-2,3	+4,3	+9,1	+12,6	+16,1	+22,1	+18,7	+14,4	+6,9	-1,3	-2,2	+8,8

Na tle pozostałych regionów klimatycznych Dzielnica Środkowa wyróżnia się względnie małą liczbą dni z pogodą ciepłą (temp. powietrza powyżej 15^0C) – jest ich tutaj tylko 252. Stosunkowo znaczna jest natomiast liczba dni z pogodą mroźną 30 -35 dni.

Amplitudy temperatur są nieco mniejsze od przeciętnych w Polsce, zima jest niezbyt długa (około 85 dni), Lato z kolei jest dłuższe (około 97 dni) i ciepłe (średnia temp. lipca wynosi +18,0^0C). Charakterystyczna jest dla tej części nieduża liczba dni pochmurnych (około 112).

Największy, modyfikujący wpływ na lokalny klimat ma Zbiornik Jeziorsko, doliny Warty i Teleszyny oraz kompleksy leśne. Duże znaczenie mają również doliny drobnych cieków, stanowiące kierunki grawitacyjnego spływu wychłodzonego powietrza z wysoczyzny.

3.2. Stan środowiska

Gmina Dobra jest gminą o charakterze rolniczym i na jej terenie nie ma większych zakładów przemysłowych, które mogłyby negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze. Zagrożenia dla środowiska wynikają z gospodarki rolnej gminy, rozwijającą się rekreacją i innymi formami działalności człowieka w środowisku.

Stan środowiska przyrodniczego gminy przedstawiony niżej został opracowany głównie w oparciu o dokładną analizę materiałów uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Dobrej, „Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2008” sporządzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), „Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego w 2008 roku” opracowany przez WIOŚ w Łodzi, „Interaktywny Panel Informacji Środowiska Województwa Wielkopolskiego” - dane dla powiatów i gmin za rok 2007” prowadzony przez WIOŚ w Poznaniu, „Program

ochrony środowiska dla powiatu tureckiego na lata 2008 – 2015", „Program ochrony środowiska dla gminy Dobra" rok 2004 oraz wizję w terenie.

3.2.1. Jakość wód podziemnych

Na terenie powiatu tureckiego (w tym w gminie Dobra) wody podziemne o znaczeniu gospodarczym to przede wszystkim wody z mezozoicznego systemu wodonośnego. Wody te gromadzą się w spękaniach i w szczelinach pokładów kredowych. Cały powiat turecki położony jest w granicach kredowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - GZWP nr 151 Zbiornik Konin- Turek – Koło.

Ze względu na znaczenie, jako podstawowego źródła wody do picia wody podziemne objęte są monitoringiem, którego celem jest obserwacja zmian, jakości oraz określenie trendów i dynamiki zmian. Do roku 2006 badania prowadzone były w trzech sieciach monitoringu: krajowej, regionalnej i lokalnej. Na terenie gminy nie było punktów pomiarowych żadnej z sieci monitoringu. Najbliżej położonym punktem pomiarowym sieci regionalnej był punkt w Marcjanowie (w gminie Kawęczyn) położony ok.11 km na zachód od granicy gminy Dobra. W roku 2004 i 2005 wody w tym punkcie zaliczono do IV klasy, natomiast w roku 2006 już do III klasy.

Na terenie powiatu tureckiego nie są zlokalizowane punkty monitoringu wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Na jakość wód podziemnych wpływ mają:

- ścieki surowe lub niedostatecznie oczyszczone wprowadzane do gleby i wody, które największe zagrożenie stwarzają w miejscowościach posiadających wodociąg i nie posiadających kanalizacji, tylko zbiorniki bezodpływowe (szamba),
- przecieki z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz ich niezgodne z prawem opróżnianie,
- „dzikie wysypiska" odpadów komunalnych,
- stacje paliw, intensywne nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin, rolnicze wykorzystywanie ścieków, które stanowią zagrożenie związkami biogennymi dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Od roku 2007 na obszarze województwa wielkopolskiego badania chemizmu wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Prowadzone są one na obszarach Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd). Gmina Dobra położona jest na obszarze dwóch JCWPd – nr 78 i 79. W roku 2008 monitoring jakości wód podziemnych nie był prowadzony na w/w JCWPd.

3.2.2. Wody powierzchniowe

Trudno jest określić stan jakościowy wód powierzchniowych ponieważ na terenie gminy nie prowadzi się monitoringu tych wód. W gminie Dobra nie

ma żadnych punktów pomiarowo - kontrolnych monitoringu jakości wód powierzchniowych.

Pomiary jakości wód rzeki Teleszyny wykonywane są w punkcie pomiarowo - kontrolnym w Dobrowie, w kilometrze 2,0 biegu cieku (powiat kolski, gmina Kościelec). Badania za rok 2007 m.in. na tym cieku realizowane były w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. z 2004 r. Nr 32, poz.284). Wskazały one wówczas V klasę czystości (jakość niezadowalająca wód).

Jakość wód Teleszyny po raz ostatni zbadana została w punkcie pomiarowo - kontrolnym w Dobrowie w roku 2008. Klasyfikację przeprowadzono według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. (Dz. U. Nr 162 z 2008r., poz. 1008) w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Dotychczas analiza ta traktowana jest, jako wstępna ocena stanu monitorowanych jednolitych części wód za rok 2008. Na podstawie wskaźników biologicznych i wspierających je wskaźników fizykochemicznych określono potencjał ekologiczny w punkcie pomiarowo - kontrolnym oraz w Jednolitej Części Wód (JCW).

Teleszyna została określona, jako potok nizinny piaszczysty (typ 17) o kategorii wód – wody silnie zmienione oraz wskazano następujące wyniki klasyfikacji:

- w punkcie pomiarowo - kontrolnym: potencjał ekologiczny umiarkowany,
- w jednolitej części wód: potencjał ekologiczny umiarkowany.

Jeśli chodzi o najnowsze dane dotyczące jakości wód rzeki Warty w rejonie gminy Dobra, to znajdują się one w Raporcie o stanie środowiska województwa łódzkiego w roku 2008. Według raportu stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCW) o nazwie Warta od Wiercicy do Zbiornika Jeziorsko, Warty ze Zbiornikiem Jeziorsko i Warty od Zbiornika Jeziorsko do Neru był zły.

W latach 1999 – 2004 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu określił stan czystości 10 sztucznych zbiorników znajdujących się na obszarze województwa, wśród nich nie było Zbiornika Jeziorsko. Badania wód tego zbiornika prowadził w roku 2007 WIOŚ w Łodzi.

Na jakość wód Zbiornika Jeziorsko duży wpływ ma rzeka Warta. W 2007 roku do rzek zlewni Warty powyżej zbiornika odprowadzano z terenu województwa łódzkiego 58,3tys.m^3 ścieków na dobę. Wpływ na jakość wody Zbiornika ma też jego prawostronny dopływ rzeka Pichna, do której odprowadzane są ścieki ze Zduńskiej Woli. Zanieczyszczenia dopływały również z wodami drenażowymi zapory oraz w wyniku spływów powierzchniowych. Istotny wpływ miał także ośrodek zarybieniowy w Pęczniewie oraz ptactwo, którego odchody w istotny sposób zanieczyszczają wody zbiornika (głównie fosfor). Badania wód zbiornika prowadzono w okresie wegetacyjnym (maj – wrzesień) na 2 stanowiskach – w Miłkowicach (gmina Dobra) i powyżej zapory w warstwie powierzchniowej i naddennej.

W ocenie ogólnej jakość wody zbiornika w 2007 roku została zakwalifikowana do III klasy czystości – woda zadowalającej jakości.

Wskaźniki zasolenia jak i metale (w tym ciężkie) mieściły się w granicach bardzo dobrej i dobrej jakości. Stan sanitarny wód był bardzo zróżnicowany. Najmniej zanieczyszczona bakteriami coli była woda w sierpniu, na obu stanowiskach (I klasa). Gorszy stan (III klasa) stwierdzono w Miłkowicach w maju (warstwa powierzchniowa) oraz w czerwcu: w Miłkowicach (warstwa denna) i powyżej jazu (warstwa powierzchniowa). Najmniej zanieczyszczona bakteriami typu coli w całym okresie badawczym była warstwa powierzchniowa powyżej zapory.

W 2007 roku jakość wody zbiornika w ocenie ogólnej uległa poprawie o jedną klasę czystości. W wodach zbiornika zaobserwowano poprawę stanu sanitarnego, zmniejszyło się w znacznym stopniu obciążenie biogenami.

Z przeprowadzonej oceny rybnej wynika, że w żadnym z punktów nie były spełnione wymagane standardy. Parametrem, który przekraczał wymagania we wszystkich punktach były azotyny i słabe natlenienie wody.

W maju 2007 roku na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dobrej, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Koninie dokonała badania wód Zbiornika Jeziorsko pod kątem przydatności do kąpieli. Wyniki badań zawiera tabela poniżej.

Tabela 12. Wyniki badania wód Zbiornika Jeziorsko

Parametr	Kod próbki		Jednostka	Wartość pożądana (Rozp. M.Z. z 2002 r. Dz.U. Nr 183, poz.1530)	Wartość dopuszczalna (Rozp. M.Z. z 2002 r. Dz.U. Nr 183, poz.1530)	Identyfikator metody badawczej	Niepewność badania*
	W-460-S/07	W-461-S/07					
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE							
Obecność pałeczek Salmonella spp.	nie-obecne	nie-obecne	jtk w 1000 ml	nieobecne	nieobecne	Metodyka PZH: 2001	-
Liczba bakterii grupy coli	18	30	jtk w 100 ml	do 500	do 10 000	PB 01/OL - B: Wyd.01/ 11.04.2005 Q	-
Liczba bakterii grupy coli termo-tolerancyjnych i domniemanych Escherichia coli	4	18	jtk w 100 ml	do 100	do 1000	PB 01/OL - B: Wyd.01/ 11.04.2005 Q	-
Liczba enterokoków kałowych	40	40	jtk w 100 ml	do 100	do 400	PN – EN ISO 7899-2: 2004 Q	-

Data zakończenia badań: 19.05.2007 r.

* niepewność wyniku badania mikrobiologicznego podawana jest jako odchylenie standardowe dla wyników powyżej 20 kolonii, dla przedziału ufności równego 95%
niepewność wyników badań fizykochemicznych wyrażona jest niepewnością obliczona dla metody badawczej dla przedziału ufności 95% i współczynnika rozszerzenia k=2

3.2.3. Powietrze

Włączanie, przyjmowanie i istnienie w powietrzu atmosferycznym substancji nie stanowiących jego normalnego (stałego) składu nazywamy imisją. Stężenie

zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym jest związane ze stopniem koncentracji źródeł emisji zanieczyszczeń, wielkością emisji, warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz wpływem zanieczyszczeń spoza obszaru gminy. Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza wykonywana jest w oparciu o wyniki badań monitoringowych prowadzonych w sieci krajowej regionalnej i lokalnej.

Na terenie gminy Dobra nie ma dużych zakładów produkcyjnych mogących być znacznym źródłem zanieczyszczeń powietrza, dlatego na jakość powietrza mają tu wpływ głównie:

- niska emisja zanieczyszczeń pochodząca z rozproszonych emitorów. Piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego.
  Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach Powoduje to wprowadzanie do atmosfery znacznych ilości dwutlenku węgla, tlenku węgla oraz azotu w postaci dwutlenku azotu i innych związków. Ponadto podczas spalania paliwa stałego emitowane są do atmosfery pyły. Najistotniejsze zagrożenie spowodowane niską emisja występuje w obszarach o zwartej zabudowie mieszkalnej;
- zanieczyszczenia komunikacyjne związane przede wszystkim z drogą krajową nr 83 (Sieradz – Turek), drogami wojewódzkimi nr 471 (Opatówek – Rzymsko), nr 478 (Rzymsko – Krepa) oraz z innymi drogami;
- zły stan nawierzchni dróg powodujący emisję substancji pyłowych.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim odnoszona jest do obszarów nazywanych strefami. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- obszar jednego lub więcej powiatów nie wchodzących w skład aglomeracji.

Gmina Dobra położona jest w strefie o nazwie strefa konińsko – kolska. Jakość powietrza badana jest pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia (w zakresie: dwutlenku azotu NO_2, dwutlenku siarki SO_2, benzenu C_6H_6, ołowiu Pb, arsenu As, niklu Ni, kadmu Cd, benzo(a)pirenu B(a)P, pyłu PM10, ozonu O_3 , tlenku węgla CO) oraz kryteriów dla ochrony roślin (w zakresie: dwutlenku siarki SO_2, tlenków azotu NO_x i ozonu O_3).

Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2009 wykazała, że strefa ta znalazła się w klasie A dla wszystkich zanieczyszczeń pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, poza ozonem. Oznacza to, że stężenie zanieczyszczenia na terenie strefy (w tym gm. Dobra) nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych[1].

Badania pod kątem zanieczyszczenia ozonem wykazują, że w roku 2009

[1] *Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2009, WIOŚ Poznań 2010 r.*

na terenie województwa wielkopolskiego odnotowano przekroczenia poziomu docelowego ozonu, w związku z tym do klasy C zaliczono strefę wielkopolską (w tym gm. Dobra). Strefę aglomeracji poznańskiej ze względu na poziom ozonu zaliczono do klasy A. Pod kątem ochrony roślin wszystkie strefy oceniane dla SO_2, i NO_x (w tym strefa konińsko-kolska) zaliczono do klasy A, natomiast strefę wielkopolską dla ozonu zaliczono do klasy C. Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Po przeprowadzeniu wizji lokalnej i rozpoznaniu zainwestowania terenu można stwierdzić, że stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy jest dobry.

3.2.4. Klimat akustyczny środowiska

Klimat akustyczny środowiska kształtują podstawowe rodzaje źródeł hałasu: komunikacyjne (drogowe, kolejowe, lotnicze), przemysłowe i komunalne. Najtrudniejszy problem, ze względu na obszar i liczbę osób objętych oddziaływaniem oraz praktyczne możliwości ograniczania, stanowią hałasy komunikacyjne, w szczególności drogowe.

Drogą mającą największy wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego gminy jest droga krajowa nr 83 relacji Sieradz - Turek. Nie przeprowadza się badań wielkości hałasu na tej drodze, znane jest natomiast średniodobowe natężenie ruchu wynoszące 2069 pojazdów (2005r.) na odcinku Kowale Pańskie – Dąbrowa i 2258 pojazdów na odcinku Dąbrowa – granica województwa. Dla porównania średnie natężenie ruchu na drogach krajowych w Polsce wyniosło 8244 poj./dobę, a dla województwa wielkopolskiego - 9660 poj./dobę. Na drogach wojewódzkich poruszało się natomiast 3188 poj./dobę. Zasięg oddziaływania akustycznego dróg wojewódzkich (droga nr 471 – 1071 pojazdów, nr 478 – 1304 pojazdów) i dróg powiatowych (badano tylko drogę nr 4503 – 546 poj./dobę) jest nieduży. Przyjmuje się, że przy natężeniu ruchu około 1000 samochodów na dobę, strefa uciążliwości mieści się w granicach pasa drogowego.

Na terenie gminy nie prowadzi się też badań pomiaru hałasu przemysłowego, dlatego nie można określić jego wpływu na klimat akustyczny środowiska gminy. Do zakładów przemysłowych stwarzających potencjalne zagrożenie hałasem należą przede wszystkim przedsiębiorstwa posiadające decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. Nie ma takich zakładów na terenie gminy. Tylko systematyczne kontrole wynikające z kompetencji WIOŚ lub na skutek zgłoszonych interwencji, mogą wykluczyć działalność zakładów powodujących pogorszenie stanu środowiska lub zagrażającym zdrowiu czy życiu.

Konflikty dotyczące hałasów mają zwykle charakter lokalny, a obowiązujące regulacje prawne oraz dostępne technologie i metody zmniejszania hałasu, umożliwiają skuteczną eliminację istniejących zagrożeń.

3.2.5. Powierzchnia ziemi

Przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu gminy następuje m.in. na skutek eksploatacji kopalin. Zagrożenia związane z działalnością tego typu, to powstawanie głębokich wyrobisk o stromych zboczach, powstawanie hałd kruszywa nieprzydatnego gospodarczo, zniszczenie krajobrazu naturalnego (obszar chronionego krajobrazu), niszczenie gleb.

Uregulowany status prawny posiadają złoża kruszywa naturalnego w Dąbrowie, Rzymsku i Ostrówku. Koncesje na eksploatację tych złóż posiadają osoby fizyczne. Obecnie eksploatacja prowadzona jest w złożu „Rzymsko I, II i III oraz „Ostrówek" i „Ostrówek I". Legalne wydobywanie surowców daje gwarancję, że po zakończeniu eksploatacji wyrobiska będą odpowiednio zrekultywowane.

Brak rekultywacji prowadzi do dewastacji terenu, wyrobiska takie najczęściej stają się nielegalnymi składowiskami odpadów, co stwarza zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych. Przykładem takiej dewastacji mogą być rozproszone na terenie całej gminy miejsca nielegalnej eksploatacji kruszywa.

Eksploatacja złóż kruszywa naturalnego nie stanowi zagrożenia dla środowiska, pod warunkiem prowadzenia jej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (jednolity tekst Dz.U. Nr 228 z 2005r., poz. 1947 z późniejszymi zmianami) oraz przepisami wykonawczymi do tej ustawy.

3.2.6. Gleby

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z przepisów art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2008r, Dz. U. Nr 25 poz. 125 z późn. zmianami). Odpowiedzialnym za prowadzenie tego monitoringu jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Na obszarze całego powiatu tureckiego występuje duży udział gleb o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym. Na zakwaszenie wpływ ma m.in. skład chemiczny opadów atmosferycznych. Emitowane do powietrza zanieczyszczenia podlegają przemianom chemicznym i są wymywane z atmosfery lub docierają do powierzchni jako opad suchy. Rozpuszczalne formy zanieczyszczeń powodują zakwaszenia opadu (kwaśne deszcze pH < 5,0) i niekorzystnie wpływają na stan środowiska, przede wszystkim gleby. Gleby te na ogół cechuje naturalna i podwyższona zawartość metali ciężkich (cynk). Zakwaszenie gleb zmniejsza wykorzystanie przez rośliny składników pokarmowych i w efekcie znacząco obniża przydatność rolniczą tych gruntów. Gleby te wymagają wapnowania, które zmniejszy mobilność metali ciężkich i ograniczy ich przyswajalność przez rośliny uprawne.
W Dobrej jest zlokalizowany punkt monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych.

Tabela 13. Depozycja zanieczyszczeń na powierzchnię ziemi na terenie powiatu tureckiego

Wskaźnik	Depozycja [mg/m^2]
SO_4	997
NO_3	952,0
PO_4	2,34
Cu	1,92
Pb	1,49
Zn	22,79

Źródło: WIOŚ Poznań, 2005 r.

Przestrzenny rozkład rocznych wielkości depozycji zanieczyszczeń wniesionych przez opady atmosferyczne wskazuje, iż na tle województwa wielkopolskiego powiat turecki charakteryzował się jednym z niższych stężeń siarczanów, średnią zawartością cynku, miedzi, ołowiu, fosforanów, wysokimi wartościami zawartości azotanów w całkowitym opadzie rocznym.

Największe znaczenie przy ocenie zanieczyszczenia gleb siarką ma zawartość siarki siarczanowej w glebach. Siarka siarczanowa jest pobierana przez rośliny w celu zaspokojenia potrzeb pokarmowych oraz jest wskaźnikiem zanieczyszczenia antropogenicznego gleb. Oddziałuje niekorzystnie na mobilność metali ciężkich w glebach oraz pogarsza ich właściwości chemiczne. Określenie skutków zanieczyszczenia gleb siarką nastręcza duże trudności wynikające z faktu, że zanieczyszczenia te nakładają się na nie zawsze korzystne właściwości środowiska glebowego oraz na aktualny proces naturalnego zakwaszania się gleb, który w naszym kraju jest zjawiskiem powszechnym. Zawartość siarki w glebie, występującej w postaci siarczanów, średnio wynosi od 5 do 10%.

Zawartość metali ciężkich w glebach powiatu tureckiego jest stosunkowo niewielka i kształtuje się na poziomie zawartości naturalnej. W 2005 roku na terenie powiatu badane były gleby w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Próbki badanych gleb zostały pobrane z dwóch lokalizacji tj. Strachocice, (gmina Dobra) oraz Skarżyn (gmina Kawęczyn). Nie stwierdzono przekroczeń naturalnych stężeń metali ciężkich i siarki siarczanowej.

Tabela 14. Zawartość metali ciężkich w glebach na terenie powiatu tureckiego na podstawie badań WIOŚ w roku 2005

Nr punktu	Próchnica %	S-SO_4 mg/100g gleby	Odczyn pH	Zawartość całkowita [mg/kg]								
				Cu	Zn	Cd	Pb	Ni	Cr	Mn	Fe	As
52/03	1,4	0,78	4,2	2,7	12,7	0,16	9,7	1,73	6,67	78	3767	1,4
A	1,19	0,92	4,6	15,3	33,7	0,12	8,8	9,67	20,0	200	18667	1,567
40/00	2,07	1,04	5,0	4,0	24,0	0,293	10,5	6,43	10,0	355	4967	2,0
A	1,24	0,53	4,8	6,7	27,0	0,147	5,2	9,47	13,33	170	10667	2,3

Źródło: WIOŚ, 2005 r.

Na terenie powiatu tureckiego nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleby i ziemi. Średnie potrzeby w zakresie wapnowania gleb na terenie powiatu są szacowane na około 5 ton fizycznego wapna na hektar.

3.2.7. Szata roślinna

Największe zespoły roślinności tworzą lasy znajdujące się w centralnej i północno -wschodniej części gminy. Dominującym typem siedliskowym jest bór mieszany świeży i bór świeży oraz siedliska lasu mieszanego. W krajobrazie wyróżnia się również roślinność łąkowa doliny Warty i Teleszyny oraz zbiorowiska antropogeniczne pól uprawnych.

Brak na terenie gminy zakładów przemysłowych i zdecydowanie rolniczy charakter gminy spowodowały, ze szata roślinna nie uległa wyraźnej degradacji.

Mimo przekształceń spowodowanych budową Zbiornika Jeziorsko i zmeliorowaniem łąk w dolinie Teleszyny, gmina wyróżnia się dużą mozaiką zbiorowisk roślinnych, które bardzo częste stanowią naturalne ostoje chronionych i rzadkich zwierząt

Szata roślinna gminy w powiązaniu z pozostałymi elementami środowiska przyrodniczego przedstawia dużą wartość i jest niewątpliwym walorem gminy. O cennym środowisku świadczy fakt, że prawie cały obszar gminy znalazł się w obszarze objętym prawną ochroną przyrody, jaką jest obszar chronionego krajobrazu.

3.2.8. Zmiany środowiska spowodowane oddziaływaniem Zbiornika Jeziorsko

Z opracowanego przez Starostwo Powiatowe w Turku w 2002 roku „Raportu o stanie środowiska naturalnego i rolnictwa w powiecie tureckim" wynika, że ten największy w Polsce Środkowej zbiornik retencyjny również negatywnie wpływa na środowisko zwłaszcza na grunty położone w dolinie rzeki Warty poniżej zapory czołowej. Stwierdzono, że zasięg negatywnego oddziaływania zauważalny jest na gruntach wsi Młyny Piekarskie. Z opinii J. Żelazo i E. Wiencława z września 1996 roku wynika, że zmniejszenie prędkości przepływu na spiętrzonym odcinku rzeki powoduje zatrzymanie ruchu unoszonych przez prąd wody elementów stałych i zawiesin. Woda pozbawiona transportowanego materiału pobiera go z dna i brzegów koryta poniżej zapory, powodując jego erozję. Przyczynia się to do znacznego obniżenia dna i zwierciadła wody w rzece Warcie, czego następstwem jest obniżenie poziomu wód gruntowych na terenach przylegających bezpośrednio do rzeki. Negatywne oddziaływanie Zbiornika Jeziorsko stwierdzone zostało też na terenach w dolinie Warty bardziej oddalonych od jej koryta. Zauważono, że poziomy wód gruntowych są wyższe niż przed spiętrzeniem wody w zbiorniku. Największe przyrosty słupa wody występują przy zaporze czołowej. W miarę oddalania się od niej, wielkość podpiętrzenia wody maleje. Przyjmując jako praktyczną granicę wpływu zbiornika podniesienie się zwierciadła wód podziemnych o 0,1m, przy założeniu warunków ustabilizowanych, zasięg wpływu zbiornika poniżej zapory czołowej dla rzędnej piętrzenia 116m n.p.m. oceniony został

na 7 – 8km, a dla rzędnej piętrzenia 121,5m n.p.m. na około 10km (przytoczono za opinią prof. J.Żelazo i dr E.Wiencława z 1996 roku).

Ogólna ocena stanu środowiska gminy wypada korzystnie. Gmina charakteryzuje się dużym udziałem powierzchni biologicznie czynnych wykazujących ścisłe powiązanie z ponadlokalnym systemem przyrodniczym. Szczególną rolę odgrywają tu doliny rzek Warty i Teleszyny.

3.3. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną

Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar powstał w 1986 roku (Uchwała nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z 29 stycznia 1986r.) w celu ochrony obszarów o cechach środowiska zbliżonych do stanu naturalnego oraz konieczności zapewnienia społeczeństwu warunków niezbędnych do regeneracji sił w środowisku reprezentującym korzystne warunki dla rozwoju turystki i wypoczynku.

Na ternie gminy obejmuje on obszar o powierzchni 11070ha, co stanowi 83,7% jej powierzchni. Obejmuje on fragmenty doliny rzeki Warty wraz ze skarpą uniejowską i doliny Teleszyny oraz leżące między nimi wzgórze ostańcowe, sięgające 147m n. p. m. Obszar uniejowski cechuje korzystna pod względem ekologicznym struktura użytków zielonych, lasów i pól uprawnych. W dolinach znajdują się łąki i pastwiska, a w dolinie Teleszyny duży kompleks leśny charakteryzujący się bogactwem różnych zbiorowisk leśnych. Tereny te w przeszłości były ostoją łosi.

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Zbiornik Jeziorsko" PLB100002

Obszar stanowi ostoję ptasia o randze europejskiej E 44, ważną ostoję lęgowych (m.in. dla gatunków ptaków: batalion, czapla biała, rybitwa białoczelna, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, bocian czarny, biegus zmienny, cyraneczka, cyranka, czajka, gęś białeczelna, krzyżówka, kszyk, kwokacz i świstun. Występuje tu co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina środkowej Warty"PLB300002

Obszar zawiera ostoję ptasią o randze europejskiej E 36 (Dolina Środkowej Warty). Występują tu co najmniej 42 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Opisany teren zajmuje mały fragment gminy w jej części północno-wschodniej.

Obszar jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 10% (C6) krajowej populacji rybitwy białowąsej (PCK), powyżej 2% (C3 i C6) krajowych populacji następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, krwawodziób, płaskonos, rybitwa

białoczelna (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), rybitwa czarna, rycyk i co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, dzięcioł średni, kropiatka, podróżniczek (PCK), brodziec piskliwy, cyraneczka, czajka, czapla siwa, dudek, dziwonia, krakwa, kulik wielki (PCK), sieweczka obrożna (PCK) i zausznik. Stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiągają: błotniak zbożowy (PCK), cyraneczka, derkacz, kszyk, ortolan, ślepowron (PCK), zimorodek i świergotek polny. Prawdopodobnie gnieździ się bardzo rzadki rożeniec (PCK); ponadto w liczebności powyżej 1% populacji krajowej występują dudek, dziwonia, pustułka i remiz, a w liczebności około 1% populacji krajowej - przepiórka.

W okresie wędrówki jesiennej występuje tu czapla biała (do 23 osobników), świstun (do 1500 osobników), żuraw (do 250 osobników) i mieszane stada gęsi (do powyżej 5000 osobników). Podczas wędrówki wiosennej tokujące bataliony spotyka się w liczbie do 1200 osobników.

Zagrożeniem jest ograniczenie wezbrań roztopowych oraz nieprzewidywalne zalewy po nawalnych deszczach letnich w okresie od czerwca do sierpnia. Zmiana reżimu hydrologicznego prowadzi do ograniczenia gospodarki łąkowej i pastwiskowej, a w konsekwencji do ekspansji roślinności krzewiastej i drzewiastej na tereny otwarte. Zmiana stosunków wodnych ma również negatywny wpływ na zdrowotność lasów łęgowych w zachodniej części obszaru.

Pomniki przyrody

- dąb szypułkowy - o obwodzie 450cm, wysokości około 20m i średnicy korony 25m, rosnący w południowej części Skęczniewa,
- świerk pospolity - o obwodzie 250m, wysokości 22m i średnicy korony rzędu 15m, znajdujący się na terenie osady Administracji Lasów Państwowych w miejscowości Linne,
- aleja kasztanowcowa - o długości ca 200m, złożona z blisko 100 drzew o obwodzie 150 – 300cm, w zabytkowym parku w Dobrej,
- bluszcz pospolity - zajmujący stanowisko o powierzchni około 0,10ha w Leśnictwa Tokary (nadleśnictwo Turek, obręb Linne).

3.4. Obszary nieobjęte ochroną prawną, istotne dla zachowania różnorodności biologicznej

Do takich obszarów należy zaliczyć obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji. Na terenie gminy zaliczono do nich poza Zbiornikiem Jeziorsko, objętym obszarem Natura 2000, dolinę Warty powyżej zapory spiętrzającej (P. Wylegała, St. Kuźniak, P. T. Dolat - Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie woj. wielkopolskiego, Poznań 2008).

W okresie wędrówek koncentracje ptaków często przekraczają tu 20 000 osobników. Jest to głównie – kormoran (2300 osobników), gęś zbożowa (7000

osobników), gęś białoczelna (3850 osobników), gęgawa (1300 osobników), świstun (2700 osobników), cyraneczka (6500 osobników), krzyżówka (13000 osobników), główienka (1300 osobników), łyska (7300 osobników), czajka (7500 osobników), siewka złota (1500 osobników). Ponadto gniazduje tu również: czapla biała (3 – 18 par), bąk (4 – 7 huczących samców), żuraw (2 – 3 pary), rybitwa rzeczna (do 167 par). Jest to także miejsce polowania bielików gniazdujących w sąsiedztwie.

Zbiornik Jeziorsko jest jednym z ważniejszych miejsc o takim charakterze w centralnej Polsce.

Przez wschodnią część gminy przebiega fragment krajowej drogi migracji, rozprzestrzeniania się i wymiany genetycznej organizmów żywych, którą tworzy dolina Warty i kompleks lasów w północno- wschodniej części gminy. Stanowi ona południkowo przebiegający łącznik między głównymi korytarzami ekologicznymi, których rolą jest zapewnienie łączności w skali kraju i w skali europejskiej obszarów cennych przyrodniczo. („Zwierzęta a drogi" - Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2006).

Na obszarze nadleśnictwa Turek, które zasięgiem administracyjnym obejmuje m.in. całą gminę Dobra, wyznaczono siedliska i gatunki, które spełniają kryteria obszarów Natura 2000. Zaliczono do nich fragmenty następujących siedlisk leśnych - bór chrobotkowy, grąd środkowoeuropejski i łęgi olszowe, a spośród siedlisk nieleśnych – łąki świeże i suche wrzosowiska. Są to obszary bardzo istotne dla zachowania różnorodności biologicznej gminy.

Istotnym czynnikiem ochrony różnorodności biologicznej, a także krajobrazowej są zadrzewienia i zakrzewienia wśród lasów, pól uprawnych, w sąsiedztwie osad. Na obszarze gminy zadrzewienia i zakrzewienia występują, jako grupy lub kępy drzew i krzewów w układach rzędowych i powierzchniowych. Porastają brzegi cieków, obniżeń terenowych pól oraz rosną wzdłuż dróg. W zadrzewieniach gminy dominują olchy, klony, topole, brzozy, robinie akacjowe, kasztanowce, a w zakrzewieniach kruszyna, lilaki, czarny bez i czeremcha. Zadrzewienia i zakrzewienia tworzą naturalne remizy, są miejscem bytowania wielu gatunków fauny i urozmaicają teren.

3.5. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu i ochrony środowiska przyrodniczego

Środowisko przyrodnicze jest jednym z najważniejszych czynników mających istotny wpływ na rozwój gminy. Zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie barier chroniących najcenniejsze walory środowiska przed antropopresją, a także wskazanie obszarów przeznaczonych do swobodnego rozwoju w ramach obowiązującego prawa chroniącego środowisko przyrodnicze.

Do głównych barier dla rozwoju funkcji mieszkaniowych i gospodarczych w gminie Dobra zaliczono:

- Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu – mimo aktualnego braku obowiązujących zakazów i nakazów w sposobie zagospodarowania;
- Obszary Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Zbiornik Jeziorsko" PLB100002 i „Dolina środkowej Warty" PLB300002;
- obszary lasów, zwłaszcza te zaliczone do lasów ochronnych (wodochronne). Lesistość gminy wynosi 22% (średnia województwa 25,7%), znaczne powierzchnie gruntów słabej jakości mało przydatnych dla rolnictwa pozwala na zwiększenie lesistości gminy. Według danych Departamentu Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego udział gruntów kwalifikujących się do zalesień mieści się w przedziale 1,1 – 5,0%, a prognoza zalesień zalicza gminę do grupy gmin, których lesistość zamknie się w przedziale 20,1 – 30,0%;
- zwarte kompleksy gleb wysokiej jakości, których na terenie gminy jest bardzo mało bo stanowią one zaledwie niecały procent wszystkich gruntów ornych gminy;
- koryto rzeki Warty będąca fragmentem korytarza ekologicznego o randze krajowej, korytarzem migracji ptaków, a także miejscem ważnym dla ptaków w okresie gniazdowania oraz krajowa drogą migracji, rozprzestrzeniania się i wymiany genetycznej organizmów żywych;
- płaską dolinę rzeki Teleszyny;
- tereny bezpośredniego zagrożenia powodzią;
- tereny trwałych użytków zielonych;
- tereny przylegające do brzegów Zbiornika Jeziorsko, pełniącego m.in. funkcję rekreacyjną,
- tereny obniżeń, wokół oczek wodnych, mokradeł itp.

Reasumując uwarunkowania przyrodnicze przestrzennego zagospodarowania gminy Dobra można stwierdzić, że:

- walory produkcyjne gleb powierzchni wysoczyznowych oraz rozległe obszary łąk i w miarę sprzyjające warunki klimatyczne stanowią podstawę rolniczego charakteru gospodarki gminy,
- duże powierzchnie terenów mało przydatnych dla produkcji rolnej, użytkowane ekstensywnie, stanowią rodzaj otuliny oddzielającej tereny leśne od stref intensywnej gospodarki rolnej. Dzięki temu znaczne połacie gminy zachowały wysokie walory przyrodniczo- krajobrazowe, co było podstawą do utworzenia Uniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego dużą część gminy,
- duże obniżenia dolinne rzek Warty i Teleszyny to przede wszystkim obszary niezwykle ważne dla zachowania równowagi ekologicznej i różnorodności biologicznej oraz system wentylacyjny gminy. Na ogół przydatne dla hodowli

i produkcji pasz oraz lokalnie wykorzystania rekreacyjnego (bez trwałego zainwestowania),
- powstanie sztucznego Zbiornika Jeziorsko stwarza warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji,
- niekorzystne ukształtowanie linii brzegowej, brak na obrzeżach większych zespołów zieleni oraz duże wahania poziomu wód Zbiornika Jeziorsko ograniczają jednak jego przydatność kąpieliskową, ale sam akwen stwarza możliwości uprawiania sportów wodnych i wędkowania,
- atutem jest urozmaicona rzeźba terenu, duże obniżenia dolinne układające się w kilkunastokilometrowe ciągi miejscami sąsiadujące z kompleksami leśnymi stanowią atrakcyjny cel turystyki pieszej, rowerowej, konnej,
- duże kompleksy leśne stanowią nie tylko ważny składnik równowagi biologicznej, ale niezbędne zaplecze środowiska przyrodniczego dla rekreacji,
- lasami o największej przydatności dla rekreacji są lasy o siedliskach boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego skupione głównie w centralnej części gminy oraz w niewielkich skupiskach na terenie całej gminy,
- pomimo dużej wartości zdrowotnej spore ograniczenia w rekreacyjnym wykorzystaniu występują w głównie w lasach o siedlisku boru świeżego, dominującego na terenie gminy. Powodem jest mała odporność na użytkowanie rekreacyjne i duże zagrożenie erozyjne. Dotyczy to przede wszystkim kompleksu leśnego w północno-zachodniej części gminy,
- lasy przydatne dla rekreacji, ale zaliczone do lasów ochronnych grupy I (wodochronne) wymagają ograniczonego użytkowania i odpowiedniej organizacji wypoczynku.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Historia Miasta i Gminy Dobra

Prapoczątki osadnictwa na terenach obecnej gminy Dobra sięgają trzeciego tysiąclecia przed naszą erą. Na początku były to grupy wędrowne, zajmujące się myślistwem i zbieractwem, przemieszczające się wzdłuż Warty. Dopiero okres kultury przeworskiej, pomiędzy trzecim wiekiem przed naszą erą, a piątym wiekiem naszej ery, odcisnął się trwale na tych ziemiach. Przybywające grupy plemienne zajmowały się hodowlą i uprawą zbóż, w tym czasie rozpoczęła się stopniowa degradacja środowiska naturalnego. W lasach wypasano trzodę chlewną, a pod uprawy wypalano fragmenty lasów. Największe zmiany w przyrodzie uczyniły masowe wycinki lasów już w naszej erze.

Badania archeologiczne, prowadzone na tych terenach w latach 30 XX wieku, dowodzą, że w pierwszych fazach rozwojowych, osiadła tutaj ludność praktykowała głównie obrządek ciałopalny, w którym przeważały groby jamowe nad popielnicowymi. Pozostałości najwcześniejszego osadnictwa na terenie gminy można odnaleźć

w Piekarach, Łęgu Piekarskim czy Dąbrowicy. Najciekawszym wykopaliskiem jest cmentarzysko w Łęgu Piekarskim, ze starszego okresu rzymskiego (I-II w. n.e.), składające się z trzech tzw. grobów książęcych. Były one miejscem pochówku najzamożniejszych naczelników lub wodzów plemiennych. Bogate wyposażenie grobów wskazuje na intensywny rozwój społeczny mieszkających tu plemion, jest również świadectwem ich rozległych kontaktów handlowych. Kultura przeworska zaniknęła wraz z okresem wędrówki ludów (IV-VI wiek n.e.).

Pozostałością okresu średniowiecza, które po niej nastąpiło, są fragmenty grodzisk w dolinie Warty. Między innymi w Piekarach odkryto stożek o średnicy podstawy wynoszącej 26 metrów, a wysokości trzech metrów. Nieco większy (podstawa 32 metry, wysokość 4,5 metry) odkryto w Woli Piekarskiej. Były to obiekty otoczone palisadą i fosą. Pozostałości średniowiecznego dworu obronnego w Długiej Wsi przetrwały do XVIII wieku.

Osada Dobra po raz pierwszy wzmiankowana w dokumentach pisanych była w 1381 roku. Prawa miejskie zostały nadane Dobrej przed 1392 rokiem. Lokacja nastąpiła na prawie magdeburskim. Dobra była własnością prywatną. W latach 1419 – 1420 właścicielem miasteczka oraz sąsiednich wsi został Jan z Grabia, tworząc wielowioskowy klucz Grabskich. W 1456 roku kolejnym właścicielem miasteczka został Mikołaj z Dobrej. W dokumentach z 1511 roku Dobra występuje, jako miasto należące do rodu Żarnickich.

Od 1521 roku w Dobrej zaczęli osiedlać się Żydzi. Była to jedna z większych i pierwszych gmin żydowskich w tym regionie, pod którą podlegało wiele okolicznych miejscowości m.in. Turek. Ludność wyznania mojżeszowego trudniła się handlem, rękodzielnictwem i karczmarstwem. Liczba ludności żydowskiej stopniowo rosła, w 1793 roku wyniosła 481 osób, czyli ponad połowę ogółu mieszkańców. W XIX wieku Żydzi rozwinęli przemysł tekstylny i olejowy. W 1926 roku liczba wszystkich mieszkańców Dobrej wynosiła 3485 osób, z czego 1589 było Żydami. W kolejnych latach ta liczba zmalała z powodu licznych wyjazdów do uprzemysłowionej Łodzi, tak, że w roku 1939 ludności żydowskiej było około 1000 osób. W czasie II wojny światowej w Dobrej utworzono getto, które funkcjonowało prawie dwa lata. Natomiast w synagodze okupant niemiecki urządził kasyno wojskowe. Zniszczeniu uległ również cmentarz żydowski, niemiecki burmistrz Dobrej z okresu II wojny światowej tablicami nagrobnymi wyłożył chodnik prowadzący do domu, w którym mieszkał. Odnalezione po wojnie macewy pochodzą z XI i XVII wieku i są prawdopodobnie najstarszymi zabytkami w mieście. W 2006 roku potomkowie Żydów mieszkających dawniej w Dobrej założyli pamiątkowe lapidarium, w którym o dziejach ich przodków mówią nie tylko odnalezione macewy, ale także pomnik.

W 1538 roku Dobra zniszczona została przez pożar, po którym nastąpiło załamanie gospodarcze, jeszcze prawie trzydzieści lat później Dobra zwolniona była z podatków. Na prośbę właścicieli Zygmunt I Stary ponownie nadał przywilej

lokacyjny na prawie magdeburskim. Nowa lokacja miała miejsce na terenie wsi Zamysłów. Nowe przywileje pozwoliły na stopniowe podnoszenie się miasteczka z kryzysu. Rozwój handlu nie ograniczał się tylko do miasta i okolic. Dobra leżała na szlaku handlowym w Moraw przez Wielkopolskę na Pomorze.

Kolejnymi zdarzeniami mającymi negatywny wpływ na rozwój miasta były epidemie z roku 1626 i 1708, które dziesiątkowały ludność Dobrej. Do największego upadku miasta doszło w wyniku potopu szwedzkiego w latach 1655 – 1660.

Pod Dobrą miała miejsce jedna z największych bitew Konfederacji Barskiej. 23 stycznia 1770 roku na przedpolu miasta doszło do starcia konfederatów barskich z oddziałami rosyjskimi. Konfederatami byli przede wszystkim źle wyszkoleni i uzbrojeni ochotnicy, w boju poległo wówczas ok. 500 żołnierzy. W 1909 roku odkryto, podczas prac rozbiórkowych mury, niszę, w której złożone były kości Konfederatów z tablica opisującą tamte zdarzenia.

Po II rozbiorze Polski w 1793 roku miasto przeszło do zaboru pruskiego. Wówczas rozpoczęto szczegółowy spis zainwestowania miasta. Dobra liczyła wówczas ok. 900 mieszkańców w 134 domostwach, żadna z ulic nie była brukowana. Ludność trudniła się rolnictwem oraz rzemiosłem, w tym roku w mieście pracowało około 111 rzemieślników. Czynnych było ponad 80 warsztatów rzemieślniczych, w tym 34 krawieckie, 28 szewskich, 13 kuśnierskich i 8 garncarskich oraz znaczna liczba kramów żydowskich. Pracowały również dwa młyny wodne i garbarnia. W ciągu roku w mieście odbywało się 12 jarmarków.

Od 1807 miasto leżało w granicach Księstwa Warszawskiego, zaś po kongresie wiedeńskim w 1815 roku na terenie Królestwa Polskiego.

W pierwszej połowie XIX wieku Dobrą nawiedzały jeszcze cztery epidemie cholery, które dziesiątkowały ludność, zmarłych chowano na cmentarzu cholerycznym przy drodze do Piekar.

Wiek XIX przyniósł miastu znaczne ożywienie gospodarcze. Uruchomione zostały 4 olejarnie i 9 wiatraków oraz rozwijał się handel zbożem, trzodą i wełną. Wzrosła liczba mieszkańców miasteczka. W 1810 roku utworzono Szkołę Elementarną.

Po upadku powstania styczniowego wiele miast tego regionu utraciła prawa miejskie. Dobra, zarządzeniem władz rosyjskich, utraciła prawa miejskie w 1870 roku. Nie spowodowało to jednak zahamowania w jej rozwoju, w czterdzieści lat później osiąga najwyższą w historii miasta liczbę, blisko 3900 mieszkańców.

Działania wojenne I wojny światowej nie objęły bezpośrednio Dobrej. Podczas trwania wojny miasto okupowane było przez Niemców, co doprowadziło do zahamowania rozwoju m.in. handlu i rzemiosła. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, Dobra ponownie uzyskała prawa miejskie w 1919 roku. W 1926 roku

miasto miało 3486 mieszkańców, w tym 1850 Polaków (53,1%), 1589 Żydów (45,6%), 45 Niemców (1,3%) oraz 2 Rosjan.

Dwudziestolecie międzywojenne charakteryzowało się przede wszystkim ożywieniem gospodarczym i społecznym. Powstało wiele organizacji i instytucji: Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, Stowarzyszenie Młodzieży Chrześcijańskiej, Koło Ligi Obrony Powietrznej Państwa, Koło Gospodyń, Spółdzielnia Mleczarska, Bank Spółdzielczy, Kółko Rolnicze. W 1922 roku powstała czteroklasowa szkoła, która po reorganizacji w 1923 roku przekształciła się w siedmioklasową Szkołę Powszechną. Rozwinęła się również działalność kulturalna, prowadzona przede wszystkim przez Straż Ogniową Ochotniczą. W tym czasie zawiązały się także różne partie i związki polityczne.

II wojna światowa odcisnęła swe tragiczne piętno. W czasie okupacji hitlerowskiej miasto zostało włączone w granice III Rzeszy. Masowo wywożono ludność miasta do obozów koncentracyjnych i na przymusowe roboty. Z utworzonego getta większość osób wyznania mojżeszowego trafiła do wiejskiego getta w Czachulce, a następnie do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem. Ogółem zginęło około 1000 Żydów z Dobrej, do obozów koncentracyjnych wywożono także obywateli polskich, skąd wielu nie powróciło, część Polaków wysiedlono do Generalnego Gubernatorstwa.

Okupacja niemiecka odcisnęła się także na zagospodarowaniu i wyglądzie samego miasta. Poszerzono ulice kosztem wyburzenia istniejących kamienic, zniszczono więc pierwotny, historyczny układ przestrzenno – architektoniczny miasta. Zniszczeniu uległ także kościół parafialny, w którym eksplodowały składowane przez Niemców materiały wybuchowe. Rozebrano modrzewiowy kościółek św. Barbary, w synagodze urządzono kasyno, a następnie zniszczono ją całkowicie.

Pozostałością po II wojnie światowej, widoczną do dziś w terenie są umocnienia przeciwpancerne. Ich budowę rozpoczął okupant niemiecki w lecie 1944 roku, w czasie, kiedy Armia Czerwona zbliżała się do granic Polski. Linie umocnień ciągnęły się od południa na północ kraju i składały się z: okopów, rowów przeciwczołgowych, zasieków z drutu kolczastego, schronów i stanowisk ogniowych. Prace przy ich budowie w większości wykonywała ludność pochodzenia polskiego. Na terenie gminy Dobra przebiegała linia obrony oznaczona symbolem Stellung B-2, którą stanowił potężny rów przeciwpancerny, przebiegający przez najczęściej tereny rolne wsi: Miłkowice, Strachocice, Rzymsko, Zborów, Rzechtę, Zagaj, Czyste. Pierwotne rowy były budowlą o szerokości dna około trzech metrów i głębokości powyżej dwóch metrów i biegły kilkusetmetrowymi odcinkami załamującymi się pod kątem kilkudziesięciu stopni. Dynamiczny rozwój działań wojennych ofensywy styczniowej przyczynił się do tego, że umocnienia zbudowane na terenie gminy nie zostały w tych walkach wykorzystane. Po wojnie wiele odcinków rowów zostało zasypanych. Do dziś zachowały się ich krótkie odcinki najczęściej zarośnięte krzewami lub

drzewami. Pozostałości rowów stanowią charakterystyczny, unikatowy element krajobrazu gminy.

Armia Czerwona wkroczyła do Dobrej 21 stycznia 1945 roku. Bezpośrednio po wojnie miasto znalazło się w zasięgu działania partyzanckiego oddziału dowodzonego przez Eugeniusza Kokolskiego zwanego „Groźnym", który w tych okolicach działał od sierpnia 1945 roku do marca 1946 roku. „Groźny" prawdopodobnie zginął 15 marca 1946 roku we wsi Czyste pod Dobrą.

Po wojnie liczba ludności drastycznie zmalała i wynosiła 1850 osób, główną przyczyną była eksterminacja ludności żydowskiej, ale również masowe migracje Dobrzan do większych miejscowości w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. W roku 1961 w mieście mieszkały 1584 osoby. Polityka ówczesnych władz doprowadziła do upadku handlu i rzemiosła, czyli dwóch gałęzi gospodarki, które były głównym źródłem utrzymania mieszkańców. Majątek ziemski rozparcelowano, a zabudowania dworskie przejęła Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska". W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych powstało w Dobrej wiele nowych instytucji; kino, łaźnia miejska, stadion sportowy, lecznica dla zwierząt, wybudowano nową szkołę „tysiąclatkę". W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych oddano do użytku wodociąg miejski, przychodnię rejonową, dom kultury, powstało osiedle domków jednorodzinnych. Większość mieszkańców miasteczka tym czasie pracowała w Turku w przemyśle paliwowo-energetycznym i włókienniczym.

Kalendarium rozwoju dzisiejszej gminy

- 1386 – pierwszy dokument pisany z informacją o Dobrej,
- 1392 – uzyskanie praw miejskich,
- 1419 – miasto własnością Jana z Grabia,
- 1456 – miasto własnością Mikołaja z Dobrej,
- 1521 – osiedlenie się Żydów,
- 1538 – zniszczenie miasta w wyniku pożaru,
- 1626 – ludność miasta zdziesiątkowana przez epidemię cholery,
- 1641 – erygowanie w Dobrej Bractwa Różańca Świętego,
- 1655 – początek upadku miasta w wyniku potopu szwedzkiego,
- 1708 – kolejna epidemia cholery w Dobrej,
- 23 stycznia 1770 – klęska konfederatów barskich w bitwie pod Dobrą,
- 1780 – zniszczenie pożarem kościoła parafialnego i części miasta,
- 1781 – miasto własnością Ignacego Gałeckiego,
- 1793 – Dobra w granicach zaboru pruskiego,
- 1810 – utworzenie szkoły elementarnej,

- 1813, 1814, 1831, 1837 – kolejne epidemie cholery dziesiątkujące ludność
- 1815 - Dobra w granicach Rosji,
- 3 lipca 1863 – wkroczenie oddziałów powstańczych Edmunda Taczanowskiego
- 1 października 1863 – potyczka pod Dobrą oddziału kpt. Petza z wojskami rosyjskimi,
- 18 października 1863 – potyczka oddziału ppłk. Matuszewicza z oddziałem rosyjskim,
- 1870 – pozbawienie Dobrej praw miejskich przez władze carskie,
- 1879 – właścicielami miasta Mączyńscy,
- 15 maja 1905 – utworzenie Straży Ogniowej Ochotniczej,
- 1907 – utworzenie strażackiej orkiestry dętej,
- 1912 – zakończenie odbudowy kościoła parafialnego,
- 1915 – ustanowienie przez okupanta miejscowego sądu,
- 1915 – utworzenie Towarzystwa im. Adama Mickiewicza i ufundowanie biblioteki,
- 1917 – pierwsze wybory Rady Miejskiej i burmistrza,
- 1917 założenie przez ks. Sperczyńskiego tercjarstwa zakonu św. Franciszka,
- 1918 – ukończenie budowy remizy strażackiej,
- 1919 – odzyskanie praw miejskich i włączenie do województwa łódzkiego,
- 1922 – utworzenie Szkoły Powszechnej,
- 1939 – okupacja hitlerowska i masowe wywózki mieszkańców,
- 7 września 1939 – Podczas walki powietrznej w rejonie Dobrej zostaje zestrzelony przez 2 Me-110 pchor. Jan Maliński ze 132 Eskadry Myśliwskiej. Rannemu w nogi pilotowi udzielają pomocy mieszkańcy pobliskich Mikulic.
- 1941 – rozebranie przez Niemców modrzewiowego kościółka pw. św. Barbary
- 21 stycznia 1945 – zajęcie miasta przez Armię Czerwoną, koniec okupacji niemieckiej,
- 30 listopada 1945 – zajęcie miasta przez oddział partyzancki "Groźnego",
- 1992 – zorganizowanie po raz pierwszy dorocznych obchodów Dni Dobrej.

Historia władz gminnych

Początki gminnej samorządności sięgają okresu średniowiecza, kiedy miastom nadawano prawa miejskie i w związku z tym różne przywileje. Dotyczy to także miasta Dobra, które prawa miejskie otrzymało pod koniec XIV wieku. Mieszczanie Dobrej

korzystali m.in. z prawa propinacji, czyli pędzenia okowity. Zasadniczy przełom w sposobie zarządzania terenami gminnymi nastąpił dopiero w XIX wieku.

W 1864 roku na mocy ukazu carskiego dokonano uwłaszczenia chłopów. Część obszarów dworskich i rządowych rozparcelowano pomiędzy użytkujących je chłopów. Dało to podstawy do tworzenia gmin wiejskich, w których skład wchodziły zarówno grunty włościańskie jak i folwarczne. Częściami składowymi gmin były gromady (wsie) na czele których stali sołtysi. Organem uchwałodawczym gminy było zebranie gminne, na którym prawo głosu mieli gospodarze posiadający co najmniej trzy morgi gruntu. Zebranie gminne wybierało wójta i ławników (zarząd gminy). Wójt miał uprawnienia policyjno- administracyjne i sądownicze. Wójt gminy musiał posiadać przynajmniej 25 lat i przynajmniej sześć mórg gruntu. Nie miał obowiązku posiadać umiejętności pisania i czytania. Gmina zarządzała szkolnictwem gminnym. Urzędem gminy kierował pisarz gminny, który często był najważniejszą osobą w urzędzie z racji umiejętności pisania i czytania.

Teren obecnej gminy Dobra (poza miastem) wchodził w różnych okresach w skład gmin Piekary, Kowale Pańskie, Jeziorsko i Ostrów Warcki.

Dopiero po odzyskaniu niepodległości regularnie wybierano rady gmin i miejską w Dobrej. W 1937 roku władze powiatowe w Turku w porozumieniu z władzami państwowymi postanowiły z dotychczasowych dziewiętnastu gmin zrobić dziesięć dużych. Pierwsze wybory Rady Gminy Dobra, odbyły się w 1938 roku. Od 1952 roku wybierane były co trzy lata Rady Narodowe.

W 1954 roku dokonano kolejnego podziału administracyjnego powiatu. Dotychczasowe gminy zastąpiono gromadami. Ten układ trwał do 1972 roku. Pierwszego stycznia 1973 roku ponownie utworzono duże gminy. Na ich czele stali naczelnicy będący organami administracji państwowej.

Przełomowym był rok 1990. Po czterdziestu latach przywrócono samorząd gminny i odbyły się w pełni demokratyczne wybory.

4.2. Zasoby obiektów kulturowych

4.2.1. Zasoby archeologiczne

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 436 stanowisk archeologicznych. Cztery spośród nich objęte są ochroną konserwatorską, są to: cmentarzysko szkieletowe z czasów kultury przeworskiej, tzw. „groby książęce” z II-IV w. w Łęgu Piekarskim i cmentarzysko ciałopalne z czasów kultury przeworskiej, kręgi kamienne, osada wielokulturowa – od neolitu do średniowiecza, objęte strefą „OW” obserwacji archeologicznej w Młynach Piekarskich oraz dwa gródki stożkowate z XIII – XIV wieku w Piekarach i Woli Piekarskiej, objęte strefą „W” ochrony reliktów archeologicznych.

(Na obszarze strefy „OW” obserwacji archeologicznej wszelka działalność inwestycyjna może być prowadzona pod nadzorem konserwatorskim, natomiast w obszarze strefy „W” obowiązuje zakaz wszelkiej działalności inwestycyjnej, w tym również przekształceń morfologicznych.)

4.2.2. Zasoby architektoniczne

Najbardziej okazałym, dominującym w panoramie gminy, obiektem zabytkowym jest kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Dobrej. Kościół zbudowany został w latach 1905 do 1912 w stylu neobarokowym według projektu Tomasza Pajzderskiego na miejscu poprzedniego, wzmiankowanego w XV wieku, zniszczonego wielokrotnymi pożarami. Podczas budowy obecnej świątyni odkryto w podziemiach szczątki ludzkie i tablicę z napisem: *Tu leżą kości nieszczęśliwych Polaków, którzy zginęli w bitwie z Moskalami – zginęło ok. 500 w roku 1771* (owa bitwa rozegrała się w 1770 roku). Wnętrze świątyni zdobią XVIII-wieczne obrazy malowane na deskach przedstawiające św. Rozalię, św. Barbarę, św. Katarzynę i anioła z Tobiaszem. W kościele znajduje się pięć krucyfiksów, umieszczony w łuku tęczowym pochodzi z XVI wieku, dwa są barokowe, jeden rokokowy i jeden procesyjny. Kościół wyposażony jest również w pięć rzeźb, Chrystusa Zmartwychwstałego z XVII wieku, dwa aniołki w ołtarzu z poł. XVIII wieku, św. Nepomucena – ludowa oraz nieznanego świętego z drugiej poł. XVI wieku. Obok świątyni znajduje się neogotycka dzwonnica z 1840 roku, a także budynek plebanii z 1836 roku.

W XV wieku miasto było ośrodkiem wielowioskowego, rozległego klucza majątkowego, z tego okresu pochodzi pierwsza wzmianka o Długiej Wsi Wartskiej, która przylega do Dobrej od zachodu. To tu rozlokowano siedzibę dobrskich posiadłości. Początkowo była to fortyfikacja wzniesiona na kopcu otoczonym fosą, pozostałością tego założenia jest dzisiejszy kopiec z fosą w parku dworskim. W latach siedemdziesiątych XIX wieku ówczesny właściciel klucza dobrskiego Piotr Paweł Skórzewski wznosi w Długiej Wsi nową okazałą siedzibę. Powstaje obszerny, murowany dwór, z dwoma reprezentacyjnymi wejściami z tarasami i podjazdami od zachodu i od wschodu. Dwór składa się z mieszkalnego wysokiego parteru oraz użytkowego poddasza pod dwuspadowym dachem. Dekoracja architektoniczna jest dość skromna, składa się z pasów gzymsów, prostych obramowań i naczółków okien oraz boniowania i pilastrowania narożników. Wraz z budową dworu powstał też park krajobrazowy liczący pierwotnie 7,5ha, w połowie przecięty 200 metrową aleją kasztanową, dziś uznaną za pomnik przyrody. W parku zachował się w części dawny drzewostan, składający się z lip, topoli, klonów, świerków, wiązów i grabów. Na zachód od parku utworzono dziedziniec folwarczny, który stanowił integralną część całego zespołu. Pod koniec XIX i na początku XX wieku wybudowano tu wozownię, gorzelnię, spichlerz, obory oraz budynki pomocnicze. Wszystkie zabudowania wzniesione były z nieotynkowanej cegły, dekoracje elewacji składały się z arkatur, gzymsów, naczółków, ozdobnych szczytów czy blend. Po wojnie całe założenie bardzo ucierpiało, większość budynków zostało przebudowanych (zniszczonych) na potrzeby ówczesnych użytkowników. Najbardziej zmienił się jednak park, niepielęgnowana zieleń pozarastała alejki, zatracając pierwotny charakter. Na początku lat 60 XX wieku na terenie wschodniej części parku wybudowano zespół szkół dla miasta Dobra, co spowodowało nieodwracalne zniszczenia założenia.

Bardzo ciekawym obiektem w mieście jest willa Cerbstów, jako przykład form architektury „dworkowej" lat dwudziestych XX wieku. Jest to parterowy budynek z mieszkalnym piętrem w wystawkach zachodniej i wschodniej ulokowanych na osi elewacji. Duże znaczenie kompozycyjne mają wysokie, ceramiczne dachy czterospadowe, kryte oryginalną dachówką karpiówką. Bardzo atrakcyjna jest elewacja od strony ulicy, składająca się z dwóch kondygnacji arkadowych, trójosiowych loggi. Arkady wsparte są na słupach i pseudjońskich kolumnach. Poza tym elewacje są raczej skromne, dekorowane płycinami, pilastrami, gzymsami czy obramieniami okiennymi. Willa do dziś zachowała się w niemal niezmienionym stanie.

Układ urbanistyczny miasta Dobra nie jest wpisany do rejestru zabytków, ale przedstawia olbrzymią wartość historyczną i objęty jest strefą ochrony konserwatorskiej. Jest to założenie na planie wydłużonego czworoboku z wychodzącymi z naroży uliczkami. Ciekawymi historycznymi układami przestrzennymi są układy ruralistyczne wsi: Piekary, Skęczniew i Wola Piekarska.

Kolejnym wartym obejrzenia budynkiem w gminie jest okazała willa w Linnem. Na początku XX wieku rodzina Skórzewskich sprzedała klucz dobrski, majątek przeszedł na własność rodziny Schweikertów, przemysłowców łódzkich i pabianickich. W Linnem w latach 1929 – 1932 zbudowano letnią rezydencję, z dala od fabrycznych miast. Dom to budynek o wysokim parterze i użytkowym poddaszu. Do wejścia wiodą reprezentacyjne schody. Symetria zachowana jest poprzez półkolisty ryzalit z tarasem i dwa wejścia usytuowane w narożach elewacji. Całość przykrywa wyniosły mansardowy dach.

W Mikulicach w centrum miejscowości znajduje się zespół dworski, który powstał w pierwszej połowie XIX wieku. Obecna forma budynku jest wynikiem przebudowy w latach dwudziestych XX wieku. Początkowo był to parterowy budynek z poddaszem w północnej wystawce, potem dobudowano wąskie skrzydło południowo-wschodnie, w latach międzywojennych dobudowano tarasy i wprowadzono nowe akcenty na dachu. Dekoracje były skromne, zastosowano proste formy klasycystyczne. Po wojnie zlokalizowano we dworze szkołę oraz mieszkania. Dziś szkoła już nie funkcjonuje, a budynek popada w coraz większą ruinę.

W miejscowości Skęczniew godnym uwagi jest zespół kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy. Budynek kościoła pochodzi z 1825 roku, zbudowany został w formach późno klasycystycznych, południowa fasada zwieńczona została naczółkiem. Na uwagę zasługuje zabytkowe wnętrze świątyni, fragmenty rzeźbiarskie z XVII wieku, kobiecy portret trumienny z XVII wieku malowany na blasze oraz chrzcielnica z XVIII wieku. We wsi niegdyś istniała otoczona parkiem rezydencja – siedziba Weilów. Dziś można odnaleźć tylko relikty tego złożenia, które składało się z dworu, parku oraz folwarku znacznie oddalonego od rezydencji. Dwór rozebrano w latach 1956-1958, dziś pozostały jedynie zarośnięte fundamenty dworu oraz resztki zadrzewienia parkowego, w stronę nieistniejącego folwarku nadal zachowała się aleja lipowa.

Widoczny w panoramie gminy jest również górujący nad Miłkowicami neogotycki kościół św. Mikołaja, który został zbudowany w latach 1880 - 1882. W roku 1883 dobudowano okazałą wieżę. Znajdują się w nim m.in. obraz świętego Antoniego

z XVIII wieku, krucyfiks rokokowy, dwie monstrancje: rokokowa oraz z końca w XVIII wieku, a także kielich ze stopą z około 1640 roku.

Na terenie gminy znajduje się kilka starych cmentarzy, zapomniane mogiły niektórych z nich ukrywają się pośród zieleni leśnej. Są to trzy cmentarze ewangelicko-augsburskie i żydowski. Na cmentarzach ewangelicko-augsburskich do dziś zachowały się pozostałości nagrobków, niektóre z nich są nadal pielęgnowane przez potomków ewangelików żyjących niegdyś na tych terenach np. w Młynach Piekarskich z 2 poł. XIX wieku. Pozostałe dwa cmentarze znajdują się w miejscowości Czyste z XVIII/XIX wieku oraz w mieście Dobra z pocz. XX wieku. O lokalizacji cmentarza żydowskiego przypomina pamiątkowa tablica oraz charakterystyczna wysoka zieleń. W tym miejscu nie zachowały się żadne macewy, gdyż zostały wykorzystane do budowy chodnika wokół willi okupacyjnego burmistrza miasta Dobra podczas II wojny światowej. Ocalałe fragmenty nagrobków z cmentarza żydowskiego wydobyto dopiero w 2008 roku i utworzono lapidarium w miejscu pierwotnej nekropolii na terenie miasta. Również ochronie konserwatorskiej podlegają cmentarze rzymskokatolickie, w Dobrej z poł. XIX wieku, Miłkowicach z 1 poł. XX wieku oraz w Skęczniewie z 2 poł. XIX wieku.

W tym rejonie Wielkopolski w trójkącie pomiędzy Kołem, Turkiem i Poddębicami, w budownictwie wykorzystywano lokalny surowiec – ił, zwany także kamieniem poddębickim. Pozyskiwano go poprzez wyrąbywanie na polach płytko zalegających pokładów. Do dziś zachowało się bardzo wiele obiektów budownictwa wiejskiego, domów czy zabudowań gospodarczych. Kamień ten łączono z cegłą. Lity mur wykonywano z kamienia poddębickiego, który ma jasną beżowo- żółtą barwę, z cegły wykonywano naroża budynków oraz nadproża i obramowania otworów okiennych i drzwiowych. Ten zestaw kolorystyczny budynków na tle zieleni otoczenie tworzy bardzo malownicze krajobrazy. Właściwie w każdej wsi gminy Dobra można znaleźć zabudowania z kamienia poddębickiego. W wiejskim krajobrazie gminy Dobra zachowały się dwa drewniane wiatraki w Piekarach, który został rozbudowany i cały czas działa i Rzechcie. W ewidencji zabytków figuruje jeszcze trzeci wiatrak koźlak w Linnem, lecz posiada on białą kartę.

W krajobrazie gminy Dobra charakterystyczna jest duża liczba kapliczek i krzyży przydrożnych. Miejscowa ludność stawiała i stawia do dziś krzyże i kapliczki w podzięce za otrzymane łaski. Większa część to krzyże tzw. choleryczne, stawiane w ubiegłych stuleciach dla odwrócenia od miasta zarazy. Te elementy krajobrazu świadczące o dużej pobożności mieszkańców gminy wpisały się w przestrzeń tak, że oprócz swojej pierwotnej funkcji, często służą, jako drogowskazy wśród dobrskich pól i lasów. Jednym z tradycyjnych obrzędów gminnych jest Emaus, procesja w drugi dzień Świąt Wielkanocnych, okrąża miasto, wędrując po bezdrożach okolicznych pól i lasów, a przystankami są właśnie krzyże i kapliczki.

4.3. Obiekty podlegające ochronie

4.3.1. Obiekty objęte rejestrem zabytków

Dobra

- kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP , neobarokowy, wybudowany w 1905 – 1912 r. (nr rej. 302/44 z 14.05.1984 r.),
- zespół dworski z 2 poł. XIX wieku (nr rej. 303/45 z 14. 05. 1984 r.) (administracyjnie przynależy do Długiej Wsi)
  - dwór z 1874 r.
  - park, budynki gospodarcze z 1 poł XX w. (nr rej. 304/46 z 14. 05. 1984 r.)
  - gorzelnia
  - magazyny
  - wozownia

Mikulice

- dwór z poł. XIX wielu (nr rej. 52/436 z 23.12.1953 r.)

Miłkowice

- kościół p.w. św. Mikołaja, neogotycki z 1880 – 1882 (nr rej. 305/47 z 14.05. 1984 r.)
- plebania (nr rej. 305/47 z 14.05.1984 r.)

Skęczniew

- kościół parafialny p.w. św. Trójcy, klasycystyczny z 1825 r. (obowiązujące numery rejestru: Kl. IV – 73/86/53 z 22.12.1953 r., A - 41/420 z 22.12.1953 r.)

Do rejestru zabytków wpisane są dwa zespoły zabytków ruchomych. Są to obiekty będące wyposażeniem:

a) kościoła p.w. św. Mikołaja w Miłkowicach, jest to 19 obiektów, większość pochodzi z lat 80-tych XIX wieku, są to:
- ołtarz główny,
- ołtarze boczne,
- ambona,
- paramenta i naczynia liturgiczne,
- feretrony i świeczniki wiszące,
- obrazy sztalugowe L. Biedrońskiego, H. Blezera, J. Fałata,
- późnobarokowy obraz Św. Antoni Padewski,
- monstrancja,
- późnoklasycystyczna polichromia z XIX/XX wieku.

b) kościoła p.w. św. Trójcy w Skęczniewie, na zbiór składa się 33 elementów, większość pochodzi z XVIII wieku, są to:
- ołtarz główny z fragmentami rzeźbiarskimi z XVII wieku,
- dwa ołtarze boczne z barokowymi rzeźbami,

- ambona,
- prospekt organowy z XVIII w.,
- paramenta i naczynia liturgiczne z XIX w.,
- barokowy portret trumienny,
- tarcza herbowa,
- barokowy obraz z predelli „Spotkanie przy złotej bramie” z XVII wieku.

4.3.2. Zestawienie obiektów objętych ewidencją zabytków

Ewidencja zabytków nieruchomych gminy Dobra zawiera 173 obiekty:

- układ urbanistyczny – Dobra,
- układy ruralistyczne – Piekary, Skęczniew, Wola Piekarska,
- zabudowa mieszkalna - 117 (w tym 63 murowane i 54 drewniane),
- obiekty sakralne:
    - 3 kościoły XIX w. – 1945 r.,
    - 7 obiektów typu: kaplice, dzwonnice, bramy, ogrodzenie i inne,
- obiekty użyteczności publicznej - 2 szkoły,
- obiekty przemysłowe i gospodarcze - 3 drewniane wiatraki,
- pałace i dwory - 3,
- zespoły folwarczne:
    - 1 stodoła,
    - 1 obora,
    - 1 gorzelnia,
    - 3 obiekty należące do kategorii
- budownictwo wielskie:
    - 13 stodół,
    - 4 obory (w tym 3 murowane i 1 drewniana),
    - 1 budynek inwentarski,
- parki – 2,
- cmentarze:
    - 3 rzymskokatolickie,
    - 3 ewangelickie,
    - 1 żydowski,
- stanowiska archeologiczne:
    - 3 grodziska,
    - 426 osad,
    - 7 cmentarzysk
- inne - 2

W ewidencji znajduje się jeden zbiór obiektów ruchomych. Zbiór ten znajduje się w kościele p.w. Narodzenia NMP w Dobrej i stanowi część wyposażenia świątyni.

Są to elementy pochodzące sprzed 1940 roku, które były wyposażeniem tutejszego kościoła oraz nieistniejącego kościoła p.w. św. Barbary. W skład zbioru wchodzą:

- dwa obrazy ołtarzowe na desce z XVIII w.,
- krucyfiksy (XVI wieczny z tęczy, barokowy, rokokowy i barokowe – procesyjne),
- rzeźby, nieznanej świętej z XVIII wieku, Chrystusa Zmartwychwstałego z XVIII w., Matki Boskiej Bolesnej z XVII w., XIX paramenta,
- fragment polichromii na sklepieniu w zakrystii, pochodzącej z czasów budowy kościoła z lat 1906 – 1912.

4.3.3. Obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej

Czyste

- cmentarz ewangelicko – augsburski z XVIII/XIX w.

Czyste Kolonia

- chałupa nr 10, drewniana z XIX/XX w.

Dobra

- układ urbanistyczny
- zespół kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP,
- rzeźba ludowa św. Wawrzyńca w kapliczce przydrożnej przy pl. Wojska Polskiego, drewniana z XIX wieku,
- zespół dworski przy ul. Narutowicza (dwór zespół gospodarczy, park),
- zespół dworski przy ul. Dekerta (dworek i młyn elektryczny z 1930 r.),
- zabudowa mieszkalna: domy drewniane 1 przy ulicy Dekerta, 2 przy ulicy Kilińskiego i 1 przy ulicy Sperczyńskiego oraz domy murowane 1 przy ulicy Kilińskiego i 3 przy ulicy Wojska Polskiego
- cmentarz rzymskokatolicki z poł. XIX w.,
- cmentarz ewangelicko-augsburski przy drodze na Piekary z pocz. XX w.,
- cmentarz żydowski przy drodze do Sieradz

Łęg Piekarski

- cmentarzysko szkieletowe II – IV wiek

Mikulice

- zespół dworski z XVIII/XIX w. – dwór, spichlerz

Miłkowice

- zespół kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja z XIX w., kościół, plebania

Młyny Piekarskie

- cmentarzysko ciałopalne od neolitu do średniowiecza
- cmentarz ewangelicko-augsburski

Piekary

- wiatrak koźlak, obecnie elektryczny, drewniany i murowany z XVIII i XX wieku
- gródek stożkowaty z XIII – XIV w.

Rzechta

- dwór, obecnie szkoła z 1909 r.
- drewniana zabudowa mieszkalna z 2 poł. XIX w. – 6 chałup,
- wiatrak koźlak, obecnie elektryczny i drewniany z XVII w.

Skęczniew

- kościół parafialny p.w. św. Trójcy z 1825 r.
- park dworski z XIX w.
- chałupa drewniana z 1890 r.
- cmentarz rzymskokatolicki z 2 poł. XIX w.

Szymany

- 3 chałupy drewniane z 1870, 1890 i 1900 r.
- 1 chałupa z gliny z 1890 r.

Wola Piekarska

- chałupa drewniana z 1880 r.
- gródek stożkowaty z XIII – XIV w.

Zagaj

- drewniana chałupa z 1900 r.

W Raporcie o stanie zabytków przedstawiono analizę stanu zachowania obiektów ujętych w rejestrze zabytków. W dobrym stanie są: kościół parafialny w Dobrej (odrestaurowany w 2009 roku), kościół parafialny w Skęczniewie oraz plebania w Miłkowicach. W stanie dostatecznym, wymagającym działań związanych z ogólną poprawą wizerunku i funkcjonowania obiektu, są: dwór w Dobrej, kościół parafialny w Miłkowicach oraz park dworski w Dobrej. W złym stanie, wymagającym często remontów kapitalnych są: gorzelnia, magazyny, wozownia w Dobrej oraz dwór w Mikulicach.

4.4. Działalność kulturalna

Na terenie gminy Dobra działa Miejsko Gminny Ośrodek Kultury, który powstał w 1989 roku. Ośrodek oferuje różnorodne formy działalności kulturalnej, należą do nich zajęcia taneczne, teatralne, plastyczne, wokalne przeznaczone dla dzieci młodzieży i dorosłych. Dwa zespoły wokalne dziecięce „Fa-sol-ki" oraz „Fart" skupiają łącznie 39 uczestników, zespoły taneczne to „Skrzaciki" – 17 osób, „Wesoła trzynastka" – 17 osób, „Mażoretki" – 8 osób oraz „XYZ" – jego uczestnikami są dzieci w wieku

przedszkolnym, kółko plastyczne skupia 23 osoby, drużyna harcerska ZHP „Dzikie Koty" liczy obecnie 20 osób. W Ośrodku działa także kółko teatralne „Cudaki" oraz ognisko muzyczne, którego uczniami jest obecnie 27 osób. Ognisko muzyczne co roku kończy około 4-5 osób, łączna liczba absolwentów od początku jego działalności to 48 osób.

Przy ośrodku działają także Orkiestra Dęta OSP Dobra – Żeronice oraz dwa Kluby Seniorów: „Serenada" skupiająca 16 członków i „Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów".

Przy Ośrodku Kultury działa także biblioteka publiczna, która posiada w swych zasobach ponad 12 tys. woluminów.

Każdego roku MGOK organizuje wiele imprez i konkursów kulturalnych, które wzbogacają i urozmaicają codzienne życie mieszkańców i które z roku na rok przyciągają coraz większą liczbę uczestników z gminy i okolic. Są to m.in. Konkurs Recytatorski i Plastyczny, Gminny Konkurs Piosenki, Konfrontacje Teatrów, Przegląd Orkiestr Dętych, Dni Dobrej, Dożynki i wiele innych.

4.5. Miejsca pamięci narodowej

Na terenie gminy Dobra istnieje kilka miejsc upamiętniających wydarzenia związane z historią państwa polskiego i jego tragicznymi losami. Na cmentarzu parafialnym w Dobrej stoi obelisk upamiętniający bohaterstwo Strzelców Tarnowskich z 1939 roku, oraz kwatera nieznanych żołnierzy, którzy oddali swe życie w obronie ojczyzny podczas I wojny światowej. Na parkanie otaczającym kościół w Dobrej wmurowana jest tablica upamiętniająca wydarzenia związane z jedną z największych bitew Konfederacji Barskiej jaka stoczona była na przedpolach Dobrej. Na cmentarzach w Miłkowicach oraz w Skęczniewie istnieją nagrobki upamiętniające bohaterów II wojny światowej, Zdzisława Mutkowskiego oraz innego, nieznanego żołnierza. Miejscami pamięci narodowej jest także nieczynny cmentarz żydowski oraz pomnik w miejscu pierwotnej lokalizacji cmentarza na terenie miasta Dobra upamiętniający społeczność żydowską związaną z miastem i gminą.

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA

5.1. Demografia

W 1995 roku gmina liczyła sobie 6 561 mieszkańców, z czego 1 558 osób w mieście, a 5 003 osób na obszarach wiejskich. Natomiast na koniec 2008 roku ludność gminy liczyła 6365 mieszkańców. W mieście Dobra mieszka 1473 osób, natomiast obszar wiejski gminy zamieszkuje 4892 osób. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 48 os./km^2 i jest niższa niż powiecie tureckim, gdzie wynosi 90 os./km^2, jak również w województwie wielkopolskim 114 os./km^2.

Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn dla gminy wynosi 102, w mieście 110, a na obszarze wiejskim 99.

Tabela 15. Gmina Dobra – liczba ludności w 2008 roku

L.p.	Nazwa jednostki osadniczej	Liczba mieszkańców	
		ogółem	w %
1.	miasto Dobra	1473	23,1
2.	Chrapczew	97	1,5
3.	Czajków	81	1,3
4.	Dąbrowica	239	3,8
4.1.	*Dąbrowica Kolonia*	*157*	*2,5*
4.2.	*Dąbrowica*	*82*	*1,3*
5.	Długa Wieś	309	4,9
6.	Januszówka	103	1,6
7.	Józefów	110	1,7
8.	Linne	259	4,1
9.	Łęg Piekarski	101	1,6
10.	Mikulice	372	5,8
11.	Miłkowice	192	3,0
12.	Moczydła	74	1,2
13.	Ostrówek	110	1,7
14.	Piekary	149	2,3
15.	Potworów	140	2,2
16.	Rzechta	212	3,3
16.1.	*Rzechta*	*178*	*2,8*
16.2.	*Zborów*	*34*	*0,5*
17.	Rzymsko	316	5,0
17.1.	*Rzymsko*	*137*	*2,2*
17.2.	*Dąbrowa*	*179*	*2,8*
18.	Rzymsko BG	110	1,7
19.	Skęczniew	519	8,2
20.	Stawki	94	1,5
20.1.	*Stawki*	*45*	*0,7*
20.2.	*Kaczka*	*9*	*0,1*
20.3.	*Młyny Piekarskie*	*40*	*0,6*
21.	Stefanów	98	1,5
22.	Strachocice Kolonia	215	3,4
22.1.	*Strachocice Kolonia*	*162*	*2,5*
22.2.	*Kościanki*	*53*	*0,8*
23.	Strachocice Wieś	212	3,3
24.	Szymany	94	1,5
25.	Ugory	175	2,7
26.	Wola Piekarska	211	3,3
27.	Zagaj	104	1,6
27.1.	*Zagaj*	*70*	*1,1*
27.2.	*Czyste*	*34*	*0,5*
28.	Żeronice	196	3,1

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Dobrej, 2009r.

Z zaprezentowanych powyżej informacji wynika, że w mieście Dobra żyje ponad 23% wszystkich mieszkańców gminy. Najliczniej zamieszkałe sołectwa to Skęczniew, Mikulice oraz Rzymsko. Należy jednak zaznaczyć, że w miejscowości Skęczniew działa Dom Pomocy Społecznej ze 185 podopiecznymi, którzy również

liczeni są do tej statystyki. Pozostałe miejscowości nie przekraczają 5% ogółu ludności gminy.

W latach 1995 - 2008 liczba mieszkańców gminy oscylowała na podobnym poziomie. W mieście Dobra jest to około 1,5 tys. mieszkańców i w około 5 tys. na obszarach wiejskich gminy.

Tabela 16. Gmina Dobra - rozwój ludności w latach 1995 - 2008.

Rok	Ludność gminy		
	Ogółem	w tym	
		miasto	obszar wiejski
1995	6561	1558	5003
2000	6454	1573	4881
2001	6411	1550	4861
2002	6426	1560	4866
2003	6388	1527	4861
2004	6404	1530	4874
2005	6373	1516	4857
2006	6387	1496	4891
2007	6343	1478	4865
2008	6285	1471	4814

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W 2008 roku urodziło się 80 dzieci, a zmarło 88 osób. Tym samym przyrost naturalny w gminie był ujemny i wynosił -8 osób. W 2008 roku zarejestrowano również 92 małżeństwa.

W gminie w 2008 roku odnotowano 59 migracji, 48 przemeldowań oraz 2 przypadki emigracji.

Struktura wieku ludności została zaprezentowana na 3 diagramach. W 2008 roku w gminie było 61 % osób w wieku produkcyjnym, 19 % w wieku przedprodukcyjnym oraz 20% w wieku poprodukcyjnym. W samym mieście było mniej osób w wieku przedprodukcyjnym, a więcej w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Natomiast na obszarze wiejskim gminy było więcej osób w wieku przedprodukcyjnym i mniej osób w wieku produkcyjnym, a tyle samo osób w wieku poprodukcyjnym co ogółem.

Rysunek 2. Gmina Dobra - Struktura wieku ludności w 2008 roku

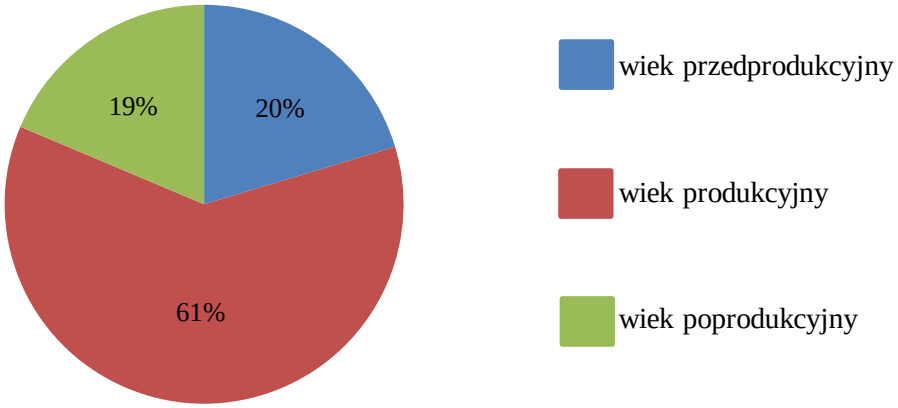

miasto Dobra

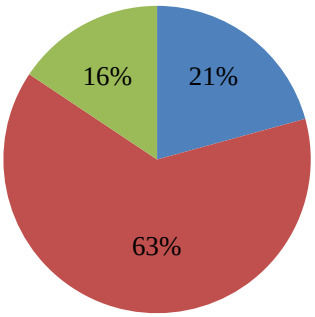

obszar wiejski

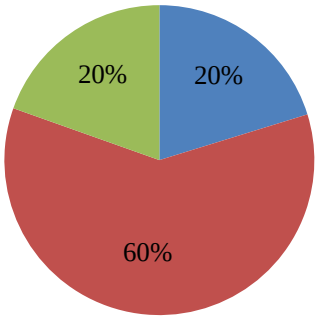

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl, 2008.

Analizując rozwój ludnościowy całej gminy należy zauważyć, że stan liczby ludności w dłuższym okresie czasu pozostaje na zbliżony poziomie. Niewielka liczba migracji i ruch naturalny nie wpływają na zmianą liczby ludności.

Jednocześnie pamiętać należy, że w przyszłości w związku z wejściem w dorosłe życie roczników wyżu demograficznego z lat 80-tych XX wieku powinny wzrosnąć wskaźniki przyrostu naturalnego. Innym założeniem jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym wydłużonym czasie życia tej grupy wiekowej.

Biorąc powyższe pod uwagę można założyć, że w najbliższym okresie kilkunastu lat liczba ludności miasta i gminy pozostanie na zbliżonym do dzisiejszego poziomie.

5.2. Zatrudnienie i stan bezrobocia

W gminie w roku 2008 pracowało w gospodarce narodowej 1011 osób, z czego ponad połowa to kobiety (liczba ta nie uwzględnia pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz pracujących w małych podmiotach gospodarczych zatrudniających do 9 osób).

W gminie Dobra pracuje jedynie 26% osób w wieku produkcyjnym. Lepsza sytuacja jest w samym mieście, gdzie pracuje 35% osób w wieku produkcyjnym. W powiecie tureckim ta średnia wynosi 32%, natomiast w województwie wielkopolskim 38%.

Większość z zatrudnionych osób pracuje w sektorze prywatnym, przede wszystkim w przemyśle, budownictwie oraz usługach nierynkowych. Największe firmy działające na terenie gminy to:

- Skup i Ubój Zwierząt w Dobrej;
- Ubojnia Zwierząt Rzeźnych WISNY Sp. z o.o. w Linne;
- Zakład Mięsny „SMOLIŃSKI" s.j. w Długiej Wsi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe POLSTYR w Miłkowicach, branża: produkcja styropianu;
- Milkop s.j. w Długiej Wsi, branża: włókiennictwo, usługi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Farpol", Wytwórnia napojów gazowanych „Ciano" w Chrapczewie;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Linda" w Chrapczewie, branża: produkcja okien, drzwi, rolet z PCV i aluminium;
- „Langaz - Lanko" w Dobrej, branża: produkcja okien i drzwi z PCV i aluminium, handel gazami płynnymi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Optim" s.j. w Dobrej, branża: produkcja odzieży, usługi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowo- Handlowe „JANBUD" w Długiej Wsi, branża: budownictwo, usługi.

Tabela 17. Gmina Dobra – pracujący w 2008 roku

Nazwa	Ogółem		Sektor		Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	Przemysł i budownictwo	Usługi	
	razem	*w tym kobiety*	publiczny	prywatny			rynkowe	nierynkowe
gmina	1011	*543*	461	550	6	489	103	413
miasto	326	*187*	70	256	#	#	54	48
obszar wiejski	685	*356*	391	294	#	#	49	365

Źródło: Urząd Statystyczny, Województwo Wielkopolskie, 2009 r.

Badania przeprowadzone przez urząd statystyczny w 2006 roku pokazują, że 616 osób wyjeżdżało do pracy po za granicę gminy, a do gminy przyjeżdżało 340 osób z poza gminy. Najpopularniejsze kierunki wyjazdów do pracy to: Turek,

Przykona, Malanów. Część mieszkańców w poszukiwaniu pracy wyjechała również z Polski, głównie do Irlandii.

Na koniec 2008 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Turku zarejestrowanych było 197 osób bezrobotnych, mieszkańców gminy Dobra. Wśród tych osób aż 134 to kobiety. 135 osób (93 kobiet) to mieszkańcy wsi. Niepełnosprawnych bezrobotnych było zarejestrowanych 10 osób (6 kobiet).

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia w gminie przedstawia tabela.

Tabela 18. Gmina Dobra - Bezrobotni zarejestrowani w 2009 roku

L.p.	BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI	
1.	W WIEKU:	
	18-24 (*w tym kobiety)*	97 (*63)*
	25-34 (*w tym kobiety)*	81 (*43)*
	35-44 (*w tym kobiety)*	52 (*28)*
	45-54 (*w tym kobiety)*	40 (*20)*
	55-59 (*w tym kobiety)*	20 (*5)*
	60-64 (*w tym kobiety)*	3 (0)
2.	Z WYKSZTAŁCENIEM:	
	wyższym (*w tym kobiety)*	17 *(11)*
	średnim zawodowym (*w tym kobiety)*	77 (*49)*
	średnim ogólnokształcącym (*w tym kobiety)*	24 (*17)*
	zasadniczym zawodowym (*w tym kobiety)*	87 (*33)*
	podstawowym (*w tym kobiety)*	88 (*49)*
3.	WEDŁUG STAŻU PRACY:	
	do 1 roku (*w tym kobiety)*	38 (*26)*
	1-5 (*w tym kobiety)*	95 (*57)*
	5-10 (*w tym kobiety)*	45 (*17)*
	10-20 (*w tym kobiety)*	33 (*15)*
	20-30 (*w tym kobiety)*	23 (*6)*
	30 lat i więcej (*w tym kobiety)*	6 (*2)*
	bez stażu (*w tym kobiety)*	53 (*36)*
4.	WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY:	
	do 1miesiąca (*w tym kobiety)*	28 (*7)*
	1-3 miesiące (*w tym kobiety)*	92 (*39)*
	3-6 miesięcy (*w tym kobiety)*	64 (*35)*
	6-12 miesięcy (*w tym kobiety)*	55 (*36)*
	12-24 miesięcy (*w tym kobiety)*	39 (*30)*
	powyżej 24 miesięcy (*w tym kobiety)*	15 (*12)*

Źródło: PUP Turek, www.pup.turek.net.pl

Rysunek 3. Gmina Dobra - Bezrobocie w latach 1998 – 2009

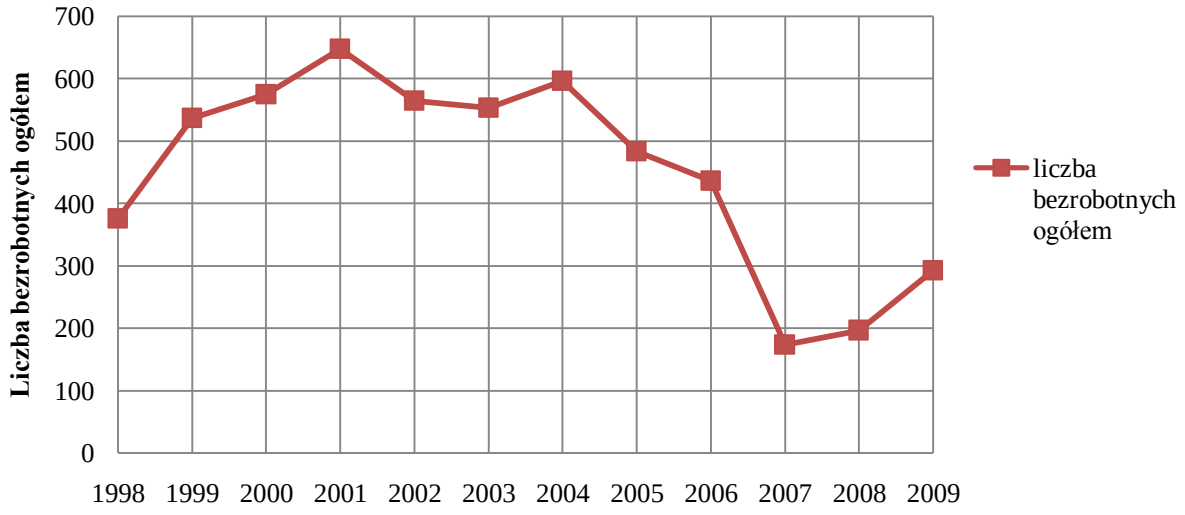

Źródło: PUP Turek, www.pup.turek.net.pl

Z wykresu przedstawionego powyżej wynika, że bezrobocie w ostatnich dwóch latach rośnie. To niekorzystne zjawisko spowodowane jest m.in. ogólnoświatowym kryzysem gospodarczym. Sytuacja wskazuje na potrzebę powrotu do lat liczby bezrobotnych sprzed kryzysu, która była na niskim poziomie.

5.3. Wiodące funkcje pozarolnicze

5.3.1. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy w roku 2008 było 1892 mieszkań o łącznej powierzchni 148,4tys. m^2. Daje to średnią wartość 78,4m^2 na 1 mieszkanie. W samej Dobrej znajdowało się 498 mieszkań o łącznej powierzchni 37,9tys. m^2, co daje średnią 76,1m^2 na mieszkanie. Na obszarze wiejskim gminy znajdowało się 1394 mieszkań o powierzchni 110,5tys. m^2, co daje wartość średnią 79,3m^2 na mieszkanie.

Tabela 19. Gmina Dobra – zasoby i warunki mieszkaniowe gminy na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego w 2008 roku

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa w tys. m^2	Liczba osób		Powierzchnia użytkowa w m^2	
				na 1 mieszkanie	na izbę	na 1 mieszkanie	na 1 osobę
Dobra	1892	7365	148,4	3,3	0,9	78,4	23,6
Miasto	498	2004	37,9	3,0	0,7	76,1	25,8
Obszary wiejskie	1394	5361	110,4	3,5	0,9	79,3	22,9
Powiat turecki	25141	102450	1985,9	3,3	0,8	79,0	23,7
Województwo wielkopolskie	1077101	4258746	83525,4	3,2	0,8	77,5	24,6

Źródło: Bank Danych Regionalnych, 2008r.

Warunki mieszkaniowe w gminie nie odbiegają od standardów w porównaniu do powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. Sytuację mieszkaniową w gminie można określić, jako przeciętną. Taki stan rzeczy nadaje się do poprawy, co wynika z zapisów w Strategii Gminy mówiących o podnoszeniu standardów życia mieszkańców.

W samej gminie lepsze wartości wskaźników występują w mieście. W Dobrej przypada mniej osób zarówno na mieszkanie, jak i na izbę. Natomiast powierzchnia użytkowa mieszkań zależy od sposobu obliczania- w mieście jest korzystniejsza, gdy pod uwagę bierze się liczbę ludności, a na obszarach wiejskich gdy przeliczamy ją na liczbę mieszkań.

Strukturę własnościową zasobów mieszkaniowych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 4. Gmina Dobra - Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych w 2007 roku

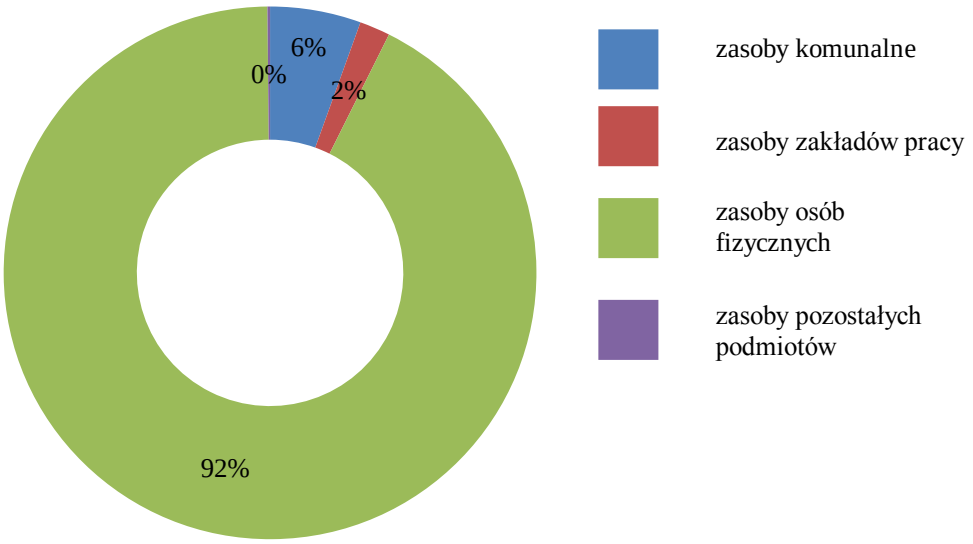

Źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS, www.stat.gov.pl/bdr

W przeważającej większości zasoby mieszkaniowe w gminie należą do osób fizycznych. Jest to ponad 90% wszystkich mieszkań. Pozostałe zasoby są własnością komunalną i zakładów pracy.

Innym istotnym elementem uwarunkowań mieszkalnictwa jest wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno- sanitarne. W zestawieniu tabelarycznym porównano stan wyposażenia w instalacje w gminie na tle powiatu tureckiego.

Tabela 20. Gmina Dobra – wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne na tle powiatu tureckiego w 2008 roku

Jednostka terytorialna	Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne							
	Wodociąg		Ustęp spłukiwany		Łazienka		Centralne ogrzewania	
	liczba mieszkań	%	liczba mieszkań	%	liczba mieszkań	%	liczba mieszkań	%
Dobra	1592	84,1	1142	60,4	1164	61,5	967	51,1
Miasto	463	93,0	392	78,7	380	76,3	335	67,3
Obszary wiejskie	1129	81,0	750	53,8	784	56,2	632	45,3
Powiat turecki	23789	94,6	20427	81,2	20355	81,0	17465	69,5

Źródło: Bank Danych Regionalnych, 2008r.

Z analizy wynika, że wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno- sanitarne w gminie znacznie odbiega od przeciętnej sytuacji w tym zakresie w powiecie tureckim. Szczególnie niekorzystny jest stopień wyposażenia mieszkań położonych na obszarach wiejskich.

W 2008 roku oddano do użytkowania tylko 5 mieszkań o łącznej powierzchni 683m^2. W latach 2002-2008 oddano 52 mieszkania, a więc średnio 5 na rok. Najwięcej w tym okresie wybudowano w latach 2004-2005 odpowiednio 10 i 11 mieszkań. Na terenie miasta w latach 2002-2008 oddano do użytkowania 7 mieszkań.

5.3.2. Usługi celu publicznego

Wychowanie przedszkolne

Opiekę przedszkolną na terenie gminy świadczą 2 placówki przedszkolne w Dobrej i Piekarach. Jednocześnie w Strachocicach, Dąbrowicy i Piekarach funkcjonują 3 oddziały przedszkolne.

Łącznie przedszkola dysponowały w 2008 roku 70 miejscami. Przeciętnie na 1 oddział przedszkolny przypadało 23 dzieci, a więc przedszkola były wykorzystane w 90%.

Opieką przedszkolną i nauką w tzw. „klasach zerowych" objętych było 55% dzieci z grupy wiekowej 3 - 6 lat.

Oświata

Gmina wyposażona jest w trzy placówki oświatowe: Szkołę Podstawową w Dobrej, Szkołę Podstawową w Piekarach i Gimnazjum w Dobrej oraz dwie filie.
Szkoły w gminie Dobra to:

- Zespół Szkół Publicznych w Dobrej zlokalizowany w miejscowości Długa Wieś, w którego skład wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Stefana Żeromskiego w Piekarach;
- Filia Zespołu Szkół Publicznych w Strachocicach;
- Filia Zespołu Szkół Publicznych w Dąbrowicy.

Łącznie naukę w roku szkolnym 2008/2009 pobierało 547 uczniów (w tym 217 na poziomie ponadpodstawowym w gimnazjum).

Warunki do nauki są korzystne. Średnio w szkole podstawowej na oddział szkolny przypada 18 uczniów, a w gimnazjum 22 uczniów.

Ochrona zdrowia

W gminnym wykazie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest 16 podmiotów scharakteryzowanych, jako związane z ochroną zdrowia.

Na terenie gminy funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, 3 gabinety prywatne oraz 2 apteki. Wszystkie te placówki znajdują się w mieście Dobra. W mieście funkcjonuje też od niedawna podstacja pogotowia ratunkowego z Turku.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CYRULIK" posiada w ofercie gabinety: pielęgniarki środowiskowej, szczepień, USG, zabiegowy oraz pracownię diagnostyki laboratoryjnej (laboratorium) i poradnię lekarza rodzinnego. Natomiast Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita" to pielęgniarsko- położniczy ośrodek medycyny środowiskowo- rodzinnej.

Prywatne gabinety specjalistyczne to dwie praktyki dentystyczne i ginekolog-położnik. Dodatkowo w Dobrej zarejestrowane są dwie działalność fizjoterapeutyczne i specjalistyczna praktyka lekarska w dziedzinie psychiatrii i psychoterapii.

Okresowo mieszkańcy mogą skorzystać z przeprowadzanych badań profilaktycznych.

Pomoc Społeczna

W gminie działalność opiekuńczą prowadzi się w 3 jednostkach: Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej, Środowiskowym Domu Pomocy w Żeronicach oraz Państwowym Domu Pomocy Społecznej w Skęczniewie. Dodatkowo funkcjonuje w Miłkowicach Prywatny Dom Opieki „Spokojna Jesień", jednak jego status jest niejasny.

Zadaniem tych ośrodków jest kreowanie gminnej polityki społecznej zmierzającej
do poprawy warunków życia społeczeństwa oraz pomocy społecznej umożliwiającej osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie.

Dodatkowo w Skęczniewie działa Państwowy Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych, który jest jednostką powiatową i zajmuje się osobami przewlekle chorymi somatycznie i psychicznie.

Z analizy sytuacji w gminie wynika, że głównymi problemami jest:

- ubożenie rodzin,
- pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców,
- bezrobocie.

Policja

W mieście Dobra, przy ulicy Dekerta znajduje się posterunek policji.

Straż pożarna

Ważną instytucją na terenie gminy jest Ochotnicza Straż Pożarna. Oprócz swojej podstawowej funkcji organizowane są również przez strażaków liczne wydarzenia kulturalne i sportowe. Jej jednostki rozmieszczone są w 13 miejscowościach (Dąbrowica Kolonia, Dobra, Linne, Mikulice, Miłkowice, Ostrówek, Piekary, Potworów, Rzechta, Rzymsko, Skęczniew, Strachocice Wieś, Żeronice), a w 9 z nich są remizy (Dobra, Linne, Miłkowice, Piekary, Potworów, Rzechta, Rzymsko, Skęczniew, Żeronice). W Ostrówku jest strażnica przeciwpożarowa.

5.3.3. Usługi sakralne

Na terenie gminy znajdują się 3 parafie rzymskokatolickie: w Dobrej, Skęczniewie oraz Mikulicach.

Miejscowości wchodzące w skład parafii w Dobrej: Czajków, Chrapczew, Długa Wieś, Dobra, Linne, Mikulice, Ostrówek, Potworów, Stefanów, Szymany - gmina Dobra, Marcinów - gmina Kawęczyn. Parafia erygowana w XIV wieku, jeszcze przed nadaniem Dobrej praw miejskich. Była ona na tyle duża, że proboszcz miał do pomocy dwóch wikariuszy. Nieznana jest data wzniesienia pierwszego kościoła. Dokładniejsze dane pochodzą dopiero z XVIII wieku. Wiadomo, że w 1780 roku kościół strawił pożar. Budowę obecnego kościoła rozpoczęto w 1905 roku. W 1936 roku zamontowano zegar na kościelną wieżę, który do dzisiaj odmierza czas mieszkańcom. Do najciekawszych należą: XVIII wieczne obrazy na desce będące zapewne elementami drewnianego ołtarza przedstawiające św. Rozalię, św. Barbarę, św. Katarzynę i anioła z Tobiaszem, które w 2007 roku zostały odrestaurowane. Są także XVI wieczne krucyfiksy. Zabytkowa kościelna dzwonnica pochodzi z 1840 roku.

Cmentarz założony został w 1810 roku Poprzednio grzebano zmarłych na przykościelnym cmentarzu. Jego powierzchnia wynosi 2ha.

Miejscowości wchodzące w skład parafii w Miłkowicach to: Miłkowice, Dąbrowa, Rzymsko, Rzymsko BG, Strachocice, Zaspy. Parafia erygowana została na przełomie XIV i XV wieku. Pierwszy, drewniany kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja i św. Doroty, wzmiankowany jest w drugiej połowie XV wieku. Jego fundatorami byli najprawdopodobniej właściciele tutejszego majątku - Miłkowscy. Kościół ten uległ zniszczeniu ze starości w XVIII wieku. W 1787 roku miejscowy dziedzic wystawił nowy kościół pod wezwaniem świętego Mikołaja. Zbudowany z bali sosnowych na murowanym fundamencie, spalił się w 1849 roku. Kolejny kościół powstał rok później. Była to jednak nietrwała budowla z tzw. muru pruskiego, która już po 20 latach popadła w całkowitą ruinę.

Obecny kościół parafialny został wybudowany w latach 1880-1882. W czasie I wojny światowej Niemcy jak w większości kościołów zabrali dwa dzwony: „Tomasz" i „Stanisław", które przetopione zostały na armaty, a pozostawili jedynie, najmniejszy. W 1939 roku Niemcy zamienili kościół na szpital, a w końcu 1944 roku na magazyn żywnościowy. Zabrali także ostatni dzwon.

W związku z budową Zbiornika Jeziorsko, cmentarz przeniesiono w inne miejsce. Nowy cmentarz ma powierzchnię 1,93ha. i znajduje się w odległości 1,5 km od kościoła.

Miejscowości wchodzące w skład parafii w Skęczniewie: Czyste, Januszówka, Józefów, Kościanki, Łęg Piekarski, Łęg Skęczniewski, Młyny Piekarskie, Piekary, Skęczniew, Wola Piekarska, Zagaj, Zborów.

Parafia erygowana na przełomie XIV i XV wieku. Pierwsza wzmianka o kościele parafialnym (prawdopodobnie już drugim) występuje w dokumentach z XVIII wieku. Była to świątynia drewniana pod wezwaniem Trójcy Świętej. Jak podają źródła kościelne, w XVIII wieku istniały dodatkowo we dworach w Rzechcie i Piekarach kaplice. Obecny murowany kościół wzniesiony został w 1825 roku. Jest to późnoklasycystyczna świątynia na planie prostokąta z wydzielonym prezbiterium. Strop drewniany z fasadą. Chór muzyczny wsparty na dwóch filarach. Ołtarz główny nowszy z udziałem fragmentów rzeźbiarskich z XVII wieku. Dwa boczne z rzeźbami barokowymi. Parafia słynie z pięknych dywanów kwiatowych układanych na trasie procesji w dzień Bożego Ciała.

Cmentarz o powierzchni 1,32ha, oddalony o około 600 metrów od kościoła.

5.3.4. Przemysł, bazy, magazyny oraz pozostałe usługi

Na terenie gminy rozwija się głównie handel, drobny przemysł oraz zakłady obsługujące rolnictwo. Sferę gospodarczą gminy, poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, tworzą podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON. Na koniec 2008 roku w gminie zarejestrowanych było 332 podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik aktywności gospodarczej kształtował się na poziomie 52,8 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Analizując aktywność gospodarczą gmina Dobra zajmowała następującą pozycję:

- 85 miejsce wśród 90 miejsko – wiejskich gmin województwa wielkopolskiego,
- 3 miejsce wśród 9 gmin powiatu tureckiego.

Sektor prywatny to 316 podmiotów gospodarczych, czyli 95% wszystkich przedsiębiorstw na obszarze gminy, pozostałych 16 to sektor publiczny.

W samym mieście zarejestrowanych jest 148 podmiotów gospodarczych, czyli 44,6% wszystkich przedsiębiorstw: 8 w sektorze publicznym i 140 w sektorze prywatnym.

Pozostałe 55,4% (184 firmy) zlokalizowane są na pozostałym obszarze gminy: 8 z nich w sektorze publicznym i 176 w sektorze prywatnym.

Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w miejscowościach: Dobra – 91, Skęczniew – 15, Żeronice – 10, Linne – 9, Rzymsko – 9.

Wskaźnik aktywności gospodarczej kształtował się na poziomie 52 podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców.

Największe zakłady produkcyjne w gminie to:

- Skup i Ubój Zwierząt w Dobrej;
- Ubojnia Zwierząt Rzeźnych WISNY Sp. z o.o. w Linne;

- Zakład Mięsny „SMOLIŃSKI" s.j. w Długiej Wsi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe POLSTYR w Miłkowicach, branża: produkcja styropianu;
- Milkop s.j. w Długiej Wsi, branża: włókiennictwo, usługi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Farpol", Wytwórnia napojów gazowanych „Ciano" w Chrapczewie;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Linda" w Chrapczewie, branża: produkcja okien, drzwi, rolet z PCV i aluminium;
- „Langaz-Lanko" w Dobrej, branża: produkcja okien i drzwi z PCV i aluminium, handel gazami płynnymi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Optim" s.j. w Dobrej, branża: produkcja odzieży, usługi;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowo- Handlowe „JANBUD", w Długiej Wsi, branża: budownictwo, usługi.

Rysunek 5. Gmina Dobra - Rodzaje działalności gospodarczej prowadzonej przez podmioty zarejestrowane do 31.07.2009 roku

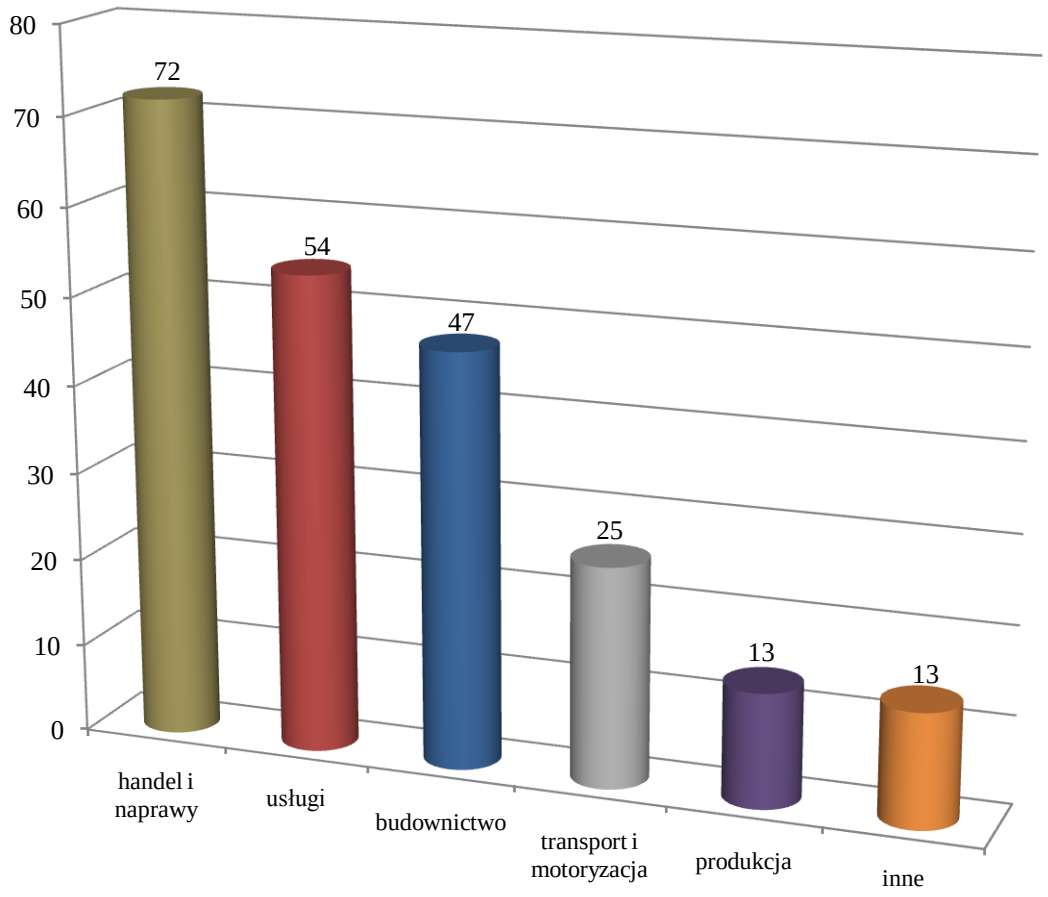

Źródło: Urząd Miejski w Dobrej, 2009r.

Poniżej przedstawiono wykres z dynamiką rejestracji rozpoczynających i kończących działalność podmiotów gospodarczych w latach 1995 – 2009. Wynika z niego, że wahania w liczbie rozpoczynających działalność gospodarczą w poszczególnych latach są od 24 podmioty w 2004 roku do 53 w roku 1998. Brak zauważalnych tendencji spadkowych ani wzrostowych. Natomiast ilość firm kończących działalność charakteryzuje się bardziej ustabilizowaną dynamiką, z przeciętną ok. 30 podmiotów w ciągu roku.

W 2009 roku wpisano do Ewidencji Działalności Gospodarczej 50 nowych podmiotów. Wydano również 27 decyzje zakończenia działalności.

Wnioski wynikające z powyższych obserwacji są takie, że w ostatnich latach więcej podmiotów gospodarczych rejestruje się w ewidencji niż kończy swoją działalność. Zauważalna jest również stabilizacja ilości decyzji o zakończeniu działalności w ostatnich latach na poziomie ok. 25 decyzji. Procesy takie mogą świadczyć o powolnym, systematycznym rozwoju gminy.

Rysunek 6. Wykaz podmiotów gospodarczych rozpoczynających i kończących działalność w latach 1995 - 2009

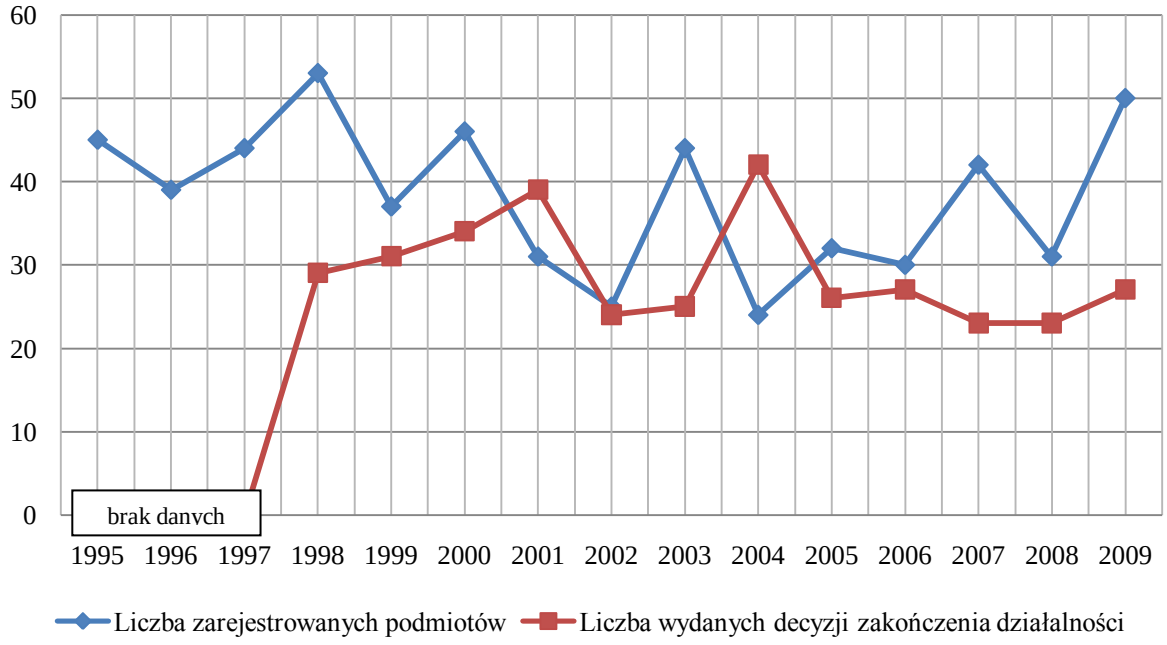

Źródło: Urząd Miejski, 2009r.

Miasto Dobra jest lokalnym centrum obsługi mieszkańców. Tam też zlokalizowanych jest najwięcej zakładów usługowych. Również w Skęczniewie zarejestrowanych jest sporo podmiotów o działalności usługowej. Związane jest to przede wszystkim z obsługą Domu Pomocy Społecznej.

Działalnością kulturalną w gminie zajmuje się Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury, którego siedziba zlokalizowana jest w Dobrej na ul. Dekerta. Ośrodek ten jest organizatorem wielu imprez artystycznych, koncertów, pokazów. Działają w nim m.in. zespoły wokalne, taneczne, kółko teatralne.

Gmina posiadała bogatą ofertę kulturalną dla mieszkańców i wypoczywających turystów. Co roku organizowanych jest wiele imprez, które cieszą się coraz większą popularnością.

Przy Ośrodku Kultury działa także biblioteka publiczna, zlokalizowana w tym samym budynku, posiadająca w swojej ofercie ponad 12 tys. woluminów.

6. Zagospodarowanie turystyczne i baza sportowa

6.1. Baza noclegowa

Baza noclegowa jest podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego danego obszaru. Jej zadaniem jest umożliwienie turystom przebywanie poza miejscem stałego zamieszkania dłużej niż jeden dzień.

Baza noclegowa spełnia także ważne funkcje ekonomiczne i społeczne na danym obszarze, w tym przede wszystkim służy zaspokojeniu potrzeb turystów związanych
z noclegiem, stwarza warunki wykorzystania przez uczestników ruchu turystycznego (turystów i jednodniowych odwiedzających) obiektów i urządzeń komplementarnych (żywieniowych, rekreacyjnych, kulturalnych, handlowych itp.), zlokalizowanych w obrębie lub w pobliżu obiektu noclegowego. Liczba i standard obiektów noclegowych podnosi atrakcyjność turystyczną regionu, a ich rozwój i funkcjonowanie tworzy nowe miejsca pracy (w samych obiektach hotelarskich, jak i w bazie towarzyszącej).[2]

Baza noclegowa gminy Dobra jest słabo rozwinięta i liczy tylko 124 miejsca noclegowe (Tabela 21.). W strukturze bazy noclegowej gminy istotne miejsce zajmują: Ośrodek Rekreacyjny Rafa i 3 gospodarstwa agroturystyczne, które łącznie posiadają 80% miejsc noclegowych w gminie. Pozostałe usługi noclegowe uzupełnia pole namiotowe i campingowe (z zapleczem sanitarnym) przy Ośrodku Rekreacyjnym „Rafa".

Tabela 21. Gmina Dobra – baza noclegowa

Nazwa	Adres	Przybliżona ilość miejsc noclegowych
ośrodek rekreacyjny		
Ośrodek Rekreacyjny „Rafa"	Kościanki	50
pokoje gościnne		
bez nazwy	Linne 53	2
gospodarstwa agroturystyczne		
gospodarstwo agroturystyczne „Bliżej Natury" Alina Janik	Dąbrowa 13	20

[2] Zajadacz A., Śniadek J., „Program rozwoju turystyki w regionie leszczyńskim", Leszno 2007

gospodarstwo agroturystyczne Danuta Misiak	Miłkowice 33	10
gospodarstwo agroturystyczne „Lolek” Ewa Zajbert	Ugory 27	20
zajazd		
Zajazd „Zapiecek”	Rzymsko	22

Źródło: Urząd Miejski Dobra

Zabudowa rekreacji indywidualnej koncentruje się na terenie sołectw: Skęczniew, Strachocice Kolonia i Miłkowice. Ponadto taką zabudowę oraz zabudowania pełniące funkcję tzw. „drugich domów” znaleźć można w obrębie sołectw: Linne, Rzymsko Rzechta, Ostrówek, Dąbrowica, Stawki, Zagaj oraz w mieście Dobra.

6.2. Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna na terenie gminy służy zarówno mieszkańcom, jak również odwiedzającym turystom.

Podstawowym rodzajem urządzeń umożliwiających konsumpcję są zakłady gastronomiczne typu żywieniowego, które prowadzą sprzedaż wszystkich rodzajów potraw i napojów (restauracje, jadłodajnie, bary szybkiej obsługi, bary uniwersalne, bistra, bary mleczne, itp.).

Zakłady gastronomiczne typu uzupełniającego świadczą w ograniczonym zakresie usługi o charakterze żywieniowym oraz stwarzają warunki do wypoczynku, spotkań towarzyskich i rozrywki (kawiarnie, bary kawowe, herbaciarnie, cukiernie, cocktail – bary, winiarnie, itp.).

Ponadto elementami bazy gastronomicznej są punkty gastronomiczne, często otwierane tylko w szczycie sezonu: bufety, smażalnie, pijalnie, lodziarnie itp. (Lijewski, 2002)

W gminie Dobra zlokalizowano łącznie 5 obiektów gastronomicznych w tym:

- 3 zakłady typu żywieniowego: bar przy Ośrodku Rekreacyjnym „Rafa” oraz 2 zajazdy w Rzymsku i Linne. bar, 2 zajazdy (łącznie 147 miejsc gastronomicznych)
- 2 zakłady typu uzupełniającego: pizzerię oraz cukiernię, (łącznie około 16 miejsc gastronomicznych).

Tabela 22. Gmina Dobra – baza gastronomiczna

Nazwa	Adres	Przybliżona ilość miejsc gastronomicznych
bar		
Ośrodek Rekreacyjny „Rafa”	Kościanki	24
zajazdy		
„Zapiecek”	Rzymsko	43
„Jagoda”	Linne 51	80
pizzeria		
„San Remo”	Dobra, ul. Dekerta 6	10
cukiernia		
	Dobra, ul. 1.maja	6

Źródło: informacja własna

Usługi żywieniowe dla swoich gości świadczą gospodarstwa agroturystyczne. W Linne znajduje się sala bankietowa na 25 osób, a w mieście Dobra przy ulicy Deckerta jest sala, w której organizowane są wesela, stypy oraz inne imprezy okolicznościowe (ok. 150 miejsc).

6.3. Baza towarzysząca – urządzenia turystyczne

Baza towarzysząca ma na celu umożliwienie turystom korzystanie z walorów turystycznych danego obszaru, ułatwienie uprawiania turystyki, a także zapewnienie rozrywki. Jednym z elementów bazy towarzyszącej są urządzenia turystyczne, stworzone z myślą o turystach.

Na terenie gminy Dobra jest ich stosunkowo niewiele. Zaliczyć można do nich m. in.:

- 2 przystanie wodne:
  - Port RZGW w Skęczniewie – udostępniany turystom po wcześniejszym uzgodnieniu,
  - przystań żeglarska „Rafa” w Kościankach,
- 2 miejsca postoju zaopatrzone w stoły, ławy, wiaty, kosze na śmieci i tablice informacyjne przy drodze wojewódzkiej 472 na trasie:
  - Rzymsko – Dobra
  - Piekary – Dobra
- 1 parking w pobliżu Linne,
- miejsce do organizacji imprez plenerowych w pobliżu Linne wyposażone
- w wiatę na ok. 100 osób, zadaszone miejsce na ognisko, toalety,
- wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego przy Ośrodku Wypoczynkowym „Rafa” w Kościankach.

6.4. Turystyczne urządzenia komunikacyjne

W obsłudze ruchu turystycznego istotną rolę, odgrywają szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, konne, kajakowe). Szlaki turystyczne mają na celu umożliwienie jak najszerszemu ogółowi społeczeństwa dotarcie do najciekawszych punktów topograficznych i obiektów krajoznawczych (widokowych, przyrodniczych, architektonicznych, kulturowych). Podróż szlakami i trasami rowerowymi to okazja by dostrzec piękno przyrody i krajobrazu. Ponadto szlaki turystyczne segregują i porządkują ruch turystyczny.

Na terenie gminy Dobra funkcjonują 3 szlaki turystyczne:

- regionalny Nadwarciański Szlak Rowerowy – należy do systemu głównych tras rowerowych Wielkopolski. Całkowity dystans szlaku wynosi 250km. Rozpoczyna się w Mosinie, a kończy na tamie na Zbiorniku Jeziorsko. Na terenie gminy szlak prowadzi przez położone nad Wartą miejscowości: Józefów, Łęg Piekarski, Skęczniew, a jego długość - w granicach gminy - wynosi około 10km.
- rowerowa ścieżka dydaktyczna „Panorama" przebiega przez atrakcyjne krajobrazowo obszary powiatu tureckiego. Rozpoczyna się w miejscowości Turek i swoim zasięgiem obejmuje wszystkie gminy powiatu tureckiego. W zachodniej części gminy Dobra (przez miejscowości: Stefanów, Żeronice, Ugory, Długa Wieś, Dobra, Czajków, Potworów, Mikulice) przebiega 14,6 kilometrowy fragment jednego z 6 etapów (38,4km): „Doliną rzeki Teleszyny".
- szlak kajakowy na Warcie przez teren gminy przebiega na niewielkim odcinku około 1,5km. Szlak prowadzi jedną z głównych rzek Polski – Wartą od Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, aż po Pradolinę Toruńsko – Eberswaldzką. Od wlotu do Kanału Ślesińskiego stanowi szlak żeglowny.

Pewien problem stanowi niewystarczające zagospodarowanie tych szlaków oraz to, że słabe ich oznakowanie (za wyjątkiem Nadwarciańskiego Szlaku Rowerowego). Brakuje tablic informacyjnych naprowadzających na szlaki, opisujących je, brak jest również materiałów promocyjnych np. folderów.

Dodatkowo, możliwe jest wprowadzenie nowych szlaków, które połączą walory środowiska przyrodniczego i kulturowego na terenie gminy.

6.5. Obiekty sportowe

Baza sportowa nie jest mocną stroną gminy. Na obszarze gminy Dobra istnieje tylko 16 obiektów sportowych, z czego 6 występuje na terenach szkolnych i nie zawsze jest możliwość ich wykorzystywania przez turystów. Najwięcej, 8 obiektów sportowych zlokalizowanych jest na terenie Długiej Wsi.

Biorąc pod uwagę rodzaj obiektu dominują boiska sportowe – 11 (z czego 5 należy do szkół). Ponadto funkcjonują: 2 korty tenisowe, bieżnia lekkoatletyczna na 400 m, siłownia i przyszkolna sala gimnastyczna. Brakuje bardziej specjalistycznych urządzeń, cieszących się zawsze dużą popularnością wśród turystów, takich jak: basen otwarty i kryty, lodowisko, wypożyczalnie rowerów.

Tabela 23. Gmina Dobra – obiekty sportowe

Miejscowość	Rodzaj obiektu sportowego
Dąbrowica	przyszkolne boisko do piłki ręcznej
Długa Wieś	bieżnia lekkoatletyczna 400 m
	boisko do koszykówki
	kort tenisowy (betonowy)
	pełnowymiarowe boisko piłkarskie
	pełnowymiarowe boisko piłkarskie
	przyszkolna sala gimnastyczna
	przyszkolne boisko do piłki ręcznej
	przyszkolne boisko do piłki siatkowej
Dobra	osiedlowe boisko do piłki nożnej
	siłownia
Mikulice	boisko do piłki nożnej
Piekary	przyszkolne boisko do piłki ręcznej
Skęczniew	boisko sportowe (niepełnowymiarowe)
	korty tenisowe
Strachocice	przyszkolne boisko

Źródło: informacja własna

Ponadto w trakcie realizacji jest sala sportowa przewidziana 300 osób w Długiej Wsi. Planowany termin ukończenia prac przewiduje się na 2012 rok.

6.6. Informacja turystyczna

Niezwykle istotną rolę w organizacji i obsłudze ruchu turystycznego odgrywają usługi informacji turystycznej. W gminie punkt informacji turystycznej funkcjonuje przy Urzędzie Gminy w Dobrej. Można tu otrzymać foldery i zapoznać się z atrakcjami turystycznymi, jakie oferuje gmina oraz okolice.

Informacja turystyczna to także obecność tablic informacyjnych, wskazujących drogę do zabytków, atrakcji, prezentujących walory turystyczne. Na terenie gminy brakuje takich tablic (tylko 2 tablice prezentujące walory przyrodnicze lasów znajdują się przy miejscach postoju). Brakuje również drogowskazów przy drodze krajowej i wojewódzkich. Stwarzałyby one szansę „zatrzymania" turystów tranzytowych w regionie poprzez zachęcenie ich do zjazdu z głównej drogi i zwiedzenia zabytkowego kościoła, pałacu, skorzystania z usług gastronomicznych, itp.

Istotną rolę w rozpowszechnianiu informacji o gminie odgrywają strony internetowe, zawierające informacje ważne z punktu widzenia turysty, który chce przyjechać w ten rejon. Do takich informacji należą: możliwości skorzystania z noclegów (lista obiektów wraz z adresami), wyżywienia, atrakcyjnego spędzenia czasu (zwiedzanie, rekreacja, sport). Dobrze jeśli adres strony zawiera odnośniki bezpośrednio do poszczególnych obiektów, dając możliwość np. zamówienia folderu, rezerwacji itp.

Gmina Dobra posiada swoją stronę internetową (www.dobra24.pl), niestety informacje na temat bazy gastronomicznej i noclegowej są niepełne i nie zawierają adresów, ani numerów telefonów. Brakuje także informacji o szlakach turystycznych, urządzeniach turystycznych, czy obiektach sportowych, z których turysta może skorzystać.

Informacje na temat gminy odnajdziemy dodatkowo m.in. na stronach: dobra.net.pl, Lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko" (www.przymierzejeziorsko.pl) oraz na stronach powiatu tureckiego (www.powiat.turek.pl).

7. Ochrona przeciwpowodziowa oraz inne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji- Komisariatu w Dobrej.

Na terenie gminy Dobra występują obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią rzeki Warty (wyznaczone zgodnie ze „Studium obszarów zagrożenia powodziowego dla rzeki Warty" opracowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu). Obejmują one tereny między linią brzegu rzeki, a wałem przeciwpowodziowym. Granice tych obszarów określone zostały dla wód o prawdopodobieństwie wystąpienia p=1% (tzn. raz na 100 lat) i w całości podlegają one obwałowaniom. Obwałowania te (urządzenia melioracji podstawowej) znajdują się w ewidencji rejonowego Oddziału WZMiUW w Koninie.

Reżim rzeki Warty sprawia, że najbardziej prawdopodobne jest wystąpienie powodzi wskutek wezbrań zimowo-wiosennych. Są to tzw. powodzie roztopowe i roztopowo-zatorowe. Funkcjonowanie Zbiornika Jeziorsko minimalizuje w znacznym stopniu zagrożenie powodziowe na obszarze gminy. Jednakże sam zbiornik, w przypadku awarii może być również źródłem poważnego zagrożenia powodziowego.

Okresowe, niewielkie podtopienia mogą pojawiać się w momencie podniesienia stanu wód w ciekach, na skutek wzmożonego ich zasilania (długotrwałe opady deszczu, gwałtowne roztopy). Do lokalnych podtopień może dochodzić w dolinach cieków i rowów melioracyjnych. Miejscowe podtopienia mogą pojawiać się też na całym obszarze gminy na polach uprawnych i łąkach. Gmina posiada obiekty i urządzenia przeciwpowodziowe, będące w administracji Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu – Zarząd Zlewni Górnej Warty w Skęczniewie w zależności na jakim cieku urządzenia te występują.

Długotrwałe okresy bezdeszczowe (występujące zwłaszcza w półroczu letnim), pogłębiają niskie stany wód w rzekach i mogą być przyczyną susz o charakterze: atmosferycznym, glebowym i hydrologicznym.

Gmina Dobra jest obszarem deficytu wód, co jest związane z faktem, że opady są tutaj zdecydowanie niższe od średniego opadu rocznego z wielolecia dla Polski.

Suszom mogą powszechnie towarzyszyć pożary, a obszary szczególnie podatne na ich występowanie to: lasy Nadleśnictwa w Turku, zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego (tzn. zagrożenia dużego i średniego).

Z uwagi na fakt, że sieć kanalizacji sanitarnej jest niedostatecznie rozbudowana, płynne odpady na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, które w wyniku awarii zbiorniki mogą powodować zanieczyszczenie wód podziemnych. Negatywny wpływ na jakość wód powierzchniowych i podziemnych mają ponadto w gminie: rolnictwo, co wynika z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych środków ochrony roślin, hodowla zwierząt, a także niewłaściwe składowanie i zastosowanie obornika i gnojowicy. Dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych mogą być szkodliwe również nieoczyszczone wody deszczowe.

W gminie Dobra nie ma terenów potencjalnie zagrożonych występowaniem ruchów masowych ziemi.

Zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą być potencjalne awarie. Na terenie gminy Dobra nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, za poważną awarię traktuje się takie zdarzenie losowe (a w szczególności emisję, pożar lub eksplozję), które powstaje w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji. Zdarzenie takie prowadzić może do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub też do powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Do źródeł stwarzających potencjalne zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi (czyli wywołujących potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia i bezpieczeństwa człowieka) na terenie gminy zaliczyć należy między innymi: rurociąg paliwowy oraz linie energetyczne wysokiego napięcia. Dalszym czynnikiem, który może negatywnie oddziaływać na środowisko (w tym na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi), jest pole elektromagnetyczne wytwarzane w otoczeniu elektroenergetycznych linii napowietrznych.

Źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych są również drogi: krajowa nr 83 oraz wojewódzkie nr 471 i 478, a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne. Zagrożeniem dla człowieka są natomiast substancje emitowane do atmosfery ze źródeł mobilnych (m.in. tlenki węgla, tlenki azotu, ozon). Poruszające się samochody mogą ponadto stanowić poważne zagrożenie dla ludzi (tak dla prowadzących pojazdy, jak dla pieszych i rowerzystów), gdyż przyczyniają się one do wielu wypadków drogowych. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności wywołane oddziaływaniem transportu mają jednak w gminie charakter lokalny – powodują miejscowe pogorszenie warunków życia, pracy i wypoczynku, lokalny hałas czy też zanieczyszczenie powietrza.

Potencjalnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą być wszelkiego rodzaju ekstrema meteorologiczne, jakie w województwie wielkopolskim rejestrowane są bieżąco na podstawie monitoringu Wielkopolskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

8.1. Uwarunkowania gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania

Obecne zainwestowanie jest podstawą do rozważań nad przyszłymi rozwiązaniami przestrzennymi. Skutki dzisiejszych inwestycji przez długi czas będą odczuwalne nawet, jeśli są one niepożądane.

Pewne występujące obecnie elementy zainwestowania terenu uznać należy za trwałe i muszą zostać utrzymane w przyszłym zagospodarowaniu przestrzennym gminy. O ich trwałości decydują przede wszystkim:

- ranga jaką pełnią na tle kraju, województwa, gminy czy wsi,
- prawna ochrona,
- wartość poniesionych nakładów,
- stan techniczny.

W ramach studium dokonano analizy istniejącego zainwestowania biorąc pod uwagę pełnione funkcje oraz prawidłowość lokalizacji. Uczyniono to na podstawie wykonanej dla potrzeb studium inwentaryzacji urbanistycznej gminy. Wnioski z przeprowadzonej analizy są następujące:

- najtrwalszym elementem zainwestowania jest stan własnościowy gruntów;
- ważnymi, ze względu na rangę elementami zainwestowania, które winny być nienaruszalne w studium, mimo tego, iż czasem mogą stanowić bariery rozwojowe są urządzenia związane z infrastrukturą techniczną: drogi (krajowa, wojewódzkie, powiatowe, gminne), istniejące linie elektroenergetyczne, ropociąg paliwowy oraz przede wszystkim Zbiornik Jeziorsko i urządzenia hydrotechniczne związane z jego funkcjonowaniem;
- bezwzględnego utrzymania wymagają istniejące wsie z historycznie ukształtowaną zabudową, koncentrującą się wokół zespołów pałacowych, dworskich czy folwarcznych, objętych ochroną konserwatorską;
- istniejąca zabudowa wsi nie występuje w formie zwartej; zwykle, jedynie w centrum wsi występuje zabudowa w formie skupionej. Natomiast przeważa zabudowa rozproszona. Nie pozostaje to bez znaczenia dla przyszłego kształtowania jednostek osadniczych: bardzo duży udział będzie stanowiła zabudowa uzupełniająca luki między zabudową istniejącą (tzw. plombowa) dodatkową korzyścią takiego rozwiązania jest wykorzystywanie w maksymalny sposób uzbrojenia;
- Charakter istniejącego zainwestowania, a szczególnie realizowanego w ostatnich kilku latach, mogący świadczyć o trendach występujących w zagospodarowaniu przestrzennym wymaga utrzymania w niniejszym studium. Dotyczy to głównie

terenów zainwestowanych oraz wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na cele zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów;

8.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenów

W pracach nad niniejszym studium dokonano rozpoznania stanu planistycznego gminy Dobra. Na obszarze Gniny obowiązuje aktualnie tylko jeden plan, którego ustalenia dotyczą trasy rurociągu paliwowego.

Dokonano też analizy ustaleń planistycznych, obligujących pośrednio do uwzględnienia w sporządzanym elaboracie nowego studium. Dokumenty planistyczne sporządzone przed 1 stycznia 1995 roku, które utraciły ważność z dniem 31 grudnia 2003 roku zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku, stanowiły bazę dla sprzędzenie studium 1998 roku. Pod względem przestrzennym ustalenia tego studium stanowią podstawę, jako materiał wejściowy do określenia dalszego przestrzennego rozwoju zagospodarowania obszaru gminy. Dyspozycje te stanowią o dalszej możliwości honorowania wyznaczonych kierunków z możliwością ich kontynuacji na zasadach uwzględniających aktualne potrzeby rozwojowe. Nie zachodzi potrzeba ich weryfikacji poprzez zmianę wyznaczników gospodarki przestrzennej. Najbardziej istotne kontynuacje polityki przestrzennej w zakresie obszarowym dotyczyć powinny decyzji o obejściu drogowym (obwodnicy) miasta Dobra, rozwoju przestrzennego miasta z uwzględnieniem nieznacznych korekt dotyczących pasm rozwoju, zagospodarowania stref wiejskich i kierunkach rozwoju funkcji wypoczynkowych i rekreacji oraz rewizji ustaleń dotyczących zalesień obszaru gminy.

8.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z zagospodarowania turystycznego

Obecny stan zagospodarowania turystyczno- rekreacyjnego jest niewystarczający. Wykorzystanie turystyczne gminy jest nieznaczne. Mała liczba miejsc noclegowych i gastronomicznych, słabo rozwinięty system szlaków turystycznych, niewielka liczba urządzeń rekreacyjnych i sportowych, powodują, iż pomimo potencjału związanego z akwenem Jeziorsko, kompleksami leśnymi, wykorzystaniem Warty do organizacji spływów kajakowych czy zwodów wędkarskich, jak również walorów środowiska kulturowego ruch turystyczny w latach 1998 – 2008 był niewielki (Tabela 24.).

Najwięcej turystów odwiedziło gminę w latach 2001 - 2002, najmniej natomiast w 1999 roku. Wśród turystów zdecydowanie przeważają turyści krajowi, turyści zagraniczni w 2008 roku stanowili niecały 1% korzystających z noclegu.

Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych[3] w 2007 roku wynosił niecałe 13%, co świadczy również o słabej promocji walorów gminy.

Podejmowane są działania na rzecz promocji regionu, w celu stworzenia produktu turystycznego w oparciu o Zbiornik Wodny Jeziorsko. Promocją taką zajmuje się chociażby Lokalna Grupa Działania Jeziorsko, w skład której wchodzi również gmina Dobra. Wskazane jest kontynuowanie takich działań, a nawet zwiększenie wysiłków w tej dziedzinie.

Jednakże, na dzień dzisiejszy gmina miałaby problemy z przyjęciem większej liczby turystów ze względu na niski stan zagospodarowania turystycznego.

Tabela 24. Gmina Dobra - Korzystający z noclegów

Liczba turystów	**Lata**										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	894	267	1013	1125	1151	813	540	483	835	775	858
Zagraniczni	41	6	29	11	4		11	6	6	6	7

Źródło: GUS, BDR 2008 – 1998

Na terenie gminy rozwija się ruch turystyczny będący skutkiem rekreacji indywidualnej związanej z budownictwem letniskowym. Zabudowa ta koncentruje się w miejscach najbardziej atrakcyjnych turystycznie ze względu na walory przyrodnicze tj.: w okolicy Zbiornika Jeziorsko oraz w sąsiedztwie lasów. Zauważa się zwiększone zainteresowane funkcji wypoczynkowej w strefie wokół zbiornika.

8.4. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy

Procesy demograficzne na terenie gminy Dobra charakteryzują się systematycznym odpływem mieszkańców. Największa dynamika ubytku liczby ludności przypada na lata 1996 - 1998. W kolejnych latach dynamika ubytku zmniejszyła się. W całym analizowanym okresie, od 1995 roku ludność gminy zmniejszyła się o 4 %. Średnioroczny ubytek liczby ludności kształtuje się na poziomie -20 osób w przedziale od roku 1995 do 2008. Jest to efekt procesów migracyjnych oraz ujemnego przyrostu naturalnego w procesach demograficznych.

Uwzględniając trendy demograficzne ostatnich 8 lat, przy założeniu utrzymania się ich na dotychczasowym poziomie:

- przyrost naturalny, średniorocznie -25 osób,
- dodatnie saldo migracji, średniorocznie 1 osoba,

można uznać, że gmina nie ma szans na zwiększenie liczby ludności. W okresie najbliższych lat należy spodziewać się raczej dalszego odpływu mieszkańców.

Na terenie gminy przeważają firmy o charakterze usługowym, budowlanym i produkcyjnym prowadzące działalność gospodarczą w większości na rzecz lokalnego rynku zbytu.

[3] Instytut Turystyki www.intur.com.pl

Ilość i wielkość podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w gminie Dobra świadczą o przeciętnych warunkach dla rozwoju funkcji gospodarczych.

Mimo zachodzących przekształceń na obszarze gminy: zajmowania przestrzeni rolniczej na cele zabudowy letniskowej, działalności gospodarczej i infrastruktury technicznej oraz komunikacji – funkcja rolnicza nadal będzie kontynuowana na terenie gminy i nadal funkcja rolnicza będzie pełnić ważną rolę w sferze gospodarczej. Produkcja roślinna i zwierzęca uzależniona jest i będzie od trendów gospodarczych i polityki w gospodarce rolnej.

Gmina posiada możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej, w oparciu o walory środowiska przyrodniczego – zwłaszcza otoczenia Zbiornika Jeziorsko i tereny doliny Warty. Funkcja ta ma obecnie znaczenie uzupełniające w gospodarce gminy, jest jednak istotna dla kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy.

Za stworzeniem dodatkowej oferty terenów inwestycyjnych w mieście Dobra i okolicach, oprócz tych zlokalizowanych w Skęczniewie, przemawia planowana do zrealizowania nowa inwestycja drogowa – obwodnica miasta w ciągu drogi krajowej nr 83.

Można się spodziewać, że dzięki realizacji obwodnicy miasta tereny inwestycyjne w mieście i gminie będą bardziej atrakcyjne, a ich dostępność zwiększy się. Można też przyjąć, że udostępnienie nowych terenów inwestorom oraz realizacja infrastruktury technicznej, będzie realizacją jednego z celów i priorytetów zapisanych w *Strategii rozwoju miasta i gminy Dobra na lata 2005-2014*.

Jednym z ważnych elementów wymagających uzupełnienia w zmianie studium gminy jest infrastruktura sieciowa oraz sieć drogowa.

8.5. Ocena występujących uwarunkowań

Ocena uwarunkowań i możliwości rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego gminy wypada pozytywnie. Rozwojowi gminy sprzyjają:

- potencjał środowiska przyrodniczego, jego duże walory i zasoby, dzięki którym gmina może rozwijać turystykę i rekreację,
- korzystne położenie w stosunku do Zbiornika Jeziorsko, oddziaływującego aktywizująco na otoczenie, zwłaszcza w aspekcie rozwoju turystyki i rekreacji,
- potencjał społeczny, gospodarczy i techniczny gminy.

Natomiast elementami ograniczającymi dalszy rozwój gminy – to bariery przestrzenne, które stanowią obszary przyrodnicze objęte formami ochrony prawnej oraz brak silnych stymulatorów rozwoju. Ponadto czynnikiem ograniczającym jest znaczna odległość od dużych ośrodków miejskich, peryferyjne położenie oraz drugorzędne połączenia drogowe. Dodatkowymi uwarunkowaniami, które decydują o obliczu gminy jest infrastruktura techniczna w postaci istniejących i projektowanych sieci elektroenergetycznych linii przesyłowych i ropociągu paliwowego.

Biorąc powyższe pod uwagę ocenia się, że gmina nie ma istotnych przeciwwskazań do dalszego rozwoju, w którym funkcjami dominującymi będzie rolnictwo, mieszkalnictwo, rekreacja oraz działalność gospodarcza.

9. Stan prawny gruntów

Własność gruntów na terenie gminy Dobra, obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 25. Gmina Dobra – własność gruntów w 2010 roku

Sektor własnościowy	Powierzchnia	
	ha	%
Grunty Skarbu Państwa (WRSP, PGL, grunty spółek, inne)	2528	19,2
Grunty komunalne (grunty gminne, powiatowe, wojewódzkie)	202	1,5
Grunty prywatne (osoby fizyczne, osoby prawne, spółdzielnie, kościoły, inne)	10467	79,3
RAZEM	**13197**	**100**

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Z zestawienia wynika, że na terenie gminy dominują grunty prywatne należące przede wszystkim do osób prywatnych.

Uwagę zwraca fakt, że własność komunalna, nie ma dużego udziału w strukturze własnościowej gminy.

Grunty komunalne są bardzo cennym atutem gminy w prowadzeniu polityki przestrzennej. Umożliwiają pozyskiwanie terenów korzystniej zlokalizowanych do realizacji lokalnych i ponadlokalnych celów publicznych. Przykładem mogą być tereny w pobliżu proponowanej obwodnicy miasta, których Gmina jest właścicielem i które pomagają w rozmowach z inwestorem na temat jak najszybszej realizacji inwestycji. Innymi terenami gminnymi są działki zlokalizowane w pobliżu Zbiornika Jeziorsko w Miłkowicach, które w trakcie rozwoju turystyki i rekreacji na tych obszarach będą atutem gminy.

10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Dobra istnieją 3 formy ochrony prawnej (na podstawie Ustawy o ochronie przyrody), są to:

- Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Zbiornik Jeziorsko” i obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Środkowej Warty”,
- 4 pomniki przyrody.

Obszary i obiekty chronione występujące w środowisku przyrodniczym omówiono w rozdziale **3** pkt **3.3.** „Obszary i obiekty objęte ochroną prawną", a dotyczące środowiska kulturowego w rozdziale **4** pkt **4.3.** „Obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej".

Poza obszarami omówionymi wyżej, ochronie na podstawie przepisów szczegółowych podlegają:

- lasy,
- zadrzewienia i zarośla łęgowe na glebach organicznych,
- stanowiska roślin chronionych i rzadkich,
- zwierzęta (ochrona gatunkowa zwierząt),
- mokradła.

11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Naturalne zagrożenia geologiczne (osuwiska, osiadanie, zapadliska, podtapianie, wstrząsy) wiążą się głównie działalnością górniczą, ale również m. in. z oddziaływaniem klimatu, budową geologiczną, czynnikami antropogenicznymi.

Rejestr terenów potencjalnie zagrożonych występowaniem ruchów masowych ziemi prowadzony przez Starostwo Powiatowe w Turku (na podstawie art.110 a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska - tekst jednolity z 2008r. Dz.U. Nr 25) nie zawiera wpisów w/w terenów z gminy Dobra.

Inwentaryzacja terenowa wykonana do niniejszego Studium pozwala stwierdzić, że osuwiska mogą pojawić się jedynie na terenach eksploatacji kruszywa naturalnego Należy jednak uwzględnić fakt, że prowadzenie eksploatacji nakłada na ubiegającego się o koncesję na wydobywanie kopalin ze złoża przyjęcie takiej technologii eksploatacji, która zapewniaj ograniczenie ujemnych jej wpływów na środowisko.

Gmina jest terenem, na którym wystąpić może prawdopodobieństwo powodzi. Więcej na ten temat opisano w rozdziale 7.

12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

12.1.Kopaliny

Na terenie gminy występują następujące udokumentowane złoża kopalin:

- złoże węgla brunatnego, które stanowi fragmentem dużego złoża „Adamów", eksploatowanego na terenie sąsiedniej gminy Przykona (zasoby geologiczne bilansowe w 2008 roku – 45 471 tys. ton). Na terenie gminy Dobra leży jego południowy fragment, który nie jest przewidywany do eksploatacji;
- złoża kruszywa naturalnego (piaski i żwiry) – „Dąbrowa" o zasobach geologicznych bilansowych 8718 tys. ton, „Rzymsko" o zasobach 31 tys. ton, „Rzymsko I" o zasobach 117 tys. ton, „Rzymsko II" o zasobach 259 tys. ton,

„Rzymsko III" o zasobach 103 tys. ton, „Ostrówek" o zasobach 117 tys. ton i „Ostrówek I" o zasobach 410 tys. ton;

- złoża torfu występujące przede wszystkim w dolinie rzeki Teleszyny. Złoża te nie są udokumentowane zgodnie z Ustawą prawo geologiczne i górnicze.

Złoże „Ostrówek" jest złożem piaskowo – żwirowym, brak w nim kopaliny towarzyszącej. Średnia miąższość złoża wynosi 9,09 m, a grubość nadkładu od 0,3 m do 1,5 m. Jest to złoże suche w obniżonych partiach przyspągowych, zawodnione, postęp frontów roboczych nie wymaga odwodnienia. Metoda wydobycia nie stwarza zagrożenia tak pod względem zanieczyszczeń atmosfery, jak i pod względem hałasu;

Złoże „Ostrówek I" to złoże piasku o średniej miąższości 12,5 m i średniej grubości nadkładu 0,5 m, bez kopaliny towarzyszącej. Zwierciadło wody przypowierzchniowego poziomu wodonośnego znajduje się poniżej spągu złoża. Warunki geologiczno – górnicze eksploatacji nie stwarzają problemów technicznych uniemożliwiających bezpieczne wydobywanie kruszywa.

Złoże „Rzymsko" jest złożem piasku z domieszką żwiru. Zalega ono pod warstwą nadkładu o grubości do 0,3 m. Średnia miąższość złoża wynosi 19,7 m, w tym suchego - 17,4 m, a zawodnionego 2,3 m. Z racji sąsiedztwa linii energetycznej ma wyznaczony filar ochronny.

Złoże „Rzymsko I" to złoże piasku o średniej miąższości 19,7 m i nadkładzie 0,3 m. Jego powierzchnia eksploatacyjna pomniejszona jest o powierzchnię zajętą przez filar ochronny od linii energetycznej.

Identyczne parametry ma złoże „Rzymsko II".

Złoże piasku „Rzymsko III" ma średnią miąższość 6,1 m, przy średniej grubości nadkładu 0,5 m. Zwierciadło wody przypowierzchniowego poziomu wodonośnego znajduje się tu poniżej spągu złoża.

Warunki geologiczno – górnicze eksploatacji złóż „Rzymsko", „Rzymsko I", „Rzymsko II' i „Rzymsko III" nie stwarzają problemów technicznych. Kopaliny z wyżej wymienionych złóż mogą być wykorzystywane dla potrzeb budowlanych oraz drogowych i służyć będą zaspokojeniu lokalnych potrzeb.

Cała gmina to obszar występowania wód termalnych w utworach dolnej jury i dolnej kredy. Według wstępnych badań w podłożu Synklinorium mogileńsko-łódzkiego, w ramach którego leży gmina Dobra, bardzo korzystne warunki hydrogeotermiczne występują w utworach kredy dolnej, gdzie z głębokości 1000 – 2500 m można uzyskać samowypływ wody o temperaturze rzędu 20 – 60^0 C, mineralizacji poniżej 50 g/l, wydajności 20 do 100 m^3/h i wysokim ciśnieniu powodującym ich samowypływ. W miejscowości Łabędź koło Dąbia (ok 18 km na północy- wschód od granic gminy Dobra) z otworu Koło IG-3, z głębokości 1772,6 – 1796,0 m otrzymano wodę o temperaturze 60^0 C i mineralizacji 6 g/l, przy samowypływie 80 m^3 /h. W 3 odwiertach w rejonie Uniejowa (około 6 km na północny- wschód od granic gminy) z głębokości 1800 – 2085 m, otrzymano wodę

o temperaturze na samowypływie 67 – 70^0 C, mineralizacji 6,8 – 8,7g/l, i średniej wydajności ok.60 m^3/l.

12.2. Wody podziemne

Cała gmina położona jest w zasięgu kredowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 151 – Konin – Turek – Koło. Jest to najważniejszy na tym terenie poziom wodonośny, z którego zasobów korzystają istniejące w gminie ujęcia. Występująca w nim woda pobierana jest z głębokości około 20 – 110 m p.p.t. i charakteryzuje się dużą czystością. Średniodobowa wydajność tych studni ustalona jest na poziomie ok. 166 – 255 m^3 i 20 – 30 m^3/ godz. Pozostałe poziomy wodonośne to poziom trzeciorzędowy i czwartorzędowy. Poziom trzeciorzędowy występuje lokalnie, warstwa wodonośna ma niewielką miąższość, a rozproszone cząstki węgla brunatnego wpływają na znaczne zabarwienie tych wód. W związku z tym poziom trzeciorzędowy nie jest wykorzystywany. Czwartorzędowy poziom wodonośny jest eksploatowany przez ujęcie w Żeronicach, wodę pobiera się z głębokości 31 – 41 m p.p.t., a wydajność jest mniejsza niż ujęć kredowych i wynosi 98,8 m^3/doba i maks. 10,7 m^3/h.

Wody gruntowe swym charakterem i głębokością występowania odzwierciedlają konfigurację terenu oraz budowę geologiczną jego podłoża.

Najogólniej wydzielić można następujące strefy wodne:

- obszary dolinne, stanowiące strefę koncentracji wód powierzchniowych i podziemnych, zasilane wodami opadowymi infiltracyjnymi oraz spływem z terenów sąsiednich. Wodonoścem są na ogół osady piaszczysto – żwirowe. Woda występuje tu płytko: na obszarze terasy zalewowej około 0 – 1 m p.p.t., w obrębie niskiej terasy nadzalewowej ca 1 – 2 m p.p.t. utrzymując się w warstwie gruntów organicznych i próchnicznych lub podścielających je mineralnych piaskach. Pionowe wahania zwierciadła uzależnione są od stanów wody w rzekach i zbiornikach wodnych;
- obszary położone wyżej (terasa środkowa i wysoka oraz wysoczyzna) pierwsze od powierzchni terenu zwierciadło wód gruntowych utrzymuje się około 2 – 5 m p.p.t.

12.3. Tereny wymagające rekultywacji

W wyniku powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego (piaski i żwiry) na terenie gminy istnieją tereny o zdegradowanej powierzchni ziemi. Dotyczy to przede wszystkim punktowej eksploatacji, gdzie kruszywo było i jest pobierane na potrzeby miejscowej ludności.

Zdegradowane w ten sposób tereny spotykamy na terenie całej gminy. Część z nich wymaga rekultywacji i odpowiedniego zagospodarowania, inne, które samoistne zarosły roślinnością należy pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu (sukcesja

wtórna). Należy dodać, że takie wydobywanie kopaliny prowadzi do stopniowej degradacji przyległych terenów a brak rozpoznania geologicznego do nieplanowanej, rabunkowej eksploatacji najlepszych części złóż.

Tereny legalnej eksploatacji kopalin, prowadzone obecnie na obszarze gminy, będą poddane rekultywacji, taki obowiązek ciąży na użytkowniku tych złóż. Po zakończeniu eksploatacji tereny wyrobisk będą zrekultywowane zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r., o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ze względu na to, że tereny złóż stanowią VI klasę bonitacyjną lub nieużytki przyjęto, że najwłaściwszym kierunkiem rekultywacji przekształconych terenów będzie kierunek leśny (złoża „Rzymsko", Rzymsko I", "Rzymsko II", „Ostrówek I") oraz leśno – wodny (złoże „Rzymsko III" i „Ostrówek").

13. Występowanie terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy prowadzona jest eksploatacja 5 złóż kruszywa naturalnego, są to złoża „Rzymsko", „Rzymsko I", „Rzymsko II", „Rzymsko III", „Ostrówek" i „Ostrówek I". Eksploatacja prowadzona jest w oparciu o ważne koncesje.

Koncesja, zgodnie z art.22 i 25 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz.U. Nr 228, poz.1947 z 2005 r.), określa rodzaj i sposób prowadzenia działalności objętej koncesją, przestrzeń, w granicach której ma być prowadzona działalność, okres ważności koncesji ze wskazaniem terminu rozpoczęcia działalności. Wyznacza również granice obszaru i terenu górniczego oraz określa zasoby złoża kopaliny możliwe do wydobycia, a także inne wymagania w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska.

Na obszarach występowania złóż nie występują obiekty wymagające zabezpieczenia, takie jak: linie energetyczne, wodociągowe, zabytki architektury, budowle inżynierskie, w związku z powyższym nie ma potrzeby wyznaczania filarów ochronnych. Wyjątkiem jest złoże „Rzymsko", gdzie filar został wyznaczony ze względu na sąsiedztwo linii energetycznej.

Wszystkie złoża występują na obszarze objętym ochroną prawną tj. Uniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Złoże kruszywa naturalnego „Dąbrowa" nie posiada koncesji na wydobycie kopaliny, posiada jedynie dokumentację geologiczną.

14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

14.1. Sieć drogowa

Układ komunikacyjny na terenie gminy Dobra tworzy istniejąca sieć drogowa, w skład której wchodzą drogi różnych kategorii. Drogi niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych stanowią drogi wewnętrzne.

Sieć drogową na terenie gminy Dobra tworzą:

- droga krajowa nr 83, pod zarządem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
- drogi wojewódzkie nr 471 i nr 478, administrowane przez Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- drogi powiatowe, administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Turku,
- drogi gminne, pod zarządem administracji gminy Dobra.

Drogi krajowe

Droga krajowa nr 83 łączy miasto Turek, Dobrą i Sieradz. Droga posiada klasę techniczną G i nie jest przystosowana do ruchu pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi napędowej do 10 t.

Zgodnie z pomiarami natężenia ruchu (2005 r.) liczba pojazdów w ciągu doby na drodze nr 83 wyniosła 2269 poj./dobę na odcinku Kowale Pańskie – Dąbrowa k. Dobrej, a 2 258 poj./dobę na odcinku Dąbrowa – Miłkowice (granica województwa). Dobowe natężenie ruchu nie przekracza średniej krajowej i wojewódzkiej, dlatego negatywny wpływ drogi na tereny otaczające jest ograniczony.

Dla zapewnienia większego bezpieczeństwa drogowego i zmniejszenia uciążliwości związanej z ruchem pojazdów ciężarowych w obszarze miasta Dobra, przewidywany jest nowy przebieg drogi krajowej nr 83, omijający miasto od strony zachodniej. Obejście drogowe zostało uwzględnione w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego z 2010 roku.

W celu umożliwienia wariantowania przebiegu obwodnicy miasta Dobra w ciągu drogi nr 83 możliwe jest wyznaczenie obszaru priorytetu dla budowy obejścia drogowego, jako narzędzia rozstrzygającego nad innym sposobem zagospodarowania.

Proponuje się dwa warianty najbardziej optymalne z punktu widzenia sąsiedztwa przyległych terenów już zainwestowanych.

Warianty posłużyły do wyznaczenia pasa terenu o szerokości 50 metrów, w którym nastąpić powinna realizacja przedmiotowej drogi, jako inwestycji priorytetowej w stosunku do innego przeznaczenia.

Na terenach użytkowanych rolniczo, objętych obszarem priorytetu dla tej inwestycji drogowej, dopuszcza się przeznaczenie na tereny dróg publicznych, co powinno być ustalone w trybie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W przypadku rozpatrywania lokalizacji innych inwestycji w granicach przedmiotowego obszaru, droga jest priorytetem.

Szczegółowy przebieg drogi oraz granice terenów przeznaczonych na pas drogowy zostaną określone przez zarządcę drogi w trakcie prac dokumentacyjnych.

Po realizacji obwodnicy istniejący odcinek drogi krajowej na terenie miasta wymagać będzie przeklasyfikowania, natomiast zrealizowany odcinek sugeruje się wybudować o parametrach klasy technicznej GP.

Drogi wojewódzkie

Droga wojewódzka nr 471 posiada klasę techniczną G i łączy miejscowość Opatówek, Koźminek, Lisków oraz Rzymsko. Przebieg drogi kończy się na przecięciu z droga krajową nr 83.

Droga wojewódzka nr 478 posiada klasę techniczną G. Na przebiegu drogi znajdują się miejscowości: Rzymsko (od drogi nr 83 w kierunku wschodnim), Księża Wólka, Krępa.

Drogi wojewódzkie na terenie gminy nie są przystosowane do ruchu pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi napędowej do 10 t.

Zgodnie z pomiarami natężenia ruchu (2005 r.) liczba pojazdów w ciągu doby na drogach wojewódzkich nr 471 i 478 wyniosła odpowiednio 1 071 poj./dobę i 1 304 poj./dobę.

Podobnie jak w przypadku drogi krajowej nr 83 wielkość natężenia ruchu w ciągu doby nie stanowi większej uciążliwości dla otaczających terenów.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy Dobra przebiega 17 dróg powiatowych, w tym 9 stanowi ulice na terenie miasta.

Brak jest danych dotyczących natężenia ruchu na drogach powiatowych. Na terenie gminy Dobra w 2008 r. dokonano pomiaru jedynie na drodze nr 4503P Dobra – Kolonia Piekary, średni dobowy ruch wyniósł 546 pojazdów na dobę. Szczegółowy wykaz dróg powiatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Gmina Dobra - wykaz dróg powiatowych

Lp.	Nr drogi	Nazwa ciągu drogi	Długość odcinka (km)		Rodzaj nawierzchni
Drogi na terenie miasta					
1.	-	Ul. Parkowa	0+232		gruntowa / chodnik
2.	-	Pl. Wojska Polskiego	0+323		bitumiczna
3.	-	Ul. Sperczyńskiego (odcinek od ul. Kościuszki do ul. Parkowej)	0+307		bitumiczna
4.	-	Pl. Mały Rynek	0+124		bitumiczna
5.	-	Ul. Okrzei	0+200		bitumiczna / gruntowa
6.	-	Ul. Kościuszki	0+512		bitumiczna
7.	-	Ul. Sperczyńskiego (odcinek od ul. Parkowej do Placu Zamysłów)	0+733	0+183*	bitumiczna
8.	-	Pl. Zamysłów		0+193*	bitumiczna
9.	-	Ul. Słoneczna		0+138*	bitumiczna
10.	-	Ul. Świętojańska		0+236*	bitumiczna

Drogi na terenie gminy				
11.	4494P	Marcjanów – Kawęczyn – Potworów – Mikulice (droga krajowa nr 83)	2+163	bitumiczna
12.	4497P	Przykona (droga krajowa nr 72) – Żeronice – Długa Wieś – Dobra (ul. Dekerta – 0+750 km)	3+985	bitumiczna
13.	4500P	Kaczki Mostowe (droga krajowa nr 83) – Witchinin – Mikulice (droga krajowa nr 83)	2+796	bitumiczna
14.	4501P	Droga powiatowa nr 4497P – Żeronice – Ugory – Dąbrowica	3+912	bitumiczna
15.	4502P	Smulsko (droga krajowa nr 72) – Dąbrowica – Zagaj – Rzechta – Wygoda (droga wojewódzka nr 478)	9+178	bitumiczna
16.	4503P	Dobra (ul. 1-go Maja – 0+514 km) – Kolonia Piekary	6+539	bitumiczna
17.	4504P	(Zieleń) – granica województwa wielkopolskiego – Józefów – Januszówka – Piekary – Wola Piekarska – Skęczniew (droga wojewódzka nr 478	10+906	bitumiczna
18.	4505P	Wygoda (droga wojewódzka nr 478) – Miłkowice (droga krajowa nr 83)	3+201	bitumiczna

* dane uzyskane za pomocą programu MapInfo Professional wersja 9.5.1.

Drogi gminne

Przez teren gminy przebiega 50 dróg gminnych, w tym 11 stanowi ulice na terenie miasta Dobra. Łącznie długość dróg gminnych w obszarze gminy wynosi 108+406 km. Szczegółowy wykaz dróg przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Gmina Dobra - Wykaz dróg gminnych

Lp.	Nr drogi	Nazwa ciągu drogi	Długość odcinka (km)	Rodzaj nawierzchni
Drogi na terenie miasta				
1.	-	Ul. Czereśniowa	0+070	bitumiczna
2.	-	Ul. Konopnickiej	0+131	gruntowa
3.	-	Ul. Mickiewicza	0+386	bitumiczna
4.	-	Ul. Morelowa	0+073	bitumiczna
5.	-	Ul. Orzeszkowej	0+200	utwardzona / żwirowa
6.	-	Ul. Prusa	0+255	gruntowa
7.	-	Ul. Sienkiewicza	0+150	bitumiczna
8.	-	Ul. Słowackiego	0+315	utwardzona / żwirowa
9.	-	Ul. Wiatraki	0+308	bitumiczna / gruntowa
10.	-	Ul. Wiśniowa	0+073	bitumiczna

Drogi na terenie gminy				
11.	646023-P	Dobra – Rzymsko BG	4+400	-
12.	646024-P	Rzymsko BG – Rzymsko Wieś	3+048	-
13.	646025-P	Strachocice (szkoła) – Strachocice Wieś	4+115	-
14.	646026-P	Miłkowice – Strachocice (las)	1+833	-
15.	646027-P	Strachocice Kolonia – Kościanki - (droga nr 478 / droga nr 4505P)	2+645	-
16.	646028-P	Dobra – Golimówka	1+400	-
17.	646029-P	Mikulice – (Gąsin / Rogów)	2+955	-
18.	646030-P	Czajków – Dobra	1+975	-
19.	646031-P	Stawki – Wola Piekarska	2+136	-
20.	346032-P	Miłkowice – Ziemięcin	1+235	-
21.	646033-P	Dobra – Stawki	3+385	-
22.	646034-P	Moczydła – Dąbrowica (szkoła)	2+550	-
23.	646035-P	Dąbrowica Kolonia – Szymany	1+625	-
24.	646036-P	Czyste – Chrapczew	2+075	-
25.	646037-P	Czyste Kolonia – Stawki	2+020	-
26.	646038-P	Stawki – Kaczka	2+800	-
27.	646039-P	Rzechta – Skęczniew	2+520	-
28.	646040-P	Mikulice – Żeronice	4+600	-
29.	646041-P	Rzechta – Wola Piekarska	1+908	-
30.	646042-P	Kołowa – Moczydła	1+415	-
31.	646043-P	Linne – Staruchy	1+200	-
32.	646044-P	Rzymsko Wieś – Strachocice Wieś	1+782	-
33.	646045-P	Moczydła – Dąbrowica Kolonia	2+213	-
34.	646046-P	Miłkowice – Zbiornik (Jeziorsko)	1+208	-
35.	646047-P	Januszówka – Piekary (szkoła)	0+520	-
36.	646048-P	Stawki Potworowskie – Marianów	3+032	-
37.	646049-P	Kantorka – Boleszczyn	4+480	-
38.	646050-P	Dobra – Boleszczyn	4+233	-
39.	646051-P	Chrapczew – Dąbrowica	3+927	-
40.	645052-P	Witoldzin – Kaczka	6+362	-
41.	646053-P	Dąbrowica Kolonia – Kaczka	3+300	-
42.	646054-P	Rzymsko – Skęczniew	4+290	-
43.	646055-P	Dobra – Skęczniew	6+148	-
44.	646056-P	Łęg Piekarski – Księże Młyny	0+613	-
45.	646057-P	Łęg Piekarski – Skęczniew	5+604	-
46.	646058-P	Piekary – Łęg Piekarski	2+030	-
47.	646059-P	Miłkowice skrzyżowanie – Miłkowice Wieś	0+945	-
48.	646060-P	Linne – Golimówka	3+518	-
49.	646061-P	Mikulice - Potworów	0+400	-

Zdecydowana większość dróg publicznych na terenie miasta posiada nawierzchnię bitumiczną. Drogi w granicach miasta mają przekrój uliczny, w pasie drogowym znajdują się jedno- lub obustronne chodniki oraz pasy zieleni.

Na terenie gminy nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi kategorii krajowej, wojewódzkie i powiatowe. W przypadku dróg gminnych dominuje nawierzchnia tłuczniowa (gruntowa utwardzona) oraz gruntowa.

Drogi rowerowe

Obsługa wewnętrzna gminy komunikacją rowerową realizowana jest głównie poprzez sieć dróg gminnych i powiatowych oraz dróg wyższego rzędu. Na terenie gminy brak jest ścieżek rowerowych w ciągach głównych dróg, co nie sprzyja zapewnieniu bezpieczeństwa uczestnikom ruchu.

Wskazane jest utworzenie ścieżki rowerowej na terenie miasta Dobra w ciągu ul. Kilińskiego.

Do szlaków rowerowych funkcjonujących na terenie gminy zalicza się: regionalny Nadwarciański Szlak Rowerowy (Mosina - Zbiornik Jeziorsko), należący do systemu głównych tras rowerowych Wielkopolski oraz rowerową ścieżkę dydaktyczną „Panorama", przebiegającą przez obszar powiatu tureckiego. Szlaki rowerowe mają znaczenie turystyczne. Przewiduje się powstanie nowych tras na obszarze gminy.

Miejsca postojowe

Na terenie miasta znajdują się wydzielone miejsca postojowe w okolicy Placu Wojska Polskiego oraz Placu Mały Rynek.

Dodatkowe miejsca postojowe w mieście oraz na terenie gminy zlokalizowane są w pobliżu: budynków użyteczności publicznej, zakładów produkcyjnych, gospodarczych i usługowych, osiedla mieszkaniowego przy Placu Słowackiego (zespół garaży).

W związku z systematycznym wzrostem ruchu samochodowego proponuje się zapewnienie kolejnych miejsc postojowych.

14.2. Komunikacja zbiorowa

Na terenie gminy Dobra funkcjonuje komunikacja autobusowa realizowana przez PKS Turek. Najważniejszym punktem przesiadkowym jest przystanek zlokalizowany na Placu Mały Rynek w mieście Dobra.

Liczba połączeń w ciągu doby z Dobrej we wszystkich kierunkach wynosi 50 kursów. Sieć PKS obejmuje połączenia miasta Dobra z miejscowościami: Lisków, Myszkowice, Sieradz, Turek, Uniejów, Żywiec oraz z miastem Łódź. Najwięcej połączeń realizowanych jest w kierunku miasta Turek – 29 kursów w ciągu doby.

Duża liczba kursów autobusowych realizowanych na terenie gminy związana jest z dowozem do szkół w czasie roku szkolnego.

14.3. Koleje

Przez teren gminy Dobra nie ma obecnie żadnej infrastruktury kolejowej warunkującej zagospodarowanie przestrzenne.

Zgodnie z Programem budowy i uruchomienia przewozów Kolejami Dużych Prędkości (KDP) w Polsce, przyjętym przez Radę Ministrów w 2008 roku, planowane jest wybudowanie nowej linii kolejowej w układzie tzw. „Y" łączącej Warszawę, Łódź,

Poznań i Wrocław. Najbardziej efektywne rozwiązanie układu tras KDP uzyskano przyjmując wspólny przebieg tras Warszawa – Poznań i Warszawa – Wrocław na możliwie najdłuższym odcinku, z obsługą Łodzi i Poznania poprzez odgałęzienie linii w rejonie Kalisza. W ramach w/w „Programu" opracowane zostanie studium wykonalności dla linii KDP tzw. „Y" z wariantami przebiegu trasy. Po roku 2011 prowadzone będą prace nad wyborem wariantu. W latach 2014-2020 prowadzone będą prace przygotowawcze i realizacyjne, a uruchomienie pierwszych połączeń kolejowych KDP przewidziane jest około 2020 roku.
Potencjalny przebieg trasy po stronie północnej Zbiornika Jeziorsko może być uwarunkowaniem do zmiany Studium Gminy Dobra i uwzględnienia jego przebiegu na rysunku Studium.

14.4. Infrastruktura techniczna

14.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy znajduje się pięć stacji wodociągowych, położonych w następujących miejscowościach:

- Dobra ($Q_{śr.\ dob.}$= 255,0 m^3/dobę) – zaopatruje miasto Dobra oraz miejscowości Chrapczew i Długą Wieś;
- Piekary ($Q_{śr.\ dob.}$= 166,6 m^3/dobę) – zaopatruje miejscowości Piekary, Skęczniew, Rzechta, Januszówka, Wola Piekarska, Dąbrowica, Zagaj, Szymany, Kościanki, Józefów, Łęg Piekarski, Młyny Piekarskie, Zborów;
- Potworów ($Q_{śr.\ dob.}$= 255,0 m^3/dobę) – zaopatruje miejscowości Potworów, Czajków, Wojciechów, Marianów oraz Kawęczyn i Marcinów na terenie gminy Kawęczyn;
- Rzymsko ($Q_{śr.\ dob.}$= 535,0 m^3/dobę) – zaopatruje miejscowości Rzymsko, Rzymsko BG, Strachocice Wieś, Kolonie Strachocice, Kościanki, Ostrówek, Dąbrowę, Linne, Miłkowice;
- Żeronice ($Q_{śr.\ dob.}$= 98,84 m^3/dobę) – zaopatruje miejscowości Żeronice, Żeroniczki, Ugory, Długą Wieś.

Na ujęciach wody wyznaczone są bezpośrednie strefy ochronne ujęć.

Dodatkowo zakłady „Farpol" i „Linda" w Chrapczewie oraz Dom Pomocy Społecznej w Skęczniewie posiadają na swoim terenie ujęcia wody wykorzystywane do własnych potrzeb. Stacja uzdatniania wody pracująca dla DPS posiada wydajność $Q_{śr.\ dob.}$= 258,0 m^3/dobę.

Ujęciem wody w Dobrej administruje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Dobrej. Pozostałymi stacjami zarządza Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji.

Długość sieci wodociągowej w 2008 roku na terenie gminy Dobra wyniosła 118,4 km, w tym 6,3% stanowiła sieć na terenie miasta. Ogólna liczba instalacji to 1646 przyłączy, z tego 25,2% znajduje się w mieście. Łączna produkcja wody w ciągu 2008 roku wyniosła 204 dam^3, w tym 23,1% dla mieszkańców miasta Dobra. Zużycie wody

w gospodarstwach domowych w 2007 roku wyniosło 32,6 m^3 na 1 mieszkańca, a 42,6 m^3 na 1 korzystającego z sieci.

Liczba korzystających z wodociągów w 2008 roku na terenie miasta Dobra to 92,0%, a na terenie gminy 72,5%. Do zwodociągowania pozostały miejscowości Chrapczew i Stawki.

Sieć wodociągowa jest w dobrym stanie technicznym. Wymiany wymagać będą odcinki sieci wodociągowej wykonane z rur azbestowo-cementowych w mieście Dobra oraz w Żeronicach i Żeroniczkach.

14.4.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy pracuje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Dobrej, działająca od 1997 roku. Jest to instalacja typu SBR mechaniczno – biologiczna. Pozwolenie wodno prawne zezwala na eksploatację urządzeń oczyszczających ścieki i odprowadzanie ścieków do rzeki Teleszyna w ilości maksymalnej $Q_{śr.\ dob.}$= 420,0 m^3/dobę.

Dla potrzeb Domu Pomocy Społecznej i Rejonowego Zakładu Gospodarki Wodnej w miejscowości Skęczniew znajduje się zakładowa oczyszczalnia ścieków o wydajności $Q_{śr.\ dob.}$= 83,0 m^3/dobę, wybudowana w 2000 roku.

Sieć kanalizacyjna na terenie Dobrej zlokalizowana jest w granicach miasta, w ciągu ulicy Kilińskiego, zarządza nią administracja gminy. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2008 roku wynosiła 6,2km. Do sieci podłączonych było 225 budynków mieszkalnych. Wielkość odprowadzonych ścieków na terenie gminy wynosiła 35,8 dam^3. Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej to 1399 osób w 2008 roku. Oczyszczalnia obsługuje 90,2% mieszkańców podłączonych do sieci, natomiast pozostałe 9,8% obsługuje oczyszczalnia zakładowa przy DPS. Korzystający z instalacji na terenie miasta stanowili 84,6% ogółu mieszkańców, na terenie gminy to tylko 2,8% ludności.

Brak jest oczyszczalni i kanalizacji sanitarnej na obszarach wiejskich oraz systemów unieszkodliwiania ścieków na terenie gminy znajdującym się w zasięgu Uniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Gmina Dobra posiada wyznaczoną aglomeracje kanalizacyjną z oczyszczalnią w mieście Dobra, przyjętą rozporządzeniem Wojewody Wielkopolskiego Nr 189/06 Woj. Wlkp. z dnia 11.09.2006 r. (Dz. U. Nr 153 poz.3667) o wielkości 4400 RLM, która obejmuje swym zasięgiem miasto Dobra oraz miejscowości: Chrapczew, Linne, Mikulice, Ugory, Weronice, Ostrówek i Długa Wieś.

Na terenie miasta występują krótkie odcinki kanałów deszczowych służące do odwadniania nawierzchni ulic. W niewielkim zakresie instalacja wykonana jest dla zabudowy wielorodzinnej przy ulicy Wiatraki. Odpływ skierowany jest jednak do zbiornika bezodpływowego. Ścieki z pozostałej zabudowy mieszkalnej i obiektów użyteczności publicznej gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków.

14.4.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dostawcami energii dla gminy Dobra są dwa zakłady: ENERA S.A. Oddział w Kaliszu oraz położony w województwie łódzkim Polska Grupa Energetyczna Zakład Energetyczny Łódź – Teren Obrót Sp. z o.o. Administracją i zarządzaniem gospodarką energetyczną zajmuje się ENERGA – OPERATOR S.A. Oddział w Kaliszu. W mieście Dobra znajduje się rozdzielnia elektryczna oraz oddział pogotowia energetycznego.

Teren gminy pokrywa sieć linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia zapewniając dostęp do energii elektrycznej wszystkim mieszkańcom gminy. Na terenie gminy znajdują się również stacje transformatorowe SN/nn w liczbie 81.

Zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu w 2008 roku wyniosło 1062MWh, przy ilości odbiorców 548 sztuk. W mieście Dobra w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta było to 725,2kWh oraz 1937,3kWh na 1 korzystającego.

Na terenie gminy Dobra, w obszarze sołectw Stawki i Dąbrowica znajdują się: linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220kV relacji Elektrownia Adamów – Pabianice,
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV relacji GPZ Turek (Elektrownia Adamów) – Poddębice.

Ponadto w granicach administracyjnych gminy planowana jest budowa linii wysokiego napięcia 110kV, która będzie zasilać projektowany GPZ w mieście Dobra, zlokalizowany w miejscu istniejącej stacji rozdzielczej linii SN 15kV.

W zakresie sieci przesyłowych, planowana jest przez PSE- Centrum realizacja linii najwyższych napięć 400kV relacji Pątnów – Rogowiec, w dwóch wariantach przebiegu.

Dla istniejących linii elektroenergetycznych znajdujących się na terenie gminy obowiązują pasy technologiczne wolne od zabudowy, wyznaczone zgodnie z obowiązującymi przepisami, o szerokościach:

- od linii elektroenergetycznej 220kV – po 25,0m od osi linii,
- od linii elektroenergetycznej 110kV – po 15,0m od skrajnego przewodu linii,
- od linii elektroenergetycznej 15kV – po 5,0m od skrajnego przewodu linii,
- od linii elektroenergetycznej 0,4kV – po 3,0m od skrajnego przewodu linii.

Odnawialne źródła energii

W gminie Dobra istnieją odnawialne źródła energii, w postaci urządzeń do pozyskiwania energii wiatru – wieże elektrowni wiatrowych.

W latach 2005-2007 w gminie wydano 7 decyzji na lokalizację elektrowni wiatrowych. Łącznie pozwolono na wybudowanie 18 wiatraków o mocy między 150kW, a 330kW. Nie wszystkie decyzje zostały zrealizowane.

W Dobrej funkcjonuje obecnie sześć elektrowni wiatrowych. Trzy z nich zlokalizowane są przy drodze powiatowej 4504P w okolicach Januszówki.

Są to wiatraki o maksymalnej mocy 250kW i wysokości 53 metrów. Kolejne dwie elektrownie znajdują się w Skęczniewie przy drodze wojewódzkiej 478. Są to elektrownie o mocy maksymalnej 330kW i wysokości 70 metrów każda. W Żeronicach, przy drodze powiatowej 4497P istnieje elektrownia wiatrowa o mocy 300kW.

Wieże elektrowni wiatrowych, jako budowle charakteryzujące się dużą wysokością stanowią obcy element w krajobrazie gminy. Ich oddziaływanie na środowisko i na funkcjonowanie człowieka jest jeszcze nie do końca poznane.

Lokalizacja elektrowni wiatrowych, jako zespołu urządzeń do wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących do tego turbiny wiatrowe umieszczone na słupach wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi niezbędnymi dla działalności elektrowni, w tym projektowanymi sieciami elektroenergetycznymi i drogami dojazdowymi wymaga przeprowadzenia szczegółowych badań układu wiatrów na danym terenie, decydujących o celowości zamierzenia inwestycyjnego.

Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze opracowanymi przez Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra" oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy (wersja II, grudzień 2009) stanowią, że nie należy stawiać elektrowni wiatrowych:

- We wnętrzu lasów i niebędących lasem skupień drzew,
- W odległości mniejszej niż 200 metrów od granic lasów i niebędących lasem skupień drzew o powierzchni 0,1ha lub większej,
- W odległości mniejszej niż 200 metrów od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze (nie dotyczy *farm off shore*),
- Na obszarach Natura 2000 chroniących nietoperze lub w ich sąsiedztwie – w odległości mniejszej niż 1km od znanych kolonii rozrodczych i zimowisk nietoperzy z gatunków będących przedmiotem ochrony na danym obszarze,
- Na obszarach, na których w regionalnych lub lokalnych opracowaniach dotyczących potencjalnych lokalizacji elektrowni wiatrowych wykluczono ich lokalizację ze względu na stwarzane zagrożenia dla nietoperzy.

Wytyczne te nie posiadają mocy prawnej i stanowią jedynie materiał pomocny przydatny już na etapie prognozowania obszarów potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych

14.4.4. Zaopatrzenie w energię cieplną

W gminie Dobra przeważają indywidualne źródła ciepła. Mieszkańcy korzystają głównie z konwencjonalnych źródeł zaopatrzenia w ciepło tj. piece opalane węglem, sporadycznie olejem opałowym lub gazem.

W gminie tylko niektóre obiekty użyteczności publicznej są wyposażone w kotłownie olejowe, są to:

– kotłownia Zakładu Gospodarki Komunalnej Dobra – kotłownia węglowa i olejowa, zaopatrująca w ciepło osiedle wielorodzinne przy ul. Słowackiego, aptekę i Ośrodek Zdrowia,
– kotłownia Zespołu Szkół w Dobrej,

– kotłownia na terenie osiedla w Skęczniewie, przy Domu Pomocy Społecznej.

14.4.5. Rurociągi paliwowe

Przez północno – zachodnią część gminy przebiega rurociąg paliwowy o średnicy 400 mm relacji Płock – baza paliw w Ostrowie Wielkopolskim, wybudowany w 2002 roku, od którego obowiązuje pas technologiczny wolny od zabudowy o szerokości 12,0 m od osi rurociągu.

14.4.6. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy nie przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia oraz brak jest sieci gazowej średniego ciśnienia.

14.4.7. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy wynika z założeń i ustaleń zawartych we Wspólnym Planie Gospodarki Odpadami dla gmin-członków Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA". Gmina Dobra jest członkiem tego Związku od 2004 roku.

Związek organizuje spójny system zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów oraz stworzył silne centrum gospodarki odpadami poprzez wybudowanie i eksploatację Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw" w Prażuchach Nowych w gminie Ceków Kolonia.

Wspólny plan gospodarki odpadami dla gmin członkowskich Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA" uchwalony przez Zgromadzenie Związku w 2004 roku. W 2009 roku zaktualizowano dokument na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2020, a 29 czerwca 2010 roku przyjęta została uchwała Zgromadzenia Związku Komunalnego Gmin nr XVI/51/10, w której przyjmuje się tą aktualizacje zobowiązując jednocześnie gminy do uchwalenia w częściach ich dotyczących w terminie do 30 grudnia 2010 roku.

W gminie Dobra znajduje się nieczynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne oraz obojętnych, zamknięte decyzją Starosty Tureckiego w 2007 roku. Składowisko zlokalizowane jest na obszarze poeksploatacyjnym w miejscowości Chrapczew w centralnej części gminy. Czeka ono na rekultywację, którą ma zapewnić KZG „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA".

Na terenie gminy nie ma nielegalnych składowisk odpadów.

W 2003 roku w gminie zapoczątkowano selektywną zbiórkę odpadów. Jeden zestaw (3 pojemniki) do takiej zbiórki znajduje się na terenie miasta Dobra.

Na terenie gminy działają 2 firmy świadczące usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Jest to Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Turku oraz Zakład Usług Komunalnych „EKO GAB" s.c. W marcu 2010 roku zostało wydane pozwolenie na działanie trzeciej firmy: Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Kaliszu.

Sposób zbiórki to bezpośredni odbiór z gospodarstw domowych oraz w wyznaczonych punktach zbiórki. Część mieszkańców nie ma podpisanej umowy z firmami wywożącymi odpady na składowisko. Szacuje się, że może to być około 40 % ogółu.

Według założeń systemu zbiórki odpadów planuje się wdrożenie dobrowolnej i nieodpłatnej zbiórki odpadów biodegradowalnych. Spowoduje to oddzielenie odpadów organicznych („mokrych") od pozostałych („suchych"). Wdrażanie systemów i sposobów prawidłowego postępowania z odpadami odbywa się poprzez różne metody, np. „u źródła", „odnoszenie" oraz „przy krawężniku". Ponadto wdrożenie dobrowolnej i nieodpłatnej zbiórki odpadów niebezpiecznych w gospodarstwie domowym i oddawanie w wyznaczonych dniach (regularnie powtarzanych) do ruchomego punktu odbierania tych odpadów, jest najmniej niebezpiecznym dla ludności i najtańszym sposobem zbierania i odbierania tych odpadów.

Powyżej opisany system Związek wprowadził od 2007 roku. Na terenie gminy nie ma firm zajmujących się wywozem odpadów niebezpiecznych.

Ilość odpadów komunalnych zebranych w 2008 roku w gminie wyniosła 246,3 tony, w tym 34,3% (84,6 ton) na terenie miasta. Wszystkie odpady zebrane w gminie zostały zdeponowane na składowisku (dane GUS).

W gminie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych w wyniku funkcjonowania, której powstają osady ściekowe. Odpady z oczyszczalni zalicza się odpadów innych niż niebezpieczne. Osady ściekowe z oczyszczalni wywożone są na składowisko odpadów.

14.4.8. Telefonizacja i Internet

Gmina Dobra objęta jest siecią internetową, której operatorem jest Dobranet. Jest to jedna z największych w powiecie tureckim radiowa sieć internetowa, działająca we wschodniej części powiatu.

W gminie Dobra siecią objęte są miejscowości: Dobra, Miłkowice, Strachocice, Rzymsko, Skęczniew, Dąbrowica, Żeronice, Stefanów, w których znajdują się nadajniki sieci.

Usługi telefoniczne realizowane są przez dwa podmioty:

- Telekomunikację Polską S.A.
- Polskie Telefony Środkowo – Zachodnie.

Na terenie miasta znajdują się dwie centrale telefoniczne.

Cały obszar gminy Dobra objęty jest zasięgiem sieci telefonii komórkowej wszystkich operatorów. Dwa maszty telefonii komórkowej znajdują się na terenie miasta Dobra, natomiast jeden w miejscowości Rzymsko.

14.4.9. Urządzenia hydrotechniczne

Gmina Dobra w całości usytuowana jest w Regionie Wodnym Warty, a utrzymywanie śródlądowych wód powierzchniowych w tym Regionie należy

do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) w Poznaniu. Zadanie to zgodnie z art. 22 ustawy Prawo wodne (Dz. U. Nr 239 z dnia 7 grudnia 2005 r. poz. 2019) polega na zachowaniu lub odtworzeniu stanu dna lub brzegów tych wód oraz na konserwacji lub remoncie istniejących budowli regulacyjnych w celu zapewnienia swobodnego spływu wód oraz lodów, a także właściwych warunków korzystania z wody.

Na granicy wsi Łyszkowice (gmina Pęczniew, województwo łódzkie) oraz wsi Skęczniew (gmina Dobra) zlokalizowana jest zapora czołowa Zbiornika Jeziorsko, która jest administrowana przez Zarząd Górnej Warty w Skęczniewie.

Zapora czołowa jest budowlą ziemną jednorodną, wykonaną z piasków średnioziarnistych z żelbetowym ekranem skarpowym. Podstawowe parametry zapory to: długość – 2,73 km, maksymalna wysokość – 12,0 m, szerokość korony – 12,0 m, nachylenie skarpy odwodnej – 1:3, nachylenie skarpy odpowietrznej – 1:2,5, rzędna korony – 124,50 m n.p.m.

W środkowej części zapory czołowej znajduje się ***jaz przelewowo – spustowy***. Obiekt ten posiada trzy otwory przelewowe o świetle 4,5 x 12,0 m każdy, ze stalowymi klapami powłokowymi z napędem hydraulicznym. W betonowych progach przelewowych, w dwóch bocznych przęsłach, znajdują się 4 sztuki upustów dennych o wymiarach 3,30 x 2,20 m każdy, zamykanych stalowymi segmentami z napędem hydraulicznym. Jaz przelewowo - spustowy zapewnia według Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu przepuszczenie wody miarodajnej o prawdopodobieństwie występowania $Q_{0,1\%}$ – 765 m^3/s (woda 1000 letnia) przy maksymalnym poziomie piętrzenia oraz wody kontrolnej $Q_{0,02\ \%}$ – 890 m^3/s (woda 5000 letnia) przy nadzwyczajnym poziomie piętrzenia. Odpływ dozwolony poniżej jazu wynosi $Qd_{doz.}$ – 110 m^3/s, natomiast odpływ dopuszczalny $Q_{dop.}$ – 310 m^3/s.

W bezpośrednim sąsiedztwie jazu i zapory czołowej znajduje się ***elektrownia wodna***. Jest ona wyposażona w dwie turbiny Kaplana o wale pionowym. Średnioroczna produkcja energii w tej elektrowni wynosi 20 mln kWh. Podstawowe parametry elektrowni to: moc maksymalna instalowana – 4,89 MW, przełyk instalowany – 2 x 35 = 70 m^3/s, spad instalowany – 8,9 m.

Uregulowanie stosunków wodnych w dorzeczu to zadanie melioracji wodnych. Odpowiedzialnym za zadania z zakresu melioracji jest Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu (WZMiUW). Jednostka ta realizuje m.in. zadania zakresie: planowania oraz nadzoru nad wykonaniem urządzeń melioracji podstawowych i szczegółowych, ewidencji, administracji, utrzymania i konserwacji urządzeń melioracji podstawowych, a także obsługi, bezpieczeństwa i zapewnienia właściwego funkcjonowania ww. urządzeń. Gmina Dobra jest administracyjnie związana z działalnością Rejonowego Oddziału WZMiUW w Koninie.

Zabiegi melioracyjne równoważą bilans wodny gleby poprzez usunięcie nadmiaru wilgoci w okresie nadwyżek oraz dostarczenie odpowiedniej ilości wody w okresie niedoborów. Najpoważniejszym użytkownikiem zabiegów melioracyjnych jest rolnictwo.

Rzeka Teleszyna, wyznaczająca południowo – zachodnią granicę gminy Dobra, posiada niemal na całej swej długości wyprostowane i obudowane koryto. Teleszyna

połączona jest z rzeką Wartą oraz z dopływem Warty – rzeką Kiełbaską, systemem kanałów, a jej wody w znacznym stopniu wykorzystywane są przez elektrownię Adamów.
W środkowym jej biegu znajduje się zbiornik retencyjny Żeronice. Zbiornik ten został stworzony dla potrzeb elektrowni Adamów i jest jednocześnie przez tą elektrownię administrowany.
Ponadto w gminie Dobra wyprostowano i sztucznie pogłębiono szereg mniejszych cieków, włączając je w rozbudowany system melioracyjny gminy.

Dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią dyrektor RZGW sporządził studia ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia.

Właścicielem dwóch przepustów wałowych na terenie gminy Dobra jest Regionalny Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu.
Na terenie gminy zlokalizowane są urządzenia hydrotechniczne, zestawione w tabeli 28.

Tabela 28. Gmina Dobra-Wykaz budowli hydrotechnicznych o piętrzeniu powyżej 1,0 m

Nazwa cieku	Nazwa budowli	Lokalizacja		Wysokość piętrzenia
		km	Miejscowość	
Struga Śpicimierska	Przepust z piętrzeniem	6+125	Kaczka	1,12 m szandory
	Przepust z piętrzeniem	6+440	Młyny Piekarskie	1,53 m
	Przepust z piętrzeniem	6+890	Młyny Piekarskie	1,53m
	Przepust z piętrzeniem	7+500	Młyny Piekarskie	1,53 m
	Przepust z piętrzeniem	9+140	Młyny Piekarskie	1,53 m
	Przepust z piętrzeniem	11+930	Piekary	1,34 m
Rzeka Teleszyna Górna	Jaz	2+300	Bądków I	1,2 m

Źródło: Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Rejonowy Oddział w Koninie

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym stopień uporządkowania gospodarki ściekowej, energetycznej i gospodarki odpadami

Inwestycje celu publicznego w gminie Dobra o znaczeniu ponadlokalnym wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego i ustaleń programów służących realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym zostały wymienione w pkt. 1.6.2., 3.3. oraz 14.1. i 14.2.

Tabela 1. Gmina Dobra – Informacja o wielkości sołectw i miejscowości
Tabela 2. Gmina Dobra - Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2009
Tabela 3. Gmina Dobra - Użytkowanie gruntów w ha w 2008 roku
Tabela 4. Gmina Dobra - Struktura użytkowanie gruntów w 2008 roku
Tabela 5. Gmina Dobra - Gospodarstwa rolne w 2002 r.
Tabela 6. Gmina Doba - Zasiewy w 2002 roku
Tabela 7. Gmina Dobra - Zwierzęta gospodarskie w sztukach w 2002 roku
Tabela 8. Gmina Dobra - Rozkład wiatrów
Tabela 9. Gmina Dobra - Charakterystyka klimatu
Tabela 10. Gmina Dobra - Temperatury powietrza
Tabela 11. Gmina Dobra - Temperatury miesięczne
Tabela 12. Wyniki badania wód Zbiornika Jeziorsko
Tabela 13. Depozycja zanieczyszczeń na powierzchnię ziemi na terenie powiatu tureckiego
Tabela 14. Zawartość metali ciężkich w glebach na terenie powiatu tureckiego na podstawie badań WIOŚ w roku 2005
Tabela 15. Gmina Dobra – liczba ludności w 2008 roku
Tabela 16. Gmina Dobra - rozwój ludności w latach 1995 - 2008.
Tabela 17. Gmina Dobra – pracujący w 2008 roku
Tabela 18. Gmina Dobra - Bezrobotni zarejestrowani w 2009 roku
Tabela 19. Gmina Dobra – zasoby i warunki mieszkaniowe gminy na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego w 2008 roku
Tabela 20. Gmina Dobra – wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno- sanitarne na tle powiatu tureckiego w 2008 roku
Tabela 21. Gmina Dobra – baza noclegowa
Tabela 22. Gmina Dobra – baza gastronomiczna
Tabela 23. Gmina Dobra – obiekty sportowe
Tabela 24. Gmina Dobra - Korzystający z noclegów
Tabela 25. Gmina Dobra – własność gruntów w 2010 roku
Tabela 26. Gmina Dobra - wykaz dróg powiatowych
Tabela 27. Gmina Dobra - Wykaz dróg gminnych
Tabela 28. Gmina Dobra - Wykaz budowli hydrotechnicznych o piętrzeniu powyżej 1,0 m

Rysunek 1. Gmina Dobra - Liczba wydanych decyzji w latach 2004-2009
Rysunek 2. Gmina Dobra - Struktura wieku ludności w 2008 roku
Rysunek 3. Gmina Dobra - Bezrobocie w latach 1998–2009
Rysunek 4. Gmina Dobra - Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych w 2007 roku
Rysunek 5. Gmina Dobra - Rodzaje działalności gospodarczej prowadzonej przez podmioty zarejestrowane do 31.07.2009 roku
Rysunek 6. Wykaz podmiotów gospodarczych rozpoczynających i kończących działalność w latach 1995 - 2009